

4. B. B.S

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΠΤΥ-
ΧΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΧΟ-
ΛΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟ-
ΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥ-
ΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ (Τ.Ε.Ι.) ΠΑΤΡΑΣ**

**ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟ-
ΛΕΙΑ**

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

**ΜΕΤΕΧΟΥΣΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΜΑΝΘΑ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΑΝΟΣ
ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ**

ΠΑΤΡΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1993

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	2316
----------------------	------

Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	15-17
ΣΤ. ΤΟΜΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	18
1. ΟΜΑΔΕΣ ΓΟΝΕΩΝ	19
2. ΟΜΑΔΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	20
3. ΟΜΑΔΕΣ ΔΑΣΚΑΛΩΝ	20
4. ΟΜΑΔΕΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ	20
Ζ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΤΟΜΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ .	21
Η. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	22
Θ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	23
Ι. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	24
Κ. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ	28
Λ. ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	30

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	I
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	III
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ I</u>	
<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	
A. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1
 <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ II</u>	
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ</u>	
A. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	4
B. ΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	5
1. ΤΟ ΑΝΟΙΧΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	5
2. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	5
Γ. ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΣΥΤΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	7
1. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΥΠΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	7
2. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	8
3. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΙΠΤΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ	9
Δ. ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

A.	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	31
1.	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	31
2.	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	32
A)	ΕΡΕΥΝΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	32
B)	ΠΛΑΙΣΙΟ	32
Γ)	ΔΕΙΓΜΑ	32
Δ)	ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟ- ΡΙΩΝ	33
Ε)	ΚΟΣΤΟΣ - ΧΡΟΝΟΣ	37
ΣΤ)	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	38
B.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	40
A)	ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑ- ΣΤΩΝ	40
B)	ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ .	123
Γ)	ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΡΙΩΝ	137

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

A.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ	157
B.	ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ	183
Γ.	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ	189

<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ</u>	191
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α		
ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΤΗΣ κ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ		192
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β		
Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ.....		208
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ		
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ		228
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ		
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΟΠΤΡΙΕΣ		234
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	241

Η επιτροπή για την έγκριση
της πτυχιακής εργασίας

Υπογραφή

μ. Αγεροπούλου

Υπογραφή

μ. Γαραλάτου

Υπογραφή

μ. Παπαδοκυρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η μελέτη αυτή, έχει σκοπό να διερευνήσει τις συνθήκες πρακτικής άσκησης στα Δημοτικά σχολεία της Πάτρας που εκπαιδεύονται ασκούμενοι Κοινωνικοί Λειτουργοί.

Βασικός άξονας για τη μελέτη του θέματος αποτελεί η έρευνα με ερωτηματολόγια στους εκπαιδευόμενους Κ.Λ. των σχολείων, στους δασκάλους των ίδιων σχολείων και στους εκπαιδευτικούς-επόπτριες των σχολικών πλαίσιων.

Από, τα αποτελέσματα της έρευνας συγκρίναμε τις δραστηριότητες των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. στα Δημοτικά σχολεία της Πάτρας, με τον ρόλο και τις αρμοδιότητες του σχολικού Κ.Λ. με βάση τη βιβλιογραφία.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται ο σκοπός της μελέτης.

Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά το βιβλιογραφικό μέρος της μελέτης. Περιέχει τα θεωρητικά πρότυπα της σχολικής Κοινωνικής Εργασίας τους σκοπούς και τις δραστηριότητες του Κ.Λ. στο σχολείο και τους τομείς Κοινωνικής Εργασίας στο σχολείο.

Το τρίτο κεφάλαιο αφορά την έρευνα που απευ-

III

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Ευχαριστώ τον υπεύθυνο για την εργασία αυτή
καθηγητή κ. Θάνο Παπαδημητρίου για την πολύτιμη
βοήθεια που μου πρόσφερε και το χρόνο που διέ-
θεσε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Αφειτηρία της επιλογής του θέματος υπήρξε κυρίως η επί δυο συνεχόμενα εξάμηνα παρουσία μου στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης σε Δημοτικό σχολείο της Πάτρας.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής μου αυτής γεννήθηκαν διάφορα ερωτηματικά, που αφορούσαν γενικώτερα την άσκηση της Κοινωνικής εργασίας και ειδικότερα τους στόχους και το ρόλο του Κ.Λ. στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα ερωτηματικά αυτά είχαν αφειτηρία είτε εμπειρίες που απέκτησα κατά τη διάρκεια της πρακτικής είτε ή σε ορισμένες περιπτώσεις διαπίστωση διαφοροποίησης των προτεινόμενων από τη βιβλιογραφία στόχων και της καθημερινότητας της πρακτικής.

Σκοπός λοιπόν της μελέτης είναι αφενός η διερεύνηση των συνθηκών πρακτικής άσκησης στα Δημοτικά Σχολεία της Πάτρας και αφετέρου η σύγκριση των στόχων και απαιτήσεων που προβάλλονται από την υπάρχουσα βιβλιογραφία, με τις αντίστοιχες απαιτήσεις και στόχους που διαμορφώνονται στα πλαίσια πρακτικής άσκησης.

Μια πρώτη παρατήρηση σχετίζεται με τη μικρή σε έκταση βιβλιογραφία. Η παρατήρηση αυτή αποικτά

ιδιαίτερη σημασία αν πάρουμε υπόψιν μας το ότι οι Κ.Λ. από καιρό διεκδικούν την επαγγελματική της παρουσία στο χώρο της εκπαίδευσης.

Μια δεύτερη παρατήρηση σχετίζεται με την απουσία μαθημάτων παιδαγωγικού περιεχομένου στο πρόγραμμα εκπαίδευσης των Κ.Λ. σε σχέση με την ανάθεση καθηκόντων παιδαγωγικού χαρακτήρα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης.

Μια άλλη σημαντική περιοχή που αποτέλεσε περιεχόμενο του σκοπού της έρευνας ήταν η έντονη αντίφαση μεταξύ της θεωρητικής προσέγγισης και των εμπειριών μου κατά την εκπαίδευση σε σχέση με την εφαρμογή της Κ.Ε.Κ. στο σχολικό χώρο.

Η επόμενη παρατήρηση σχετίζεται με τον τρόπο οργάνωσης της πρακτικής άσκησης, κάτι που δεν αφορά μόνο την άσκηση στο σχολικό πλαίσιο.

Τα προς διερεύνηση στο θέμα αυτό αφορούν κυρίως την ύπαρξη επαρκών, σαφών και λεπτομερών κατευθύνσεων για τους στόχους της πρακτικής της αξιολόγησης και της εποπτείας.

Το τελευταίο ερωτηματικό είχε να κάνει με τη σύνδεση του τμήματος Κ.Ε. και Δημοτικών σχολείων και την αξιολόγηση των προσπαθειών ενημέρωσης των δασκάλων και συνεργασία σχολείου-τμήματος Κ.Ε.

Το πρώτο τμήμα της εργασίας αποτελείται από μια

βιβλιογραφική έρευνα που οδηγεί στην παράθεση των κυριότερων απόψεων για τη σχολική Κοινωνική εργασία.

Το δεύτερο τμήμα αποτελείται από την επιτόπια έρευνα, η οποία χωρίζεται σε τρία μέρη:

α) Ερωτηματολόγιο για τους σπουδαστές/στρίες του τμήματος που ασκούνται σε Δημοτικά σχολεία.

β) Ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στους δασκάλους των ίδιων Δημοτικών σχολείων.

γ) Ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στις επόπτριες, υπεύθυνες στα σχολεία αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Α. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το σχολείο δεν είναι σε θέση να φέρει μόνο του σε πέρας τη μορφωτική και κοινωνικοπαιδαγωγική του αποστολή. Από τη μια μεριά υπάρχει ένα τεράστιο πρόγραμμα διδασκαλίας και από την άλλη υπάρχουν πολλά προβλήματα συμπεριφοράς, που προέρχονται από τον εξωσχολικό χώρο (οικογένεια).

(Ζωγράφου, 1989, σελ. 29).

Το σχολείο μόνο του δεν μπορεί να λύσει αυτά τα προβλήματα (αντίθετα μάλιστα μπορεί να δημιουργήσει επιπρόσθετα προβλήματα λόγω των δυσμενών συνθηκών διδασκαλίας και της ελλειπούς εκπαίδευσης των δασκάλων).

(στο ίδιο, σελ. 29).

Συνεπώς η λήψη κοινωνικοπαιδαγωγικών μέτρων στο σχολικό χώρο τα οποία θα συμπεριλαμβάνουν και τις οικογένειες, τη γειτονιά, τους μαθητές, τους δασκάλους είναι αναγκαία.

"Με άλλα λόγια το σχολείο χρειάζεται την Κοινωνική Εργασία".

(στο ίδιο, σελ. 29).

B. ΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Το ανοιχτό σχολείο
2. Το κοινοτικό σχολείο.

1. Το ανοιχτό σχολείο.

Σύμφωνα με τον Ζωγράφο (1989, σελ. 38) στο ανοιχτό σχολείο οι μαθητές "αποικτάνε ικανότητες και επιδεξιότητες σε άμεση επαφή με την πραγματικότητα (κοινότητα, γειτονιά) και συμπεριλαμβάνει τους υπάρχοντες πόρους του άμεσου κοινωνικού περιγύρου".

Το ανοιχτό σχολείο θέλει να ξεφύγει από το παραδοσιακό κλειστό σχολείο, που ενδιαφέρεται μόνο να "χορηγεί τυπικά πιστοποιητικά μόρφωσης", το ανοιχτό σχολείο σκοπό έχει να συμπεριλάβει στο πρόγραμμά του και στις δραστηριότητες του τον εξωσχολικό χώρο κοινωνικοποίησης του παιδιού.

(στο ίδιο, σελ. 39).

2. Το Κοινοτικό σχολείο

Το κοινοτικό σχολείο έχει ως βάση του την εφαρμογή της κοινοτικής Εργασίας.

"Με το άνοιγμα του σχολείου προς την κοινό-

τητα, υλοποιείται η προσβαση του σχολείου στο χώρο διαβίωσης του παιδιού. Γι αυτό το λόγο, τα Κοινοτικά σχολεία δέχονται μόνο παιδιά που μένουν σε ένα συγκεκριμένο χώρο".

(Ζωγράφου, 1989, σελ. 39).

Το σχολείο στην προκειμένη περίπτωση αποτελεί στην ουσία ένα κοινοτικό κέντρο, που ασχολείται με προβλήματα της περιοχής του και έχει σκοπό στην επίλυση τους να συμμετέχουν όχι μόνο οι ενδιαφερόμενοι, αλλά και το σύνολο των μελών της Κοινότητας (γειτονιά, συνοικία).

(στο ίδιο, σελ. 39).

Γ. ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΜΕ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ο TILLMANN στον οποίο αναφέρεται ο Ζωγράφου (1989, σελ. 58 - 61) διαπιστώνει ότι υπάρχουν τα εξής μοντέλα της σχολικής Κοινωνικής Εργασίας.

1. Το μοντέλο υπαγωγής της κοινωνικής εργασίας
στους σκοπούς του σχολείου.

Στην περίπτωση αυτή η κοινωνική εργασία υπάγεται στην ιεραρχία του σχολείου. Επειδή σχεδόν όλο το βάρος πέφτει προς την πλευρά του σχολείου, το οποίο περιορίζει τη σχολική κοινωνική εργασία με σχολικά διατάγματα στην επίβλεψη των μαθητών τις ελεύθερες ώρες και στην Κ.Ε.Α. η σχολική Κοινωνική Εργασία δεν μπορεί να αναπτύξει το πρόγραμμά της. (Ζωγράφου, 1989, σελ.59).

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων επικοινωνίας μεταξύ δασκάλων και μαθητών αποκλείεται.

Στην ουσία στο μοντέλο, αυτό όχι μόνο δεν υλοποιείται σχεδόν κανένας από τους βασικούς στόχους της σχολικής Κοινωνικής Εργασίας, αλλά "οι Κοινωνικοί Λειτουργοί είναι βασικά υπηρέτες του σχολείου". (στο ίδιο, σελ. 59) (Σχήμα 1, σελ. 11).

2. Το μοντέλο της "κριτικής ένταξης"

Σε αυτό το πρόγραμμα υπάρχει μια ισορρόπηση ανάμεσα στις απαιτήσεις του σχολείου και της σχολικής Κοινωνικής Εργασίας, η οποία συνεργάζεται έχοντας κριτική θέση.

Αν και οι Κοινωνικοί Λειτουργοί είναι και εδώ ενσωματωμένοι στη σχολική ιεραρχία, έχουν μεγαλύτερες δυνατότητες να επιφέρουν αλλαγές στο σχολείο και τη διαδικασία διδασκαλίας από ότι στο προηγούμενο μοντέλο.

Το σχολείο και η Κοινωνική Εργασία συμφωνούν σε ένα πρόγραμμα συνεργασίας με σκοπό την κοινωνικοπαιδαγωγική συμπλήρωση των διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης, διατηρώντας τη διαφορετική τους αυτοαντίληψη και μεθόδους εργασίας.

Η υλοποίηση του μοντέλου της "κριτικής επιλογής" προϋποθέτει από τα αρμόδια όργανα του σχολείου (διευθυντές, εκπαιδευτικό σύμβουλο) όχι μόνο τη διάθεση αλλά και την ικανότητα για μια κριτική επικοινωνία. Από την πλευρά των Κοινωνικών Λειτουργών απαιτείται η ικανότητα αντιμετώπισης συγκρούσεων (Ζωγράφου, 1989, σελ. 59)

Σχήμα 2, σελ.12).

3. Το μοντέλο της απορριπτικής απόστασης.

Στο μοντέλο αυτό η σχολική Κοινωνική Εργασία δεν συνεργάζεται με το σχολείο, αλλά είναι ανεξάρτητη και δρά στο πλαίσιο ενός "ελεύθερου φορέα".

Η συνεργασία της με το σχολείο περιορίζεται απλώς σε συμφωνίες γύρω από τη διάθεση χώρων και η εργασία της επικεντρώνεται στους μαθητές.

Σύμφωνα με τον TILLMANN (Ζωγράφου, 1989, σελ. 60) η σχολική Κοινωνική Εργασία στοχεύει στην "ποιοτική επέκταση της Κοινωνικής Εργασίας με Νέους", προς τη συνοικία και τον κοινωνικό περίγυρο των νέων, με σκοπό την αποκατάσταση μιας εντονότερης επαφής.

Όπως προαναφέρθηκε στο μοντέλο αυτό η σχολική Κοινωνική Εργασία έχει μεγάλη αυτονομία, αλλά και το μειονέκτημα να χάνει τη δυνατότητα συνεργασίας με τους δασκάλους και να αποκλειστεί έτσι από κάθε επιρροή πάνω στις σχολικές διαδικασίες.

(στο ίδιο, σελ. 60).

Αυτή η μορφή κοινωνικής εργασίας αποκλείει σαν το μοναδικό φορέα, της σχολικής Κοινωνικής Εργασίας, το σχολείο ενώ θεωρεί αυτονόητη τη σύγκρουση με το σχολείο και τους δασκάλους χωρίς αυτό να σημαίνει τον αποκλεισμό συνεργασίας των

"δασκάλων σαν ιδιώτες" (στο ίδιο, σελ. 60).

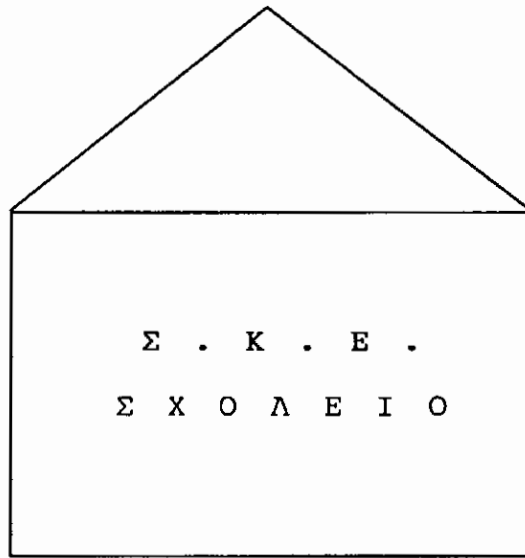
Από την παραπάνω αντιπαράθεση φαίνεται ότι τα περισσότερα πλεονεκτήματα συγκεντρώνει το μοντέλο της "κριτικής ένταξης".

(Ζωγράφου , 1989, σελ. 61)

(Σχήμα 3, σελ. 13)

Σχήμα 1ο

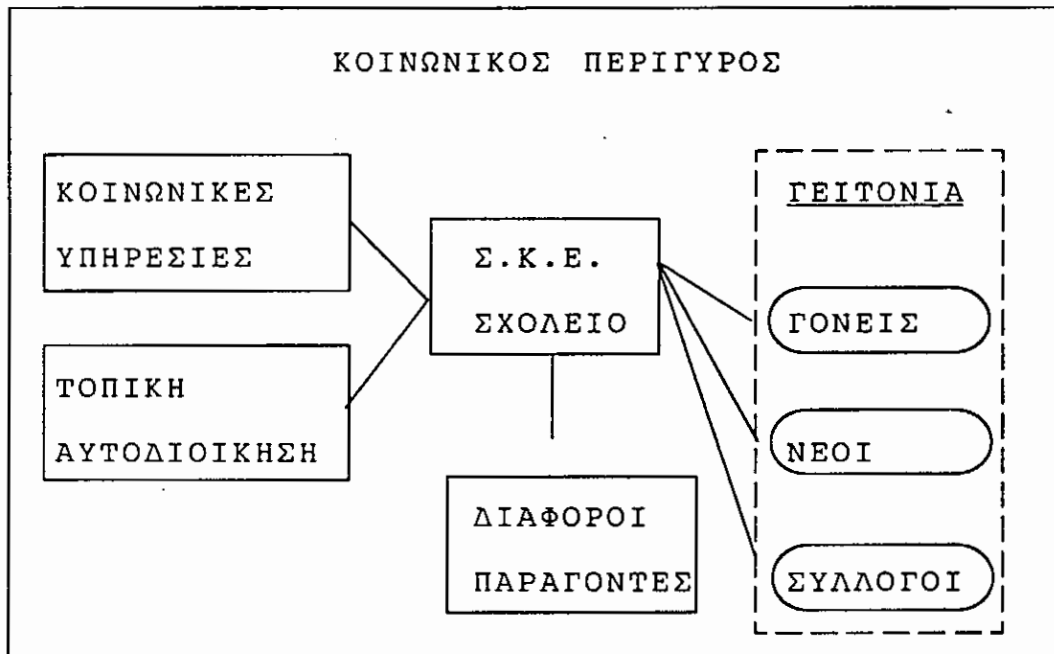
Το μοντέλο υπαγωγής της Κοινωνικής Εργασίας
στους σκοπούς του σχολείου.

(Κοινωνική Εργασία, τεύχος 17ο, Αθήνα 1990, σελ.
20).

Σχήμα 2ο

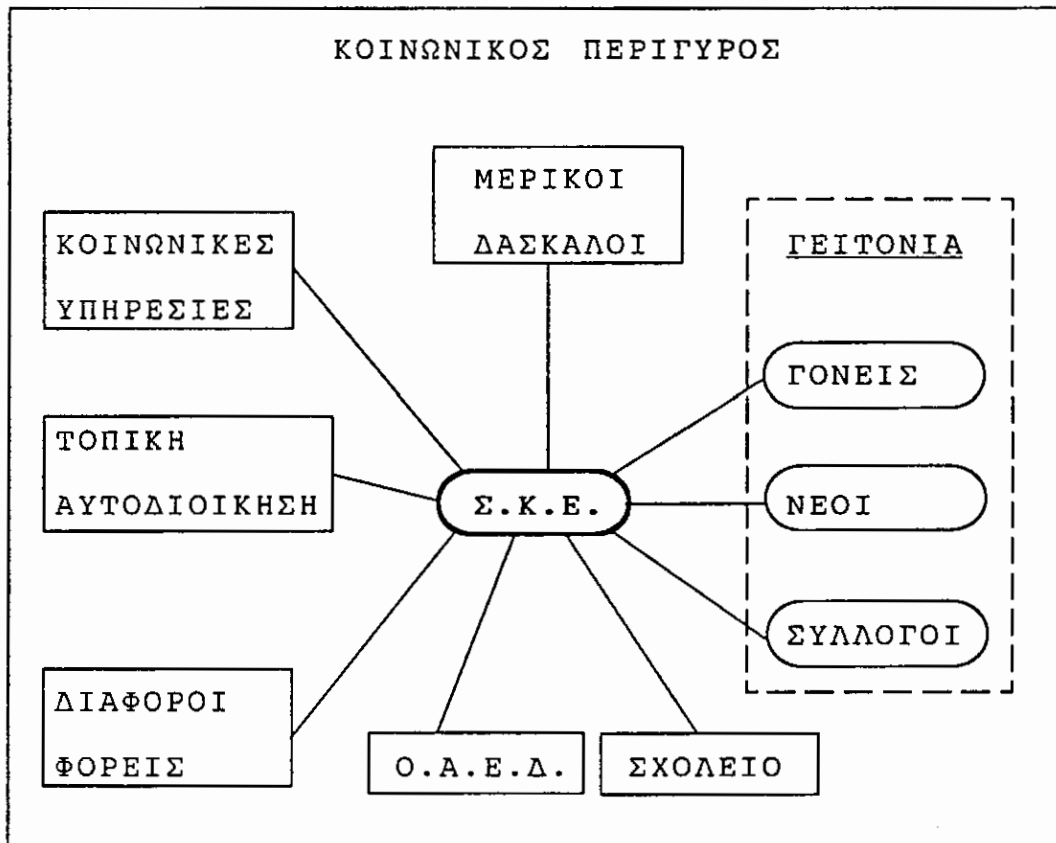
Το μοντέλο της "κριτικής ένταξης"

(Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 17ο, Αθήνα 1990, σελ. 20).

Σχήμα 3ο

Το μοντέλο της "απορριπτικής απόστασης"

(Κοινωνική Εργασία, τεύχος 17ο, Αθήνα 1990, σελ. 20).

Δ. ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σύμφωνα με την Φ. Κατσαρού (1985, σελ. 30) στη Σχολική Κοινωνική Εργασία δίνεται έμφαση στον ομαλό κύκλο ζωής του μαθητή, με σκοπό:

- α) Να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες μάθησης που προσφέρει το σχολείο.
- β) Να εκφραστούν και να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες του κάθε παιδιού.
- γ) Να αποκτήσει ο μαθητής ικανότητες και δεξιότητες προκειμένου να σιέπτεται κριτικά και να αξιοποιεί τις ευκαιρίες που του προσφέρονται.
- δ) Να γίνει πρόληψη οποιασδήποτε στρεσογόνου κατάστασης που τείνει να θέσει, σε κίνδυνο τις ικανότητες του μαθητή, ώστε να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του περιβάλλοντός του.
- ε) Να παρασχεθεί υποστήριξη στο μαθητή ή στον εκπαιδευτικό που βρίσκεται κάτω από την επίρεια του στρες (για οποιουδήποτε οικογενειακούς, προσωπικούς ή άλλους λόγους).
- στ) Να προσφερθούν υπηρεσίες για να αποκτήσει ο μαθητής τις ικανότητες εκείνες που χρειάζονται για να μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του περιβάλλοντός του (σχολείο) και στις προσωπικές του ανάγκες.

Ε. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Σύμφωνα με την Θ. Παπαφλέσσα (1977, σελ. 8) ο Κοινωνικός Λειτουργός στο σχολείο, ασχολείται με τη διάγνωση και τη θεραπεία των εξωσχολικών συνθηκών που περιορίζουν την ικανότητα του παιδιού να χρησιμοποιήσει τις εκπαιδευτικές δυνατότητες που του προσφέρονται.

Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου ο Κοινωνικός Λειτουργός χρησιμοποιεί όλες τις μεθόδους Κοινωνικής Εργασίας: εργάζεται με τους γονείς, το παιδί (μαζί ή χωριστά με τους γονείς και το σχολείο, το σχολείο και την Κοινότητα, με ομάδες παιδιών και γονέων).

Σύμφωνα πάντα με την Παπαφλέσσα (1977, σελ. 8) ο Κοινωνικός Λειτουργός στο σχολείο χειρίζεται προβλήματα που πηγάζουν από:

- α) Αρνητικές οικογενειακές συνθήκες, όπως οικονομικές δυσκολίες, κακή στέγαση, προβλήματα υγείας.
- β) Δυσκολίες σχέσεων γονέων - παιδιών, όπως είναι η κατάχρηση πατρικής εξουσίας, αδιαφορία, υπερπροστασία.
- γ) Δυσκολίες σχέσεων παιδιού με τους δασκάλους μέσα στο σχολείο.

- δ) Δυσκολίες σχέσεων παιδιού με συνομηλίκους του, όπως έλλειψη παραδοχής, απομόνωση.
- ε) Ανεπάρκεια του σχολικού προγράμματος σε σχέση με τις ανάγκες του παιδιού, όπως ακαταλληλότητα αιθουσών, ανυπαρξία εκπαιδευτικών και διδακτικών μέσων ή απαρχαιωμένοι τρόποι διοίκησης και διδασκαλίας.

Η HOLTHAUS κ.α., στην οποία αναφέρεται ο (Ζωγράφου, 1989, σελ. 52-53) αναφέρει ότι η σχολική Κοινωνική Εργασία θα πρέπει να επικεντρώνεται στα παρακάτω καθήκοντα.

- Να βοηθά ατομικά τους μαθητές
- Σε μαθητές με προβλήματα συμπεριφοράς να προσφέρει κοινωνικοπαιδαγωγικές βοήθειες.
- Στις συνεδριάσεις των τάξεων να προβάλλει κοινωνικοπαιδαγωγικές απόψεις.
- Να δημιουργεί ομάδες γονέων, τις οποίες θα ενθαρρύνει και θα τις συνοδεύει παιδαγωγικά.
- Να εκπροσωπεί τους μη προνομιούχους μαθητές και γονείς.
- Να δοκιμάζει νέους τρόπους κοινωνικής συμπεριφοράς και να προσπαθεί να τους εφαρμόζει.
- Να μάθει να αξιολογεί, να αναλύει, να αντιλαμβάνεται και να επεξεργάζεται συγκρούσεις.

- Να παρέχει πρακτικές κοινωνικές υπηρεσίες.
- Να προσφέρει ψυχαγωγία και συμβουλευτικές υπηρεσίες.
- Να αποκαθιστά τις επαγγελματικές σχέσεις στο χώρο εργασίας του.
- Να συμμετέχει στο μάθημα της κοινωνικής παιδαγωγικής.
- Να δημιουργεί εξωτερικές επαφές και συνεργασία στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο (κοινωνική εργασία με συνοικία).

Οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι η σχολική Κοινωνική Εργασία είναι "αναγκαία ιδιαίτερα στα Δημοτικά σχολεία και σε περιοχές που κατοικούνται τα κοινωνικά κατώτερα στρώματα του πληθυσμού".
(στο ίδιο, σελ. 53).

ΣΤ. ΤΟΜΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΟΜΑΔΕΣ
ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Οι τομείς δράσης για εργασία με ομάδες στο σχολείο είναι οι εξής:

- α) Η μαθητική κοινότητα - μαθητόκοσμος.
 - β) Οι γονείς τους - Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων.
 - γ) Οι εκπαιδευτικοί - Ο Σύλλογος Δασκάλων.
 - δ) Η ευρύτερη Κοινότητα στην οποία λειτουργεί η σχολική κοινωνία.
 - ε) Η μεταξύ των (α), (β), (γ) και (δ) παραγόντων αλληλεπίδραση.
- (Φ. κατσαρού, 1985, σελ. 38).

Ο Κοινωνικός Λειτουργός, μπορεί να δημιουργήσει ομάδες

- ενδιαφερόντων
- συζητήσεων - κοινωνικού προβληματισμού
- αυτο-ανάπτυξης
- ψυχαγωγίας
- συμβουλευτικής Αγωγής

στις οποίες συμμετέχουν οι μαθητές και οι μαθήτριες από διήή τους θέληση και πρωτόβουλία.

Οι ομάδες αυτές λειτουργούν στο χώρο του σχο-

λείου ή κατά τη διάρκεια ωρών διδασκαλίας ή πριν ή μετά την έναρξη των ωρών διδασκαλίας (στο ίδιο, σελ. 39).

Ενας άλλος τομέας ομαδικής εργασίας με το μαθητόκοσμο είναι και η εργασία με το 5μελές συμβούλιο της κάθε τάξης.

(στο ίδιο σελ. 39).

1. Ομάδες Γονέων.

α) Με επίκεντρο το Σχολείο ο Κ.Λ. μπορεί να συζητήσει με τους γονείς προβλήματα που είναι συνδεδεμένα με τη συμπεριφορά του παιδιού στο σχολείο και στο σπίτι.

Επίσης στις Ομάδες Γονέων ο Κ.Λ. αναλαμβάνει την επιμόρφωση πολιτιστικά στερημένων ή προερχόμενους από μειονότητες γονείς, σχετικά με τις εκπαιδευτικές διαδικασίες.

(Θ. παπαφλέσσα, 1989, σελ. 10).

β) Με επίκεντρο την Κοινότητα ο Κ.Λ. μπορεί να συζητήσει προβλήματα σχετιζόμενα με τη διαβίωση σε οικιστικές μονάδες.

(ατο ίδιο, σελ. 10).

γ) Με επίκεντρο την Κοινότητα και το σχολείο, σύμφωνα πάντα με την παπαφλέσσα (σελ. 10), ο Κ.Λ. δημιουργεί ομάδες για να επιδιωχθεί η συμ-

μετοχή των γονέων στις εκπαιδευτικές διαδικασίες.

2. Ομάδες Παιδιών.

α) Δημιουργία Ομάδων παιδιών με στόχο τη διευκόλυνση των κοινωνικών σχέσεων των παιδιών και την ανάπτυξη της αυτοπεποίθησής τους.

β) Δημιουργία μικρών ομάδων, σχηματισμένων με την έγκριση των ενηλίκων, μέσα στις οποίες θα γίνονται συζητήσεις γύρω από ένα πρόβλημα π.χ. συμπεριφορά στην τάξη, αντικοινωνική συμπεριφορά.

(Θ. παπαφλέσσα, 1989, σελ.11).

3. Ομάδες Δασκάλων.

α) Δημιουργία ομάδων που θα έχουν σαν σκοπό την ευαισθητοποίηση και την εξοικείωση του δασκάλου σε διάφορους ρόλους προσέγγισης των προβληματικών παιδιών.

(στο ίδιο, σελ. 11).

4. Ομάδες Εθελοντών.

Οι ομάδες εθελοντών θα έχουν στόχο να καλύψουν ανάγκες που τυχόν έχουν επισημανθεί από τους υπεύθυνους του σχολείου.

(στο ίδιο, σελ. 11).

Z. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΤΟΜΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

- α) Υποστηρικτική εργασία σε σχέση με την αντιμετώπιση ατομικών προβλημάτων.

- β) Επέμβαση όταν υπάρχουν ειδικές καταστάσεις, όπως αντικοινωνική συμπεριφορά, απουσίες, εγκατάλειψη οικογενειακής στέγης κλπ.

- γ) Συμβουλευτικές υπηρεσίες, σχετικά με σχολικά προβλήματα (σχέσεις δασκάλων - μαθητών κλπ.).

(Θ. παπαφλέσσα, 1989, σελ. 9).

Η. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

α) Συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικές με την αγωγή του παιδιού.

β) Εξέταση θεμάτων οικογενειακών σχέσεων.

γ) Συνεργασία με την οικογένεια του παιδιού, με σκοπό τη δημιουργία επικοινωνίας μεταξύ των μελών της οικογένειας, την αντιμετώπιση τυχόν δυσκολιών μεταξύ των συζύγων που επηρεάζουν τη σχολική επίδοση του παιδιού.

(Θ. Παφαφλέσσα, 1989, σελ. 9)

Θ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το σχολείο είναι ξεκομμένο από τη ζωή του μαθητή και από τον κοινωνικό περίγυρο. Τα παιδιά μπαίνουν το πρωί στην αίθουσα για να "μάθουν" και μόλις τελειώσει το μάθημα, βγαίνουν έξω, για να "ζήσουν".

(Ζωγράφου, 1991 σελ. 50-51).

Ο Dick στον οποίο αναφέρεται ο Ζωγράφου (σελ. 51) λέει ότι: "πρέπει να ανοίξουν οι πόρτες της τάξης, για να βγούν έξω τα παιδιά να γνωρίσουν και να ζήσουν τον κόσμο και, από την άλλη μεριά για να μπορέσουν οι κάτοικοι να μπουν μέσα, να χρησιμοποιήσουν τους χώρους και τις δυνατότητες μάθησης και, επί πλέον, για την ανταλλαγή εμπειριών, πληροφοριών και να ψυχαγωγηθούν όλες οι μετέχουσες ομάδες".

Το ελεύθερο σχολείο, για τους γονείς μεταξύ άλλων σημαίνει, προετοιμασία εκδηλώσεων, διοργάνωση εκδρομών, συμμετοχή σε ομάδες ενδιαφερόντων (χορός, μουσική, συζήτηση κλπ.) και ενεργοποίηση για τη βελτίωση των συνθηκών κοινωνικοποίησης των μαθητών, μέσα και έξω από το σχολείο. Οι δραστηριότητες της Κ.Ε.Κ. στο σχολείο επεκτείνονται και σε προβλήματα της συνοικίας (κατοικία, κυκλοφοριακό, πολιτιστικά, περιβάλλον κλπ.)

(Ζωγράφου, 1991, σελ. 54).

1. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ
ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ιδιαίτερα σημαντικό στον τομέα της Κοινωνικής Εργασίας στο σχολείο, είναι να ξεκαθαριστούν ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Κοινωνικού Λειτουργού.

Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί στο σχολείο είναι "συμπληρωματικοί παιδαγωγοί", ενώ οι γονείς, οι δάσκαλοι και οι εκπαιδευτές, είναι "οπρωτεύοντες παιδαγωγοί".

(Ζωγράφου, 1989, σελ. 49).

Σύμφωνα με τον Ζωγράφου η σχολική Κοινωνική Εργασία χαρακτηρίζεται από μια "απόσταση ανάμεσα στο σχολείο και την Κοινωνική Εργασία".

Η συνεργασία μεταξύ τους είναι δυνατή, μόνο όταν ο ένας φορέας γνωρίζει και είναι σε θέση να αναλάβει εν μέρει την εργασία του άλλου φορέα.

Ούτε το σχολείο, αλλά ούτε και η σχολική Κοινωνική Εργασία είναι σε θέση να λύσουν μόνοι τα προβλήματα κοινωνικοποίησης του παιδιού.

(στο ίδιο, σελ. 50).

Ο παιδαγωγός FEND, στον οποίο αναφέρεται ο Ζωγράφου (σελ. 63), λέει ότι το σχολείο "δεν μπορεί να φέρει σε πέρας τη διπλή αποστολή του,

"την αναπαραγωγή της κοινωνίας" δηλαδή και "τη δημιουργία της παιδικής προσωπικότητας".

Η σχολική Κοινωνική Εργασία, μπορεί να θεωρηθεί πετυχημένη εάν καταφέρει να μετατοπίσει το βάρος της εργασίας της προς την κατεύθυνση της χειραφέτησης.

(στο ίδιο, σελ. 63).

Με την είσοδο των Κοινωνικών Λειτουργών στο σχολείο αρχίζει μια διαδικασία σύγκρουσης με το σχολείο.

Από τη μια μεριά υπάρχουν οι δάσκαλοι που περιμένουν από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς θαύματα και οι οποίοι μετά από λίγο καιρό διερωτώνται για ποιά λόγο είναι οι Κ.Λ στο σχολείο. Από την άλλη μεριά, ένα άλλο μέρος των δασκάλων βλέπουν ότι οι Κ.Λ. δεν βαθμολογούν και δεν εργάζονται κάτω από την πίεση της μετάδοσης της ύλης, αλλά κάνουν μια "ευχάριστη" δουλειά και αρχίζουν να αισθάνονται ανταγωνιστικούς φόβους.

(Ζωγράφου 1989, σελ. 64).

Επιπλέον, η σχέση σύγκρουσης γίνεται εντονότερη από την κριτική απαίτηση της Κοινωνικής Εργασίας απέναντι στο δάσκαλο, η οποία είναι "μονοδρομική" και γίνεται από επαγγελματίες με μειωμένο κύρος και χαμηλότερες αποδοχές.

Η μειωνευτική θέση των Κ.Λ. χειροτερεύει και

από το γεγονός ότι τα σχολεία απασχολούν ένα πολύ μικρό αριθμό Κ.Λ. (στο ίδιο, σελ. 64-65).

Η GOTTSCHALK, στην οποία αναφέρεται ο Ζωγράφου (σελ. 65), διαπιστώνει ότι πολλοί δάσκαλοι αισθάνονται "τύψεις συνείδησης" από την παρουσία των Κ.Λ. στο σχολείο, γιατί στην ουσία κανένας δάσκαλος δεν θα ήθελε να κάνει μόνο μάθημα και να αδιαφορεί για τα παιδαγωγικά θέματα.

Η μορφή και η ποιότητα συνεργασίας ανάμεσα στη σχολική Κοινωνική Εργασία και στο σχολείο, εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως, ευαισθησία δασκάλων, για παιδαγωγικά θέματα, ιδιομορφίες της περιοχής κλπ.).

Γενικά όμως οι Κ.Λ. χρησιμοποιούνται για εργασίες που δεν θέλουν να κάνουν οι δάσκαλοι και συνήθως υποβαθμίζονται σε επόπτες διαλειμμάτων και διοργανωτές ψυχαγωγίας.

Οι μαθητές στο Βερολίνο αποκαλούν τους Κ.Λ. "κλόουν των διαλειμμάτων". (στο ίδιο, σελ.65).

Συμπερασματικά μπορούμε να διαπιστώσουμε τα εξής:

- Οι σχέσεις ανάμεσα στους Κ.Λ. και τους δασκάλους των σχολείων καθορίζονται από συγκρούσεις, αβεβαιότητες και φόβους αναφορικά με τη θέση (STATUS).
- Οι δάσκαλοι, λόγω της επιλεκτικής τους λει-

τουργίας (βαθμολογία) έχουν μεγάλο κύρος απέναντι στους μαθητές και τους γονείς.

Οι Κ.Λ. αντίθετα δεν βρίσκονται σε σχέση εξάρτησης με τους μαθητές και τους γονείς τους και εργάζονται σε προαιρετική βάση με τους ενδιαφερόμενους.

- Βασικός παράγοντας συγκρούσεων είναι και η κριτική απαίτηση της Κοινωνικής Εργασίας απέναντι στο δάσκαλο, η οποία είναι "μονοδρομική" και δεν μπορεί να αντιστραφεί.

Και αυτό γιατί ο Κ.Λ. ασκεί μια κριτική λειτουργία απέναντι στο σχολείο και τη διδασκαλία με κοινωνικοπαιδαγωγικά κριτήρια, ενώ οι δάσκαλοι σαν ειδήμονες στη διδακτική και μεθοδολογία της διδακτικής θα είχαν μεγάλη δυσκολία να εκφέρουν επιστημονικά θεμελιωμένη γνώμη πάνω στους τρόπους εργασίας των Κ.Λ.

Η μονόπλευρη αυτή κριτική οδηγεί εύκολα στην επιθετικότητα και άμυνα.

(Ζωγράφου, 1991, σελ. 193-194).

Κ. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Για να εξασφαλιστεί η επιτυχία των παρεμβατικών μέτρων του σχολικού Κοινωνικού λειοτυργού, χρειάζεται επαρκής θεωρητική κατάρτιση σε τομείς σχετικούς με το αντικείμενο του σχολείου. Οι γνώσεις που θεωρούνται απαραίτητες είναι: (Φ. Κατσαρού, 1985, σελ. 34).

- Εκπαιδευτική νομοθεσία και κοινωνικοοικονομικά θέματα που επηρεάζουν τις ίσες ευκαιρίες στην παιδεία.
- Εκπαιδευτική πολιτική και παράγοντες που την διαμορφώνουν, όπως π.χ. σχέσεις κράτους, Συνομοσπονδίας Γονέων και Κηδεμόνων κλπ.
- Ιστορική εξέλιξη της δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας.
- Προβλήματα στην επιχορήγηση των σχολείων - Οικονομική Πολιτική.
- Μέθοδοι διδασκαλίας και Παιδαγωγικές κατευθύνσεις.
- Κουλτούρα σχολείου - κουλτούρα μαθητών και η

μεταξύ τους διάσταση.

- Ρόλοι και αρμοδιότητες των διαφόρων ειδικών που λειτουργούν στα σχολεία.

Οι υπόλοιπες γνώσεις τις οποίες φέρνει ο Κοινωνικός Λειτουργός στο σχολικό χώρο σχετίζονται με τη γενική του κατάρτιση.

Η ενημέρωση για την επίδραση του κοινωνικού-οικολογικού-πολιτικού-οικονομικού περιβάλλοντος στο πλαίσιο του σχολείου είναι χρήσιμες στους Κοινωνικούς Λειτουργούς για την εκτίμηση των πολύπλοκων καταστάσεων που παρουσιάζονται στα σχολεία.

(στο ίδιο, σελ. 34-35).

Λ. ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Παρά το γεγονός ότι ο νομοθέτης, με τα διατάγματα 891/78, Φ.Ε.Κ. 213, άρθρο 6, προβλέπει την απασχόληση των Κοινωνικών Λειτουργών στον τομέα της εκπαίδευσης, η Κοινωνική Εργασία, με εξαίρεση την απασχόληση των σπουδαστών των τμημάτων Κοινωνικής Εργασίας των Τ.Ε.Ι. σε μερικά Δημοτικά σχολεία για εκπαιδευτικούς σκοπούς, είναι ανύπαρκτη στη χώρα μας.

(Ζωγράφου, 1989, σελ. 74).

Αν και μερικοί Σύλλογοι Γονεών ζήτησαν στα σχολεία τους το διορισμό Κοινωνικών Λειτουργών το Υπουργείο Παιδείας δεν αντέδρασε θετικά. Το ίδιο αποτέλεσμα είχαν και οι προσπάθειες του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας (ΣΚΛΕ), (στο ίδιο, σελ. 74-75).

Συγκεκριμένα για το μέλλον της Κοινωνικής Εργασίας στα σχολεία αναφέρει ο Ζωγράφου, (σελ. 75) "Πιστεύουμε ότι το μέλλον της σχολικής Κοινωνικής Εργασίας στην Ελλάδα θα εξαρτηθεί κυρίως από το βαθμό ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των ίδιων των Κοινωνικών Λειτουργών και ιδιαίτερα των συναδέλφων που εργάζονται στην εκπαίδευση".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Α. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της έρευνάς μας ήταν να διαπιστωθούν οι συνθήκες πρακτικής άσκησης των εκπαιδευόμενων Κοινωνικών Λειτουργών, στα Δημοτικά σχολεία της Πάτρας.

Ειδικότερα το ενδιαφέρον μας επικεντρώθηκε στο τι κάνουν οι εκπαιδευόμενοι Κοινωνικοί Λειτουργοί στα Δημοτικά σχολεία της Πάτρας, σε σύγκριση με το ρόλο και τις αρμοδιότητες του σχολικού Κ.Λ. σύμφωνα με την θεωρία.

Η έρευνα που χρησιμοποιήσαμε ήταν Διερευνητική. Οί ερωτούμενοι αποτελούσαν τρεις ομάδες.

α) Οι σπουδαστές/στρίες που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση στα Δημοτικά σχολεία της Πάτρας.

β) Οι δάσκαλοι των ίδιων σχολείων.

γ) Οι επόπτριες των σπουδαστών/στριών, έτσι ώστε ν' αποκτηθεί ένα ευρύ φάσμα απόψεων.

2. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ

α) Ερευνόμενος Πληθυσμός

Ο πληθυσμός στον οποίο απευθυνθήκαμε ήταν:

- Οι 16 σπουδαστές/στρίες που κάνουν πρακτική άσκηση στα Δημοτικά σχολεία της Πάτρας.
- Οι 64 δάσκαλοι των Δημοτικών σχολείων (7ο Δημοτικό σχολείο, 9ο, 42ο, 51ο, και των Δεμένικων).
- Οι 3 επόπτριες των σπουδαστών/στριών που ασκούνται στο σχολικό πλαίσιο.

β) Πλαίσιο

Το πλαίσιο της έρευνάς μας αποτέλεσαν:

- α) Το σύνολο των σπουδαστών/στριών, που ασκούνται στα Δημοτικά σχολεία της Πάτρας.
- β) Το σύνολο των δασκάλων στα σχολεία αυτά.
- γ) Οι εκπαιδευτικοί του τμήματος Κοινωνικής εργασίας, που εποπτεύουν τους εκπαιδευόμενους στα Δημοτικά σχολεία.

γ) Δείγμα

Το δείγμα δεν διεκδικεί αντιπροσωπευτικότητα

παρά μόνον για τον αριθμό των ερωτηθέντων σπουδαστών/στριών, δασκάλων και εποπτριών.

δ) Απόφαση για την συλλογή πληροφοριών.

Σαν εργαλείο για την συλλογή πληροφοριών χρησιμοποιήσαμε γραπτά ερωτηματολόγια. Σε συνεργασία με τον υπεύθυνο της πτυχιακής μου - κ. Παπαδημητρίου- η αφού διάβασα τη σχετική βιβλιογραφία, και τελική μορφή του ερωτηματολογίου περιείχε κλειστές ερωτήσεις, ερωτήσεις γνώμης και ένα μικρό αριθμό ανοιχτών ερωτήσεων.

Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και τονίστηκε στους ερωτώμενος το απόρρητο των απαντήσεων, με σκοπό να έχουμε όσο το δυνατόν πιο ειλικρινείς απαντήσεις.

Τα ερωτηματολόγια ήταν τρία (3). Το ερωτηματολόγιο για τους σπουδαστές/στρίες, για τους δασκάλους και για τις επόπτριες στα σχολικά πλαίσια που ασκούνται οι εκπαιδευόμενοι.

Ανάλογα με το περιεχόμενο των ερωτήσεων το ερωτηματολόγιο για τους σπουδαστές/στρίες χωρίστηκε στους εξής τομείς:

- Ερωτήσεις 1-3 οι οποίες αναφέρονται σε γενικά στοιχεία των ερωτώμενων.
- Η ερώτηση 4 η οποία αναφέρεται, στα προβλήματα

- που χειρίστηκαν οι σπουδαστές/στρίες στο σχολείο.
- Ερωτήσεις 5-18 οι οποίες αναφέρονται στην εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες στο σχολείο.
 - Ερωτήσεις 19-21 οι οποίες αναφέρονται στην εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Ατομα στο σχολείο.
 - Ερωτήσεις 22-25α οι οποίες αναφέρονται στην εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα στο σχολείο.
 - Ερωτήσεις 26-26α οι οποίες αναφέρονται στην εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Οικογένεια στο σχολείο.
 - Ερωτήσεις 27-28 οι οποίες αναφέρονται στις γνώσεις των σπουδαστών/στριων.
 - Ερωτήσεις 29-30 οι οποίες αναφέρονται στην παρέμβαση των εκπαιδευόμενων Κοινωνικών Λειτουργών στο σχολείο και των χαρακτηρισμο του ρόλου τους.
 - Ερωτήσεις 31-31α Οι οποίες αναφέρονται στην χρησιμοποίηση και προμήθεια του υλικού για την απασχόληση των παιδιών στην ομάδα.
 - Ερωτήσεις 32-33 οι οποίες αναφέρονται στην δουλειά με Ομάδες Γονέων.
 - Ερωτήσεις 34-35α οι οποίες αναφέρονται στη συνεργασία με άλλους φορείς.

- Ερώτηση 36 η οποία αναφέρεται στην αξιολόγηση συνεργασίας μεταξύ των σπουδαστών/στριών.
- Ερώτηση 37 η οποία αναφέρεται στη συμμετοχή των σπουδαστών/στριών στις συσκέψεις που γίνονται στο σχολείο.
- Ερωτήσεις 38-39 οι οποίες αναφέρονται στην ενημέρωση και αυνεργασία των δασκάλων.
- Ερωτήσεις 40-41 οι οποίες αναφέρονται στο απόρρητο των περιπτώσεων.
- Ερώτηση 42 η οποία αναφέρεται στην ύπαρξη χώρων για τους εκπαιδευόμενους Κ.Λ.
- Ερώτηση 43-46 οι οποίες αναφέρονται στην αξιολόγηση της επόπτριας και στην αξιολόγηση της ατομικής και ομαδικής εποπτείας.
- Ερωτήσεις 47-48 οι οποίες αναφέρονται στην αυτοεκτίμηση της δουλειάς και εμπειριών των σπουδαστών/τριών.

Ανάλογα με το περιεχόμενο των ερωτήσεων, το ερωτηματολόγιο για τους δασκάλους χωρίστηκε στους εξής τομείς:

- Ερωτήσεις 1-2 οι οποίες αναφέρονται στην εκτίμηση του έργου των εκπαιδευομένων Κ.Λ. στο σχολείο και στην συνεργασία των δασκάλων με την επόπτρια των σπουδαστών/τριών.

- Ερωτήσεις 3-3β οι οποίες αναφέρονται στα Προγράμματα απασχόλησης των μαθητών πέραν του κανονικού ωραρίου.
- Ερωτήσεις 4-6 οι οποίες αφορούν την γνώμη των δασκάλων για την Κοινωνική Εργασία και τα καθήκοντα του Κ.Λ. στο σχολείο.
- Ερωτήσεις 7-7β οι οποίες αφορούν την γνώμη των δασκάλων για την ίδρυση Συμβουλευτικών Σταθμών στον εκπαίδευση.
- Ερώτηση 8 η οποία αναφέρεται σε τυχόν προτάσεις ή παρατηρήσεις των δασκάλων για τους εκπαιδευόμενους Κ.Λ.

Ανάλογα με το περιεχόμενο των ερωτήσεων, το ερωτηματολόγιο για της επόπτριες χωρίστηκε στους εξής τομείς:

- Ερωτήσεις 1-2 οι οποίες αναφέρονται στις μεθόδους Κοινωνικής Εργασίας που εφαρμόζονται στο σχολείο.
- Ερώτηση 3 η οποία αναφέρεται στην συνεισφορά του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας στην εργαστηριακή πρακτική άσκηση.
- Ερωτήσεις 4-6 οι οποίες αναφέρονται στις θεωρητικές γνώσεις και το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. στην διαδικασία της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης.

- Ερωτήσεις 7-9 οι οποίες αναφέρονται στην συνεργασία με τους δασκάλους και τη διεύθυνση του σχολείου.
- Ερωτήσεις 10-11 οι οποίες αναφέρονται στην συνεργασία με τον Σύλλογο Γονεών και Κηδεμόνων και με άλλους φορείς.
- Ερώτηση 12 η οποία αναφέρεται στις πρακτικές συνθήκες του σχολείου για την διεκπεραίωση της πρακτικής άσκησης.
- Ερώτηση 13 η οποία αναφέρεται σε τυχόν προτάσεις ή παρατηρήσεις για την εργαστηριακή πρακτική άσκηση των σπουδαστών/στριών.

ε. Κόστος Χρόνος

Η επιλογή του θέματος έγινε τον Μάρτιο του 1992. Η διατύπωση του σκοπού, η κατάρτιση του σχεδίου και η σύλλογή πληροφοριών διήρκεισαν συνολικά 13 μήνες. Χρησιμοποιήσαμε 83 ερωτηματολόγια, για τα οποία η φωτοτύπηση παραχωρήθηκε από το Τ.Ε.Ι. Πάτρας.

Η πραγματοποίηση της έρευνας έγινε από εμένα.

στ) ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ
ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σε συνεργασία με τον υπεύθυνο για την πτυχιακή μου, κ. Παπαδημητρίου, τον Μαΐο είχα τελειώσει τα ερωτηματολόγια για τους σποδαστές/στρίες.

Ηρθα σε επαφή μαζί τους και τους έδωσα τα ερωτηματολόγια, τα οποία συμπλήρωσαν στον χώρο του σχολείου που κάνουν πρακτική άσκηση, παρουσία μου και τονίζοντας στους ερωτώμενους το απόρρητο των απαντήσεων.

Αρχές Ιουνίου ήταν έτοιμα τα ερωτηματολόγια για τους δασκάλους. Αν και από τους διευθυντές των σχολείων δεν αντιμετώπισα κανένα πρόβλημα για την διεξαγωγή της έρευνας, αντιμετώπισα αντιρρήσεις από τους υπόλοιπους δασκάλους, προβάλλοντας διάφορες δικαιολογίες (έλειψη χρόνου; ήθελαν να τα πάρουν σπίτι) ενώ αρκετοί πρόβαλλαν έντονα τη δυσφορία τους θεωρώντας το αίτημα μας σαν ενόχληση. Έτσι ένα ποσοστό 48,43% των δασκάλων αρνήθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Αν και ποσοστό άρνησης πάνω από 30% θεωρείται αποτυχία μία και το καθ' εαυτου τμήμα του δείγματος θα μπορούσε να ανατρέψει τα συμπεράσματά μας, παραθέτουμε τις απαντήσεις 51,57% σαν ενδεικτικό μιας εικόνας της στάσης των δασκάλων

απέναντι στην πρακτική άσκηση και την Κοινωνική Εργασία.

Όσον αφορά τα ερωτηματολόγια για τις επόπτριες δεν υπήρχε άρνηση απαντήσεων αλλά στις δύο από τις τρεις περιπτώσεις εκδηλώθηκε σκεπτικισμός ως προς τους στόχους και το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου.

Β. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ
ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ

Ερώτηση 1. φύλο: σπουδαστής ... σπουδάστρια...

Πίνακας 1

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ	6	37,5
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ	10	62,5
ΣΥΝΟΛΟ	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 37,5% είναι σπουδαστές και το 62,5% είναι σπουδάστριες.

Ερώτηση 2. Σε ποιά εξάμηνο φοιτείς;

Πίνακας 2

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ	8	50
Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ	5	31,25
ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ	3	18,75
ΣΥΝΟΛΟ	16	100,00

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 50% είναι σπουδαστές του Δ' εξαμήνου, το 31,25% είναι σπουδαστές του Ε' εξαμήνου και το 18,75% είναι σπουδαστές του ΣΤ' εξαμήνου.

Ερώτηση 3. Η παραμονή σου στο σχολικό πλαίσιο ήταν:

- α) Δική σου επιλογή;.....
- β) Επιλογή του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας παρά την διαφορετική σου επιθυμία;.....
- γ) Δεν είχα ιδιαίτερη προτίμηση για κάποιο συγκεκριμένο πλαίσιο πρακτικής άσκησης.....

Πίνακας 3.

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Δική τους επιλογή	12	75
Επιλογή του τμήματος Κοιν.Εργασίας	2	12,5
Δεν είχα ιδιαίτερη προτίμηση	2	12,5
ΣΥΝΟΛΟ	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 75% των σπουδαστών/στριών απάντησε πως το Δημοτικό σχολείο σαν χώρος πρακτικής άσκησης ήταν δική τους επιλογή, το 12,5% των σπουδαστών απάντησαν

πως ήταν επιλογή του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας παρά την διαφορετική τους επιθυμία, και επίσης 12,5% των σπουδαστών απάντησαν πως δεν είχαν ιδιαίτερη προτίμηση για κάποιο συγκεκριμένο.

- Ερώτηση 4. Τα προβλήματα που μέχρι στιγμής χειρίστηκες 4 σχετίζονται με:
- α) Αρνητικές οικογενειακές συνθήκες.....
 - β) Δυσκολίες σχέσεων γονέων-παιδιών.....
 - γ) Δυσκολίες σχέσεων παιδιού με τους δασκάλους μέσα στο σχολείο.....
 - δ) Δυσκολίες σχέσεων παιδιού με συνομήλικους όπως έλλειψη παραδοχής, απομόνωση κ.λ.π.
 - ε) Ανεπάρκεια του σχολικού προγράμματος π.χ. απαρχαιωμένοι τρόποι διοικήσεις και διδασκαλίας.....
 - στ) Ακαταλληλότητα κτιρίου, αιθουσών, προαυλίου κ.λ.π.....
 - ζ) Ανυπαρξία εκπαιδευτικών και διδακτικών μέσων (βιβλιοθήκη, ραδιοκασετόφωνο κ.λ.π).....
 - η) Συνθήκες σχολικής υγιεινής.....
 - θ) Προγράμματα απασχόλησης μαθητών, πέραν του κανονικού ωραρίου του σχολείου.....
 - ι) Προβλήματα στην Κοινότητα (ύπαρξη πλατείας, πεζοδρομίων, κοινοτικά προγράμματα νεότητας

κ.λ.π.).....

κ) Κάτι άλλο (ανέφερε τί). Δημιουργία Ομάδων με ενημερωτικό και ψυχαγωγικό σκοπό.

Πίνακας 4.

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
A	3	8,57
B	6	17,14
Γ	5	14,28
Δ	8	22,85
E	1	2,85
ΣΤ	3	8,57
Z	0	0
H	3	8,57
Θ	5	14,28
I	0	0
K	1	2,85
ΣΥΝΟΛΟ	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το μεγα-

λύτερο ποσοστό (22,85 %) ανέφερε ότι τα προβλήματα που χειρίστηκαν σχετίζονται με τις δυσκολίες σχέσεων παιδιού με συνομήλικους όπως έλειψη παραδοχής, απομόνωση κ.λ.π.

Το 17,14% χειρίστηκε προβλήματα που σχετίζονται με τις δυσκολίες σχέσεων γονέων-παιδιών, ακολουθούν τα προβλήματα που σχετίζονται με τις δυσκολίες σχέσεων παιδιού με τους δασκάλους, και τα προγράμματα απασχόλησης των μαθητών πέραν του κανονικού ωραρίου 14,28%.

Ερώτηση 5. Στην μέθοδο της Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες στο σχολείο λειτουργούν:

- α) Ομάδες Γονέων.....
- β) Ομάδες Παιδιών.....
- γ) Ομάδες Δασκάλων.....
- δ) Ομάδες Εθελοντών.....
- ε) Άλλες ομάδες (ανέφερε ποιές).....

Πίνακας 5.

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Ομάδες Γονέων	0	0
Ομάδες Παιδιών	16	100
Ομάδες Δασκάλων	0	0
Ομάδες Εθελοντών	0	0
Άλλες Ομάδες	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	16	100

Από το Σύνολο των ερωτηθέντων (16), όλοι οι

σπουδαστές/στρίες (100%) απάντησαν πως στην μέθοδο της Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες λειτουργούν μόνο ομάδες παιδιών στο σχολείο.

Ερώτηση 6. Σε ποιές τάξεις γίνονται ομάδες παιδιών;

- α) Στην Α' τάξη.....
- β) Στην Β' τάξη.....
- γ) Στην Γ' τάξη.....
- δ) Στην Δ' τάξη.....
- ε) Στην Ε' τάξη.....
- στ) Στην ΣΤ' τάξη.....

Πίνακας 6.

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Α' ΤΑΞΗ	3	9,67
Β' ΤΑΞΗ	4	12,90
Γ' ΤΑΞΗ	7	22,58
Δ' ΤΑΞΗ	8	25,80
Ε' ΤΑΞΗ	3	9,67
ΣΤ' ΤΑΞΗ	6	19,35
ΣΥΝΟΛΟ	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16) το μεγαλύτερο ποσοστό 25,8% απάντησαν ότι οι ομάδες παιδιών γίνονται στην Δ'τάξη, το 22,58% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι γίνονται στην Γ'τάξη, το 19,35% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι ομάδες παιδιών γίνονται στην ΣΤ'τάξη, ακολουθεί ή Β'τάξη με ποσοστό 12,90% ενώ το 9,67% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι ομάδες παιδιών γίνονται στην Α'και Ε'τάξη.

Ερώτηση 7. Γνωρίζεις με ποιά κριτήρια έγινε η επιλογή των τάξεων;

α) ΝΑΙ.....

β) ΟΧΙ.....

Πίνακας 7.

	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
ΝΑΙ	10	62,5
ΟΧΙ	6	37,5
ΣΥΝΟΛΟ	16	100

Στό σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 62,5% γνωρίζει με ποιά κριτήρια έγινε η επιλογή των τάξεων, ενώ το 37,5% δεν γνωρίζει.

Ερώτηση 7α. Αν ΝΑΙ ανέφερε με ποιά;

Όσοι από τους σπουδαστές/στρίες (10) γνωρίζουν με ποιά κριτήρια έγινε η επιλογή της τάξης, ανέφεραν τα εξής κριτήρια.

- Α. Ανάλογα με τον αριθμό παιδιών της τάξης.....
 Β. Ήταν πρόθυμος ο δάσκαλος της τάξης να συνεργαστεί με Κ.Λ.....
 Γ. Έγινε επιλογή της ΣΤ' τάξης για να προετοιμαστούν τα παιδιά για το Γυμνάσιο.....
 Δ. Επιδιώχθηκε να γίνουν ομάδες παιδιών στις τάξεις που δεν είχαν ξαναγίνει από εκπαιδευμένου Κ.Λ.....

Πίνακας 7α

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Α	2	20
Β	5	50
Γ	2	20
Δ	1	10
Σύνολο	10	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16) οι δέκα που γνωρίζουν με ποιά κριτήρια έγινε η επιθυμία των τάξεων ανέφεραν τα εξής: Το 20% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η επιλογή των τάξεων γίνεται ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών της τάξης, το 50% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η επιλογή των τάξεων γίνεται ανάλογα με την προθυμία και τη συνεργασία των δασκάλων, ένα άλλο 20% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι έγινε επιλογή της τελευταίας τάξης του Δημοτικού για να προετοιμαστούν τα παιδιά για το Γυμνάσιο. Το υπόλοιπο 10% ανέφερε ότι το κριτήριο επιλογής των τάξεων είναι να γίνονται ομάδες παιδιών στις τάξεις που δεν έχουν ξαναγίνει από εκπαιδευμένους Κ.Λ.

Ερώτηση 8. Σε ποιά ώρα διδασκαλίας απασχολείς

τα παιδιά της ομάδας σου;

- α) Τη πρώτη διδακτική ώρα.....
- β) Τη δεύτερη διδακτική ώρα.....
- γ) Την τρίτη διδακτική ώρα.....
- δ) Την τέταρτη διδακτική ώρα.....
- ε) Την πέμπτη διδακτική ώρα.....
- στ) Την τελευταία διδακτική ώρα.....
- *ζ) Μετά το τέλος του σχολείου.....

Πίνακας 8

	Αριθμός	Ποσοστό(%)
Την πρώτη διδ.ώρα	0	0
Την δεύτερη διδ.ώρα	0	0
Την τρίτη διδ. ώρα	1	6,25
Την τέταρτη διδ. ώρα	4	25
Την πέμπτη διδ. ώρα	3	18,75
Την τελευταία διδ.ώρα	6	37,5
Μετά το τέλος του σχολείου	2	12,5
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 6,25% απασχολεί τα παιδιά της ομάδας του την τρίτη διδακτική ώρα, το 25% την τεταρτη ώρα, το 18,75 την πέμπτη ώρα, το 37% την τελευταία ώρα και το 12,5% απασχολεί τα παιδιά της ομάδας του μετά το τέλος του σχολείου.

Ερώτηση 9. Τι μάθημα έχει το πρόγραμμα του σχολείου για εκείνη την ώρα της τάξης;.....

Πίνακας 9

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Μελέτη	2	12,5
Φυσική Αγωγή	2	12,5
Ιστορία	2	12,5
Τεχνικά	1	6,25
Μαθηματικά	2	12,75
Δεν ξέρουν	7	43,75
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 43,75% δεν γνωρίζει τι μάθημα έχει το πρόγραμμα του σχολείου για την ώρα που τα παιδιά απασχολούνται από τους εκπαιδευόμενους. Το 12,5% των ερωτηθέντων αναφέρει ότι εκείνη την ώρα το πρόγραμμα του σχολείου έχει μελέτη, Φυσική Αγωγή, Ιστορία, Μαθηματικά και το 6,25% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι το πρόγραμμα του σχολείου προβλέπει για εκείνη την ώρα τα παιδιά να κάνουν Τεχνικά.

Ερώτηση 10. Υπάρχει αντίρρηση από τα παιδιά να ασχολούνται εκείνη την ώρα, γιατί θέλουν να κάνουν το μάθημα που προβλέπεται από το πρόγραμμα του σχολείου;

α) ΝΑΙ.....

β) ΟΧΙ.....

γ) Μερικές φορές.....

Πίνακας 10

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	0	0
ΟΧΙ	15	93,75
Μερικές φορές	1	6,25
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16) το 93,75% απάντησε πως οι μαθητές δεν έχουν αντίρρηση να ασχολούνται εκείνη την ώρα ο/η εκπαιδευόμενος/η Κοινωνικός/η Λειτουργός. Το 6,25% των ερωτηθέντων απάντησε πως μερικές φορές τα παιδιά έχουν αντίρρηση.

Ερώτηση 11. Πόσα παιδιά έχει η ομάδα σου ;

.....

Πίνακας 11

	Αριθμός	Ποσοστό(%)
10	4	21,05
8	2	10,52
7	3	15,78
14	2	10,52
24	1	5,26
12	3	15,78
6	1	5,26
22	1	5,26
9	1	5,26
13	1	5,26
Σύνολο	19	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το μεγαλύτερο ποσοστό 21,05% έχει στην ομάδα του 10 μέλη. Ένα ποσοστό 15,78% έχει στην ομάδα του 7 με 12 μέλη. Το 10,52% των ερωτηθέντων έχει 8 με 14 μέλη. Το 5,26 % των ερωτηθέντων έχει 24 μέλη, 6 μέλη, 22 μέλη, 9 μέλη και 13 μέλη στις ομάδες τους.

Ερώτηση 12. Υπάρχουν κριτήρια τοποθέτησης των παιδιών στην ομάδα;

α) ΝΑΙ.....

β) ΟΧΙ.....

Πίνακας 12

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	7	43,75
ΟΧΙ	9	56,25
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 43,75% ανέφερε ότι υπάρχουν κριτήρια τοποθέτησης των παιδιών στην ομάδα. Το 56,25% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι δεν υπάρχουν κριτήρια τοποθέτησης των παιδιών στην ομάδα.

Ερώτηση 12α. Αν ΝΑΙ ποιά είναι αυτά;.....

Οι επτά (7) από τους σπουδαστές/στρίες που ανέφεραν ότι υπάρχουν κριτήρια τοποθέτησης των παιδιών στις ομάδες, ανέφεραν τα εξής κριτήρια:

- A. Η παραμονή των παιδιών στο σχολείο μετά το τέλος της σχολικής ημέρας μέχρι να το παραλάβουν οι γονείς τους.
- B. Η τοποθέτηση των παιδιών στις ομάδες γίνεται με αλφαβητική σειρά.
- Γ. Η τοποθέτηση των παιδιών στις ομάδες γίνεται με βάση το φύλο, τις φιλίες των παιδιών μεταξύ τους και την επίδοσή τους στα μαθήματα.

Πίνακας 12α.

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	2	28,57
B	1	14,28
Γ	4	57,14
Σύνολο	7	100

Από τους επτά (7), που ανέφεραν ότι υπήρχαν κριτήρια τοποθέτησης των παιδιών στις ομάδες, το 28,57% των ερωτηθέντων απάντησε ότι στις ομάδες τοποθετούνται τα παιδιά που παραμένουν στο σχολείο μέχρι να τα παραλάβουν οι γονείς τους. Το 14,28% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η τοποθέτηση των παιδιών στις ομάδες γίνεται με αλφαβητική σειρά και το 57,14% ότι η τοποθέτηση των παιδιών στις ομάδες γίνεται με βάση το φύλο, τις φιλίες των παιδιών μεταξύ τους και την επίδοσή τους στα μαθήματα.

Ερώτηση 13. Πόσες ομάδες παιδιών έχεις

- α) Μια ομάδα.....
 β) Δυο ομάδες.....
 γ) Περισσότερες (ανέφερε πόσες)

Πίνακας 13

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Μια ομάδα	13	81,25
Δυο ομάδες	3	18,75
Περισσότερες	0	0
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 81,25% των ερωτηθέντων έχει μια ομάδα παιδιών και το 18,75% των ερωτηθέντων έχει δυο ομάδες παιδιών.

Ερώτηση 14. Πόση διδακτική ώρα διαρκεί η ομάδα μαθητών;

- α) Μια διδακτική ώρα.....
- β) Δυο διδακτικές ώρες.....
- γ) Περισσότερο (ανέφερε πόσο)....
- δ) Λιγότερο (ανέφερε πόσο)

Πίνακας 14

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Μια διδακτική ώρα	15	93,75
Δυο διδακτικές ώρες	0	0
Περισσότερο	0	0
Λιγότερο (35 λεπτά)	1	6,25
	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 93,75% απάντησε ότι η ομάδα μαθητών που έχουν διαρκεί μια διδακτική ώρα και το 6,25% των ερωτηθέντων απάντησε ότι η ομάδα μαθητών διαρκεί λιγότερο από μια διδακτική ώρα (35 λεπτά).

Ερώτηση 15. Επαρκεί ο χρόνος συνάντησης με την ομάδα για την εκπλήρωση του καθορισμένου σκοπού;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 15

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	7	43,75
ΟΧΙ	9	56,75
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 43,75% ανέφερε ότι ο χρόνος συνάντησης με την ομάδα επαρκεί για την εκπλήρωση του καθορισμένου σκοπού και το 56,75% ανέφερε ότι ο χρόνος συνάντησης με την ομάδα δεν επαρκεί για την εκπλήρωση του καθορισμένου σκοπού.

- Ερώτηση 16. Ποιός επιλέγει το σκοπό συνάντησης με την ομάδα μαθητών;
- α) Μόνος του.....
- β) Η ομάδα σπουδαστών.....
- γ) Η επόπτρια.....
- δ) Σε συνεργασία με την επόπτρια....
- ε) Σε συνεργασία με τους δασκάλους.....
- στ) Σε συνεργασία με τους μαθητές της ομάδας.....
- ζ) Κάποιος άλλος (ανέφερε ποιός)....

Πίνακας 16

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Μόνος σου	8	50
Η ομάδα σπουδαστών	0	0
Η επόπτρια	0	0
Σε συνεργασία με την επόπτρια	2	12,5
Σε συνεργασία με τους δασκάλους	0	0
Σε συνεργασία με τους μαθητές της ομάδας	6	37,5
Κάποιος άλλος (ανέφερε ποιός)	0	0
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων το 50% ανέφερε ότι το σκοπό της ομάδας των μαθητών τον επιλέγει μόνος του, το 12,5% ανέφερε ότι τον επιλέγει σε συνεργασία με την επόπτρια και το 37,5% ανέφερε ότι τον επιλέγει σε συνεργασία με τους μαθητές της ομάδας.

Ερώτηση 17. Πόσες συναντήσεις πραγματοποιείς την εβδομάδα με την ομάδα (-ες) μαθητών;

- α) Μια συνάντηση.....
- β) Δυο συναντήσεις.....
- γ) Τρεις συναντήσεις.....
- δ) Περισσότερες συναντήσεις (ανέφερε πόσες).....

Πίνακας 17

	Αριθμός	Ποσοστό(%)
Μια συνάντηση	14	87,5
Δυο συναντήσεις	2	12,5
Τρεις συναντήσεις	0	0
Περισσότερες συναντήσεις	0	0
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 87,5% απάντησε ότι πραγματοποιεί μια συνάντηση την

εβδομάδα με την ομάδα μαθητών και το 12,5% απάντησε ότι πραγματοποιεί δυο συναντήσεις την εβδομάδα με την ομάδα μαθητών.

Ερώτηση 18. Λειτουργούν ομάδες για όλους τους μαθητές του σχολείου;

A) ΝΑΙ.....

B) ΟΧΙ.....

Γ) Δεν γνωρίζω.....

Πίνακας 18

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	0	0
ΟΧΙ	16	100
Δεν γνωρίζω	0	0
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), όλοι (100%) απάντησαν ότι δεν λειτουργούν ομάδες μαθητών για όλο το σχολείο.

- Ερώτηση 18α. Αν ΝΑΙ τι περιεχόμενο έχουν;
- A. Ενημερωτικό.....
 - B. Εκπαιδευτικό.....
 - Γ. Ψυχαγωγικό.....
 - Δ. Κάτι άλλο (ανέφερε τι)....

Η ερώτηση 18α δεν απαντήθηκε από τους ερωτώμενους γιατί στην προηγούμενη ερώτηση (18) απαντήσαν όλοι ότι δεν λειτουργούν ομάδες για όλους τους μαθητές του σχολείου.

Ερώτηση 19. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο πόσες περιπτώσεις (Κοινωνική Εργασία με Ατομό) έχεις αναλάβει;

- A. Καμία.....
- B. Μια.....
- Γ. Δυο.....
- Δ. Τρεις.....
- ε. Περισσότερες.....

Πίνακας 19

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Καμία	10	62,5
Μια	2	12,5
Δυο	3	18,75
Τρεις	0	0
Περισσότερες	1	6,25
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 62,5%

ανέφερε ότι κατά τη διάρκεια της πρακτικής του άσκησης στο σχολείο, δεν έχει αναλάβει καμία περίπτωση, το 12,5% των ερωτηθέντων έχει αναλάβει από μια περίπτωση, το 18,75% από δυο περιπτώσεις και το 6,25% των ερωτηθέντων έχει αναλάβει περισσότερες από τρεις περιπτώσεις.

Ερώτηση 20. Για τη διεκπεραίωση της κοινωνικής εργασίας με άτομα τα προβλήματα που πιθανόν αντιμετώπισες ήταν:

- A. Ελλειψη συνεργασίας με την οικογένεια....
- B. Ελλειψη συνεργασίας με τον/την δάσκαλο/λα...
- Γ. Ελλειψη θεωρητικών γνώσεων.....
- Δ. Ελλειψη κατευθύνσεων από τον επόπτη.....
- Ε. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

Πίνακας 20

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	5	50
B	3	30
Γ	2	20
Δ	0	0
Ε	0	0
Σύνολο	10	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), αυτοί που

έχουν ασχοληθεί με την Κ.Ε.Α. ανέφεραν ότι πρώτο στη σειρά πρόβλημα που αντιμετώπισαν για τη διεκπεραίωση της Κ.Ε.Α. ήταν η έλλειψη συνεργασίας με την οικογένεια με ποσοστό 50%. δεύτερο σε σειρά είναι η έλλειψη συνεργασίας με τον/την δάσκαλο/λα, με ποσοστό 30% και τρίτο σε σειρά η έλλειψη θεωρητικών γνώσεων με ποσοστό 20%.

Ερώτηση 21. Σε σχέση με τις περιπτώσεις που έχεις αναλάβει κατά τη διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο, ο κύριος λόγος ανάληψης αυτών των περιπτώσεων νομίζεις ότι είναι:

- A. Αυτό καθ' αυτό το πρόβλημα του μαθητή....
- B. Ανάγκη προβολής του έργου του Κ.Λ. στο σχολικό πλαίσιο.....
- Γ. Τάση των Κοινωνικών Λειτουργών να ερμηνεύουν φυσιολογική συμπεριφορά σαν ένδειξη προβλήματος.....
- Δ. Ανάληψη περιπτώσεων για την κάλυψη απαιτήσεων της πρακτικής και του επόπτη και όχι για το συγκεκριμένο πρόβλημα ή περιστατικό.....
- Ε. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

Πίνακας 21

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	6	50
B	1	8,3
Γ	0	0
Δ	3	25
Ε παραπομπή από την οικογένεια	2	16,6
Σύνολο	12	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (10) το μεγαλύτερο ποσοστό 50% ανέφερε ότι ο κύριος λόγος ανάληψης των περιπτώσεων είναι αυτό καθ' αυτό το πρόβλημα του μαθητή το 8,3% ανέφερε ότι η ανάληψη των περιπτώσεων έγινε για την προβολή του έργου του Κ.Α. στο σχολείο, το 25% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι η τάση των Κοινωνικών Λειτουργών να ερμηνεύουν φυσιολογική συμπεριφορά σαν ένδειξη προβλήματος.

Το 16,6% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η ανάληψη των περιπτώσεων έγινε από παραπομπή των μελών της ίδιας της οικογένειας του παιδιού.

Ερώτηση 22. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο έχεις εφαρμόσει τη μέθοδο της Κοινωνικής εργασίας με Κοινότητα;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 22

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	0	0
ΟΧΙ	16	100
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16) απάντησαν όλοι ότι κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης στο σχολείο δεν έχει εφαρμοστεί η μέθοδος της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα.

Ερώτηση 22α. Αν ΝΑΙ χειρίστηκες προβλήματα
όπως;

- A. Την καλή συγκοινωνία.....
- B. Τη μη σηματοδότηση των δρόμων.....
- Γ. Την έλλειψη δρόμων και πεζοδρομίων.....
- Δ. Την έλλειψη πλατείας πάρκου κλπ.....
- E. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

Ερώτηση 23. Ποιές τεχνικές χρησιμοποίησες κατά
την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργα-
σίας με Κοινότητα;

- A. Τη έρευνα.....
- B. Τον Κοινωνικό Σχεδιασμό.....
- Γ. Δημόσιες Σχέσεις (αφίσες, ενημέρωση μέσω ρα-
διοφωνικών σταθμών κλπ.).....
- Δ. Άλλες τεχνικές (ανέφερε ποιές).....

Ερώτηση 24. Με ποιούς φορείς ήρθες σε συνερ-
γασία κατά την εφαρμογή της Κοι-
νωνικής Εργασίας με Κοινότητα;

- A. με την Τοπική Αυτοδιοίκηση.....
- B. Με τον Πολιτιστικό Σύλλογο.....
- Γ. Με τον Δήμο.....
- Δ. Με Οικολογικές Οργανώσεις.....
- E. Με κανέναν.....
- ΣΤ. Με κάποιους άλλους (ανέφερε ποιούς).....

- Ερώτηση 25. Κατά την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα έχουν λειτουργήσει Κοινοτικά προγράμματα;
- A. ΝΑΙ.....
- B. ΟΧΙ.....

Ερώτηση 25α. Αν ΝΑΙ περιλαμβάνουν

- A. Δημιουργικές δραστηριότητες όπως εκδρομές και επισκέψεις σε μουσεία.....
- B. Επαγγελματικό προσανατολισμό για νέους.....
- Γ. Ενημέρωση γύρω από θέματα όπως ναρκωτικά, AIDS, Αθλητισμό, βία κ.α. από ειδικούς.....
- Δ. Εθελοντική Αιμοδοσία.....
- Ε. Μαθήματα Υγιεινής Διατροφής.....
- ΣΤ. Μαθήματα Κυκλοφοριακής Αγωγής σε συνεργασία με την Τροχαία.....
- Ζ. Περιβαλλοντικές δραστηριότητες.....
- Η. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

Οι ερωτήσεις 22α, 23, 24, 25 και 25α δεν απαντηθηκαν από τους ερωτώμενους γιατί στην ερώτηση 22, ανέφεραν όλοι οι σπουδαστές/στρίες ότι δεν έχουν εφαρμόσει τη μέθοδο της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα.

Ερώτηση 26. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο έχεις συνεργαστεί με την οικογένεια για τη διεκπεραίωση περιπτώσεων;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 26

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	6	37,5
ΟΧΙ	10	62,5
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 37,5% έχει συνεργαστεί με την οικογένεια για τη διεκπεραίωση των περιπτώσεων που έχουν αναλάβει.

Ερώτηση 26α. Αν ΝΑΙ ποιός ήταν ο ρόλος της οικογένειας;

- A. Ήταν συνεργάσιμη μαζί σου
- B. Ήταν υποστηρικτική προς το παιδί
- Γ. Αμφισβητούσε τη δουλειά σου
- Δ. Δεν δέχτηκε καμία συνεργασία μαζί σου

Πίνακας 26α

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	5	62,5
B	3	37,5
Γ	0	0
Δ	0	0
Σύνολο	8	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 62,5% αυτών που συνεργάστηκαν με την οικογένεια του παιδιού για τη διεκπεραίωση των περιπτώσεων ανέφεραν ότι ήταν συνεργάσιμη μαζί του.

Το 37,5% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι ήταν υποστηρικτική προς το παιδί.

Ερώτηση 27. Αξιολόγησε τις γνώσεις που έχεις σε ό,τι αφορούν τη δυνατότητα παρέμβασής σου.

- A. Εκπαιδευτική Νομοθεσία και Εκπαιδευτική πολιτική.
Κακές.... Καλές.... Πολύ καλές....
- B. Ιστορική εξέλιξη της Δημόσιας και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας.
Κακές.... Καλές.... Πολύ καλές....
- Γ. Οικονομική πολιτική στην επιχορήγηση των σχολείων
Κακές.... Καλές.... Πολύ καλές....
- Δ. Παιδαγωγικές κατευθύνσεις και μέθοδοι διδασκαλίας.
Κακές.... Καλές.... Πολύ καλές....
- Ε. Κουλτούρα σχολείου - κουλτούρα μαθητών και η μεταξύ τους διάσταση.
Κακές.... Καλές.... Πολύ καλές....
- ΣΤ. Προοπτικές σύνδεσης του σχολείου με την περιβάλλουσα Κοινότητα
Κακές.... Καλές.... Πολύ καλές....

Πίνακας 27α

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A		
Κακές	8	50
Καλές	8	50
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 50% απάντησε ότι οι γνώσεις τους, για την εκπαιδευτική Νομοθεσία και εκπαιδευτική πολιτική είναι "κακές" και το υπόλοιπο 50% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι "καλές".

Πίνακας 27β

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Β		
Κακές	13	81,25
Καλές	3	18,75
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 81,25% ανέφερε ότι οι γνώσεις τους όσον αφορά την ιστορική εξέλιξη της Δημόσιας και Ιδιωτικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας, είναι κακές και το 18,75% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι "καλές".

Πίνακας 27γ

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Γ		
Κακές	12	75
Καλές	3	18,75
Πολύ καλές	1	6,25
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 75% ανέφερε ότι οι γνώσεις τους όσον αφορά την οικονομική πολιτική και επιχορήγηση των σχολείων, είναι "κακές", το 18,75% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι "καλές" και το 6,25 ανέφερε ότι είναι "πολύ καλές".

Πίνακας 27δ

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Δ		
Κακές	5	31,25
Καλές	10	62,5
Πολύ καλές	1	6,25
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων το 31,25% απάντησε ότι οι γνώσεις τους όσον αφορά τις παιδαγωγικές κατευθύνσεις και μεθόδους διδασκαλίας, είναι "κακές", το 62,5% των ερωτηθέντων απάντησε ότι είναι "καλές" και το 6,25% των ερωτηθέντων απάντησε ότι είναι "πολύ καλές".

Πίνακας 27 ε

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Ε		
Κακές	3	18,75
Καλές	11	68,75
Πολύ καλές	2	12,5
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 18,75% ανέφερε ότι οι γνώσεις τους όσον αφορά την κουλτούρα σχολείου-κουλτούρα μαθητών και η μεταξύ τους διάσταση είναι "κακές", το 68,75% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι "καλές" και το 12,5% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι "πολύ καλές".

Πίνακας 27 στ

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΣΤ		
Κακές	8	50
Καλές	7	43,75
Πολύ καλές	1	6,25
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 50% ανέφερε ότι οι γνώσεις τους όσον αφορά την προοπτική σύνδεσης του σχολείου με την περιβάλλουσα Κοινότητα είναι "κακές", το 43,75% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι "καλές" και το 6,25% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι "πολύ καλές".

Ερώτηση 28. Πιστεύεις πως οι γνώσεις που απέκτησες από τη θεωρία για την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας στο σχολείο ήταν:

- A. Ελλιπείς.....
 Β. Ικανοποιητικές.....
 Γ. Πολύ καλές.....

Πίνακας 28

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Ελλιπείς	8	50
Ικανοποιητικές	8	50
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 50% ανέφερε ότι οι γνώσεις που απέκτησε από τη θεωρία για την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας στο σχολείο, είναι ελλιπείς και το άλλο 50% ότι είναι ικανοποιητικές.

Ερώτηση 29. Η παρέμβασή σου στο σχολείο απευθύνεται

- A. Στον αριθμό των ευάλωτων παιδιών.....
- B. Στους μαθητές των ομάδων.....
- Γ. Σε όλη τη λειτουργία του σχολείου.....
- Δ. Σε θέματα που αφορούν το σχολείο και την Περιβάλλουσα Κοινότητα.....
- Ε. Κάπου αλλού (ανέφερε που).....

Πίνακας 29

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	5	20,83
B	14	58,33
Γ	3	12,5
Δ	1	4,16
E (δεν εφαρμόζω Κ.Ε.)	1	4,16
Σύνολο	24	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 58,33%

ανέφερε ότι η παρέμβαση του στο σχολείο απευθύνεται στους μαθητές των ομάδων, δεύτερο σε σειρά είναι η παρέμβαση στον αριθμό των ευάλωτων παιδιών, με ποσοστό 20,83%, τρίτο σε σειρά είναι η παρέμβαση σε όλη τη λειτουργία του σχολείου και τέταρτο σε σειρά είναι η παρέμβαση σε θέματα που αφορούν το σχολείο και την περιβάλλουσα Κοινότητα με 4,16% η άποψη ότι δεν εφαρμόζει ο ερωτώμενος Κοινωνική εργασία επίσης με ποσοστό 4,16%.

Ερώτηση 30. Από την πείρα σου στο σχολείο θα
 χαρακτηρίζεις το ρόλο σου

- A. Σαν Συμπληρωματικό Παιδαγωγό.....
 Β. Σαν Δευτερεύοντα Παιδαγωγικό.....
 Γ. Σαν Πρωτεύοντα Παιδαγωγικό.....
 Δ. Δεν έχω γνώσεις που να επιτρέπουν την άσκηση
 παιδαγωγικού ρόλου.....
 Ε. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

Πίνακας 30

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	6	37,5
B	4	25
Γ	0	0
Δ	5	31,25
Ε Συμβουλευτικό	1	6,25
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 37,5%

χαρακτηρίζει το ρόλο του στο σχολείο σαν Συμπληρωματικό Παιδαγωγικό, το 25% τον χαρακτηρίζει σαν Δευτερεύοντα Παιδαγωγικό. Το 31,25% των ερωτηθέντων αναφέρει πως δεν έχει γνώσεις που να του επιτρέπουν την άσκηση παιδαγωγικού ρόλου και το 6,25% χαρακτηρίζει το ρόλο του στο σχολείο σαν Συμβουλευτικό.

- Ερώτηση 31. Χρησιμοποιείς υλικό (π.χ. παιγνίδια, χρώματα, παραμύθια κλπ.) για την απασχόληση των παιδιών στην ομάδα σου, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της κάθε συνάντησης;
- A. ΝΑΙ.....
- B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 31

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	16	100
ΟΧΙ	0	0
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), απάντησαν όλοι (100%) ότι χρησιμοποιούν υλικό για την απασχόληση των παιδιών στην ομάδα τους.

Ερώτηση 31α Αν ΝΑΙ από πού θα το προμηθεύεσαι;

- A. Από τη σχολή σου.....
- B. Από δικά σου έξοδα.....
- Γ. Από έξοδα του σχολείου.....
- Δ. Από έξοδα των γονέων.....
- Ε. Από κάπου αλλού (ανέφερε από πού).....

Πίνακας 31α

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	12	52,17
B	7	30,43
Γ	4	17,39
Δ	0	0
Ε	0	0
Σύνολο	23	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το μεγαλύτερο ποσοστό 52,17% προμηθεύεται το υλικό που χρησιμοποιεί από τη σχολή του, το 30,43% των ερωτηθέντων το προμηθεύεται από δικά του έξοδα και το 17,39% των ερωτηθέντων το προμηθεύεται από έξοδα του σχολείου.

Ερώτηση 32. Έχεις δουλέψει με ομάδες Γονέων;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 32

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	0	0
ΟΧΙ	16	100
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), απάντησαν όλοι (100%) ότι δεν έχουν δουλέψει με ομάδες γονέων.

Ερώτηση 32α. Αν ΝΑΙ πόσες φορές τον προηγούμενο μήνα;

Α. Μια φορά.....

Β. Δυο φορές.....

Γ. Περισσότερες (ανέφερε πόσες)....

Ερώτηση 33. Πιστεύεις ότι η δουλειά σου με τις Ομάδες Γονέων αφορούσε

Α. Τη δημιουργία επιμορφωτικών Ομάδων Γονέων.....

Β. Την εργασία με το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων.....

Γ. Τη δημιουργία Συμβουλευτικών Ομάδων Γονέων.....

Δ. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

Οι ερωτήσεις 32α και 33 δεν απαντήθηκαν από τους ερωτώμενους γιατί στην προηγούμενη ερώτηση (32), απάντησαν όλοι ότι δεν έχουν δουλέψει με Ομάδες Γονέων.

Ερώτηση 34. Κατά τη διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο με ποιούς φορείς ήρθες σε συνεργασία;

- A. Με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων.....
- B. Με το εκπαιδευτικό προσωπικό.....
- Γ. Με το Σχολικό Σύμβουλο.....
- Δ. Με την επιθεώρηση της Δημοτικής εκπαίδευσης.....
- E. Με άλλους φορείς (ανέφερε ποιούς).....

Πίνακας 34

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	9	31
B	13	44,8
Γ	0	0
Δ	0	0
E		
(Κέντρο Πρόληψης)	2	6,89
Πολιτιστικοί Σύλλογοι	2	6,89
Υπευθ. Περιβ. εκπ.	2	6,89
Αρμόδιο Επαγγελματικό Προσανατολισμού	1	3,44
Σύνολο	29	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 44,8%

ήρθε σε συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό, ακολουθεί η συνεργασία με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων, με ποσοστό 31%, τρίτη σε σειρά είναι η συνεργασία με το Κέντρο Πρόληψης, τον Πολιτιστικό Σύλλογο και τον Υπεύθυνο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με ποσοστό 6,89%. Τελευταία σε σειρά είναι η συνεργασία με αρμόδιο του Επαγγελματικού προσανατολισμού, με ποσοστό 3,44%.

Ερώτηση 35. Κατά την εφαρμογή της Κοινωνικής εργασίας με Ατομα παραπέμφθηκαν κάποιες από τις περιπτώσεις σε άλλες υπηρεσίες;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 35

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	3	50
ΟΧΙ	3	50
Σύνολο	6	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), οι έξι έχουν αναλάβει περίπτωση. Το 50% αυτών των περιπτώσεων παραπέμφθηκαν σε άλλη υπηρεσία.

Ερώτηση 35α. Αν ΝΑΙ σε ποιά υπηρεσία;

- Α. Στο Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής.....
- Β. Στην Πρόνοια.....
- Γ. Στο ΠΙΚΠΑ.....
- Δ. Στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο.....
- Ε. Σε κάποια άλλη (ανέφερε σε ποιά).....

Πίνακας 35α

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Α	3	100
Β	0	0
Γ	0	0
Δ	0	0
Ε	0	0
Σύνολο	3	0

Από τις έξι περιπτώσεις που έχουν αναλάβει οι σπουδαστές/στρίες, η υπηρεσία στην οποία παραπέμφθηκαν και οι τρεις είναι το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής.

Ερώτηση 36. Αξιολόγησε την συνεργασία σου με τους συναδέλφους σου, (σπουδαστές) που ασκούνται στο ίδιο πλαίσιο.

A. Κακή.....

B. Καλή.....

Γ. Πολύ καλή.....

Πίνακας 36

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Κακή	1	6,25
Καλή	5	31,25
Πολύ καλή	10	62,5
Σύνολο	16	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 6,25% αξιολόγησε τη συνεργασία του με τους συναδέλφους του "κακή", το 31,25% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε "καλή" και το 62,5% των ερωτηθέντων "πολύ καλή".

Ερώτηση 37. Συμμετέχεις σε συσκέψεις που γίνονται
νται

A. Με το Σύλλογο Δασκάλων.....

B. Με το Σύλλογο Γονέων.....

Γ. Σε άλλες (ανέφερε ποιές).....

* Δ. Σε καμία.....

Πίνακας 37

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	0	0
B	0	0
Γ	0	0
Δ	16	100
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), όλοι (100%) ανέφεραν ότι δεν συμμετείχαν σε καμία σύσκεψη.

- Ερώτηση 38. Πιστεύεις πως η ενημέρωση για το ρόλο του Κ.Λ. στο σχολείο προέρχεται κατά κύριο λόγο από
- Α. Δική σας ενημέρωση.....
 - Β. Δικό τους ενδιαφέρον.....
 - Γ. Προηγούμενους σπουδαστές.....
 - Δ. Από την επόπτρια.....
 - Ε. Το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας (Αξιολόγησε με κλίμακα 1-2-3)....

Πίνακας 38

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Α	16	41,02
Β	4	10,25
Γ	3	7,69
Δ	13	33,33
Ε	3	7,69
Σύνολο	39	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 41,02%

απάντησαν πως η ενημέρωση για το ρόλο του Κ.Α. στο σχολείο προέρχεται κατά κύριο λόγο από δική τους ενημέρωση, ακολουθεί η ενημέρωση από την επόπτρια με 33,33%, τρίτο σε σειρά έρχεται η ενημέρωση από δικό τους ενδιαφέρον με ποσοστό 10,25% και τελευταία σε σειρά είναι η ενημέρωσή τους από προηγούμενους σπουδαστές και από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας με ποσοστό 7,69%.

Ερώτηση 39. Κατά την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Ατομα ποιάς ήταν ο ρόλος του/της δασκάλου/λας;

A. Ήταν συνεργάσιμος/μη.....

B. Είχε αντιρρήσεις.....

Γ. Ήταν αδιάφορος/η.....

Πίνακας 39

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Ήταν συνεργάσιμος	3	50
Είχε αντιρρήσεις	0	0
Ήταν αδιάφορος	3	50
Σύνολο	6	100

Από τις έξι περιπτώσεις που ανέλαβαν οι σπουδαστές/στρίες, το 50% των δασκάλων ήταν συνεργάσιμο και το υπόλοιπο 50% ήταν αδιάφορο.

Ερώτηση 40. Τηρείται αρχείο ιστορικών των περιπτώσεων που έχεις αναλάβει;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 40

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	1	16,6
ΟΧΙ	5	83,33
Σύνολο	6	100

Από τους σπουδαστές/στρίες που ανέλαβαν περίπτωση το 16,66% απάντησε ότι τηρείται αρχείο αυτών των περιπτώσεων, ενώ το 83,33% απάντησε ότι δεν τηρείται αρχείο των περιπτώσεων.

Ερώτηση 40α Αν ΝΑΙ από ποιόν;

Απάντηση: Από την ίδια.

Μια σπουδάστρια που ανέφερε ότι τηρείται αρχείο ιστορικού των περιπτώσεων, είπε ότι τηρείται από την ίδια.

Ερώτηση 41. Είναι ασφαλισμένο ως προς το απόρρητο;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Η μια σπουδάστρια που ανέφερε ότι τηρείται αρχείο ιστορικών των περιπτώσεων από την ίδια, απάντησε ότι είναι ασφαλισμένο ως προς το απόρρητο.

Ερώτηση 42. Υπάρχει στο σχολικό χώρο αποκλειστικό γραφείο των Κ.Λ.;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 42

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	1	6,25
ΟΧΙ	15	93,75
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 6,25% ανέφερε ότι στον σχολικό χώρο υπάρχει γραφείο των Κ.Λ. και το 93,75% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι δεν υπάρχει αποκλειστικό γραφείο των Κ.Λ.

Ερώτηση 43. Αξιολόγησε την συμβολή του επόπτη/
τριας κατά

A. Την εφαρμογή της Κ.Ε.Α.

Ελλιπής - Ικανοποιητική - Π.Κ. -

B. Την εφαρμογή της Κ.Ε.Ο.

Ελλιπής - Ικανοποιητική - Πολύ καλή -

Γ. Την εφαρμογή της Κ.Ε.Κ.

Ελλιπής - Ικανοποιητική - Πολύ καλή -

Δ. Την εφαρμογή της Κ.Ε. με οικογένεια

Ελλιπής - Ικανοποιητική - Πολύ καλή -

Ε. Τη συνεργασία με τους δασκάλους

Ελλιπής - Ικανοποιητική - Πολύ καλή -

ΣΤ. Τη συνεργασία με τους σπουδαστές του πλαισίου

Ελλιπής - Ικανοποιητική - Πολύ καλή -

Πίνακας 43α

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A		
ελλιπής	0	0
ικανοποιητική	4	66,66
πολύ καλή	2	33,33
Σύνολο	6	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), οι έξι (6) που εφάρμοσαν Κοινωνική Εργασία με Ατομα αξιολόγησαν τη συμβολή της επόπτριας ως εξής: Το 66,66% την αξιολόγησε ως "ικανοποιητική" και το 33,33% αξιολόγησε τη συμβολή της επόπτριας ως "πολύ καλή".

Πίνακας 43β

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Β		
Ελλιπής	5	31,25
Ικανοποιητική	7	43,75
Πολύ καλή	4	25
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 31,25% αξιολόγησε τη συμβολή της επόπτριας στην Κοινωνική Εργασία με Ομάδες ως "Ελλιπή", το 43,75% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε ως "ικανοποιητική" και το 25% ερωτηθέντων την αξιολόγησε ως "πολύ καλή".

Η 43γ), δεν απαντήθηκε από τους σπουδαστές/στρίες, γιατί δεν εφάρμοσαν Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα.

Πίνακας 43 δ

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Δ		
Ελλιπής	1	16,66
Ικανοποιητική	4	66,66
Πολύ καλή	1	16,66
Σύνολο	6	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), οι έξι οι οποίοι ασχολήθηκαν με την Κοινωνική Εργασία με Οικογένεια, αξιολόγησαν τη συμβολή της επόπτρίας ως εξής: Το 16,66% την αξιολόγησε ως "ελλιπή", το 66,66% την αξιολόγησε ως "ικανοποιητική" και το 16,66% των ερωτηθέντων ως "πολύ καλή".

Πίνακας 43 ε

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Ε		
Ελλιπής	4	25
Ικανοποιητική	8	50
Πολύ καλή	4	25
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 25% αξιολόγησε τη συνεργασία της επόπτριας με τους δασκάλους ως "ελλιπή", το 50% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε ως "ικανοποιητική" και το 25% των ερωτηθέντων ως "Πολύ καλή".

Πίνακας 43 στ

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΣΤ		
Ελλιπής	4	25
Ικανοποιητική	6	37,5
Πολύ καλή	6	37,5
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 25% αξιολόγησε τη συνεργασία της επόπτριας με τους σπουδαστές ως "ελλιπή", το 37,5% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε ως "ικανοποιητική" και το άλλο 37,5% των ερωτηθέντων ως "πολύ καλή".

Ερώτηση 44. Πιστεύεις ότι η αξιολόγηση από τον/την επόπτη/πτρια γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 44

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	8	50
ΟΧΙ	8	50
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 50% ανέφερε ότι η αξιολόγηση από τον/την επόπτη/πτρια γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια και το άλλο 50% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η αξιολόγηση δεν γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια.

Ερώτηση 45. Αν είχες ατομική εποπτεία, αξιολόγησε την αποτελεσματικότητά της. (σημείωσε με κύκλο τον αριθμό που ανταποκρίνεται κατά τη γνώμη σου στην αποτελεσματικότητά της.).

Ανεπαρκής 0, 1, 2, 3, 4, 5 Επαρκής.

Πίνακας 45

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
0 Ανεπαρκής	2	18,18
1	0	0
2	1	9,09
3	5	45,45
4	1	9,09
5 Επαρκής	2	18,18
Σύνολο	11	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), οι έντεκα είχαν ατομική εποπτεία. Από αυτούς το 18,18% την

αξιολόγησε ως ανεπαρκή, το 9,09% την αξιολόγησε με κλίμακα 2, το 45,45% με κλίμακα 3, το 9,09% με κλίμακα 4 και το 18,18% την αξιολόγησε ως επαρκή.

Ερώτηση 46. Αν είχες ομαδική εποπτεία, αξιολόγησε την αποτελεσματικότητά της. (Σημείωσε με κύκλο τον αριθμό που ανταποκρίνεται κατά τη γνώμη σου στην αποτελεσματικότητά της).

Ανεπαρκής 0, 1, 2, 3, 4, 5 επαρκής.

Πίνακας 46

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
0 Ανεπαρκής	1	6,25
1	2	12,5
2	2	12,5
3	4	25
4	4	25
5 Επαρκής	3	18,75
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 6,25% αξιολόγησε την ομαδική εποπτεία ως ανεπαρκή, το

12,5% την αξιολόγησε με κλίμακα 1, επίσης το 12,5% την αξιολόγησε με κλίμακα 2. Το 25% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε με κλίμακα 3 και ένα 25% επίσης αξιολόγησε την ομαδική εποπτεία με κλίμακα 4. Ένα 18,75% την αξιολόγησε ως επαρκή.

Ερώτηση 47. Αξιολόγησε τη δουλειά, που πρόσφερες, όσο χρονικό διάστημα είσαι στο σχολείο.

(Σημείωσε με κύκλο τον αριθμό που ανταποκρίνεται κατά τη γνώμη σου στην προσφορά σου)

Ανεπαρκής 0, 1, 2, 3, 4, 5 Επαρκής.

Πίνακας 47

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
0 Ανεπαρκής	0	0
1	0	0
2	3	18,75
3	8	50
4	4	25
5 Επαρκής	1	6,25
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 18,75% αξιολόγησε τη δουλειά που πρόσφερε στο σχολείο με κλίμακα 2, το 50% των ερωτηθέντων την αξιο-

λόγησε με κλίμακα 3, το 25% των ερωτηθέντων με κλίμακα 4 και το 6,25% των ερωτηθέντων αξιολόγησε τη δουλειά που πρόσφερε στο σχολείο ως επαρκή.

Ερώτηση 48. Αξιολόγησε τις γνώσεις και εμπειρίες που σου πρόσφερε η πρακτική σου άσκηση στο σχολικό πλαίσιο. (Σημείωσε με κύκλο τον αριθμό που ανταποκρίνεται κατά τη γνώμη σου στην απόκτηση γνώσεων και εμπειριών).

Ανεπαρκής 0, 1, 2, 3, 4,5 Επαρκής.

Πίνακας 48

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
0 Ανεπαρκής	0	0
1	1	6,25
2	2	12,5
3	8	50
4	2	12,5
5 Επαρκής	3	18,75
Σύνολο	16	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (16), το 6,25% αξιολόγησε τις γνώσεις και εμπειρίες που απέκτησε στο σχολικό πλαίσιο με κλίμακα 1, το 12,5% των ερωτηθέντων τις αξιολόγησε με κλίμακα 2, το 50% με κλίμακα 3, το 12,5% των ερωτηθέντων με κλίμακα 4. Το 18,75% των ερωτηθέντων αξιολόγησε τις γνώσεις και εμπειρίες που απέκτησε στο σχολικό πλαίσιο, ως επαρκή.

B) ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

Ερώτηση 1. Πώς εκτιμάτε την προσφορά των εκπαιδευόμενων Κοινωνικών Λειτουργών στο σχολείο σας;

A. Κακή.....

B. Καλή.....

Γ. Πολύ καλή.....

Δ. Δεν έχω γνώμη.....

Πίνακας 1

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Κακή	0	0
Καλή	11	33,33
Πολύ καλή	12	36,36
Δεν έχω γνώμη	10	30,30
Σύνολο	33	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (33), το 33,33%

εκτιμά την προσφορά των εκπαιδευόμενων Κοινωνικών Λειτουργών ως "καλή", το 36,36% των ερωτηθέντων ως "πολύ καλή" και το 30,30% των ερωτηθέντων δεν έχει γνώμη.

- Ερώτηση 2. Πώς εκτιμάτε τη συνεργασία σας με την Κοινωνική Λειτουργό επίπτρια των εκπαιδευόμενων σπουδαστών
- A. Κακή.....
- B. Καλή.....
- Γ. Πολύ καλή.....
- Δ. Δεν έχω γνώμη.....

Πίνακας 2

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Κακή	0	0
Καλή	9	27,27
Πολύ καλή	14	42,42
Δεν έχω γνώμη	10	30,30
Σύνολο	33	100

Από το σύνολο των ερωτηθένων (33), το 27,27% εκτιμά τη συνεργασία με την Κοινωνική Λειτουργό, την επίπτρια, ως "καλή" το 42,42% των ερωτηθέντων ως "πολύ καλή" και το 30,30% των ερωτηθέντων δεν έχει γνώμη.

Ερώτηση 3. Λειτουργούν στο σχολείο σας προγράμματα απασχόλησης μαθητών πέραν του κανονικού ωραρίου του σχολείου;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

Πίνακας 3

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΝΑΙ	3	9,09
ΟΧΙ	30	90,90
Σύνολο	33	100

Στο σύνολο των ερωτηθέντων (33), το 9,09% ανέφερε ότι στο σχολείο λειτουργούν Προγράμματα απασχόλησης μαθητών, πέραν του κανονικού ωραρίου του σχολείου, ενώ το 90,90% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι δεν λειτουργούν.

Ερώτηση 3α. Αν, ΝΑΙ τι ρόλο έχουν τα παραπάνω
προγράμματα;

Α. Ρόλο προπαρασκευαστικό για τα μαθήματα.....

Β. Την απασχόληση των παιδιών μέχρι να τα παραλάβουν οι γονείς τους.....

Γ. Κάτι άλλο (αναφέρατε τι).....

Πίνακας 3α

	Αριθμός	Ποσοτό (%)
Α	0	
Β	2	66,66
Γ ψυχαγωγία	1	33,33
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (33), αυτοί που ανέφεραν ότι λειτουργούν προγράμματα απασχόλησης των μαθητών πέραν του κανονικού ωραρίου (3), το 66,66% απάντησαν ότι τα παραπάνω προγράμματα έχουν σκοπό την απασχόληση των παιδιών μέχρι να τα παραλάβουν οι γονεσι τους και το 33,33% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι έχουν σκοπό ψυχαγωγικό.

Ερώτηση 3β. Ποιοί απασχολούνται για τη λειτουργία του παραπάνω προγράμματος;

- A. Ασκούμενοι Κοινωνικοί λειτουργοί.....
- B. Δάσκαλοι.....
- Γ. Γονείς.....
- Δ. Κάποιοι άλλοι (αναφέρατε ποιοί).....

Πίνακας 3β

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A	3	100
B	0	0
Γ	0	0
Δ	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (33), οι τρεις (3) που ανέφεραν ότι λειτουργούν προγράμματα απασχόλησης των παιδιών πέραν του κανονικού ωραρίου, απάντησαν όλοι (100%) ότι για τη λειτουργία του προγράμματος απασχολούνται ασκούμενοι Κοινωνικοί λειτουργοί.

Ερώτηση 4. Τι είναι σύμφωνα με τη γνώμη σας και την ενημέρωσή σας Κοινωνική Εργασία;.....

Πίνακας 4

	Αριθμός
Γνωρίζουν τι είναι Κοινωνική Εργασία	10
Δεν γνωρίζουν τι είναι Κοινωνική Εργασία	8
Δεν απάντησαν	15
Σύνολο	33

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (33), οι 15 δεν απάντησαν στην ερώτηση.

Από τους υπόλοιπους 18, δέκα έδωσαν απαντήσεις που έδειχναν μια κάποια γνώση του περιεχομένου και των στόχων της Κ.Ε., ενώ οι απαντήσεις των υπολοίπων 8 φανερώσουν άγνοια.

Ερώτηση 5. Ποιά είναι σύμφωνα με τη γνώμη σας και την ενημέρωσή σας τα καθήκοντα του Κοινωνικού Λειτουργού στο σχολείο.....

Πίνακας 5

	Αριθμός
Γνωρίζουν τα καθήκοντα του Κ.Λ. στο σχολείο	11
Δεν γνωρίζουν τα καθήκοντα του Κ.Λ. στο σχολείο	9
Δεν απάντησαν	13
Σύνολο	33

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (33), οι 13 δεν απάντησαν σε αυτή την ερώτηση. Οι 11 δείχνουν ότι γνωρίζουν σε κάποιο βαθμό τα καθήκοντα του Κ.Λ. στο σχολείο και οι 9 φανερώουν άγνοια.

Ερώτηση 6. Σε τι νομίζετε ότι θα μπορούσε να βοηθήσει ο/η Κοινωνικός/ή λειτουργός στη σχέση του σχολείου με την περιβάλλουσα Κοινότητα;

Πίνακας 6

Γνωρίζουν σε τι θα μπορούσε να βοηθήσει ο Κ.Λ. στη σχέση του σχολείου με την περιβάλλουσα κοινότητα	8
Δεν γνωρίζουν σε τι θα μπορούσε να βοηθήσει ο Κ.Λ. στη σχέση του σχολείου με την περιβάλλουσα κοινότητα	10
Δεν απάντησαν	15
Σύνολο	33

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (33), οι 15 δεν απάντησαν σε αυτή την ερώτηση. Οι 8 δείχνουν ότι έχουν μια κάποια γνώση στο τι θα μπορούσε να βοηθήσει ο Κ.Λ. στη σχέση του σχολείου με την περιβάλλουσα Κοινότητα, ενώ οι απαντήσεις των υπόλοιπων 10 φανερώνουν άγνοια.

- Ερώτηση 7. Εξαγγέλθηκε από τον Υπουργό Παιδείας η ίδρυση Συμβουλευτικών Σταθμών στην εκπαίδευση
- α) Ποιό κατά τη γνώμη σας είναι το αντικείμενο των Συμβουλευτικών Σταθμών;.....

Οι απαντήσεις που δόθηκαν είναι οι εξής:

- A. Η αντιμετώπιση και επίλυση οικογενειακών προβλημάτων που επηρεάζουν αρνητικά την επίδοση και αγωγή του παιδιού.
- B. Η αρμονικότερη λειτουργία των σχολείων με κάλυψη των κενών που δεν μπορούν να καλύψουν οι εκπ/κοί.
- Γ. Ανίχνευση από τη σχολική ηλικία των ταλέντων και των κλίσεων των μαθητών σε συνεργασία με τους γονείς.
- Δ. Να επιλύουν προβλήματα των μαθητών για τα οποία οι εκπ/κοί δεν έχουν ειδικές γνώσεις σε συνεργασία με όλους τους φορείς του εκπαιδευτικού συστήματος.
- E. Η συμβουλή και ενημέρωση των γονέων και

δασκάλων για τη συμπεριφορά τους απέναντι στα παιδιά και την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων.

ΣΤ. Να δίνει πληροφορίες στους ενδιαφερόμενους που πρέπει να απευθυνθούν για το πρόβλημά τους (γιατρός κλπ.)

Ζ. Κέντρα που θα μπορεί να επισκεφθεί ο καθένας και να ενημερωθεί σε ό,τι τον αφορά από ειδικούς με εχεμύθεια.

Η. Η βοήθεια παιδιών με Κοινωνικά προβλήματα.

Θ. Δεν πιστεύουν σε εξαγγελίες.

Ερώτηση 7β. Από ποιές επαγγελματικές ειδικότητες πιστεύετε ότι θα έπρεπε να στελεχωθούν;.....

Πίνακας 7β

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Κοινωνικούς Λειτουργούς	11	20,37
Ψυχολόγους	13	24,07
Νομικούς	1	1,75
Παιδαγωγούς	7	12,96
Παιδιάτρους	6	11,11
Κοινωνιολόγους	2	3,70
Νοσηλευτές	4	7,40
Ιατρούς	3	5,55
Εκπαιδευτικούς	6	11,11
Γυμναστές	1	1,75
Σύνολο	54	100

Οι επαγγελματικές ειδικότητες που θα στελεχώνουν τους Συμβουλευτικούς Σταθμούς με βάση τις απαντήσεις των ερωτηθέντων (33), είναι οι εξής:

Πρώτοι σε σειρά είναι οι ψυχολόγοι με ποσοστό 24,07%, ακολουθούν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί με ποσοστό 20,37% και τρίτοι σε σειρά είναι οι παιδαγωγοί με ποσοστό 12,96%.

Ακολουθούν οι Παιδίατροι και οι Εκπαιδευτικοί με ποσοστό 11,11%, οι Νοσηλεύτές με 7,40%, οι Ιατροί με 5,55%, οι Κοινωνιολόγοι με 3,70% και τέλος, οι Νομικοί και οι Γυμναστές με ποσοστό 1,75%.

Ερώτηση 8. Έχετε κάποιες προτάσεις ή παρατηρήσεις σχετικές με την απασχόληση των εκπαιδευόμενων Κοινωνικών Λειτουργών στο σχολείο σας;.....

Οι προτάσεις που έγιναν είναι οι εξής:

- Να τους παραχωρηθούν αίθουσες και Γραφείο.
- Περισσότερη συνεργασία με τους δασκάλους γονείς και άλλους φορείς.
- Πρόσφεραν πολλά στην ενημέρωση από ψυχαγωγία των μαθητών.
- Να κάνουν ευρύτερα γνωστό το έργο τους.
- Η επαφή με τα παιδιά να διαρκεί περισσότερο χρόνο και να απασχολούν ένα μικρό αριθμό παιδιών και όχι όλους τους μαθητές του σχολείου.
- Να αναπτυξουν περισσότερη δράση και στο χώρο έξω από το σχολείο.
- Υπήρχε καλή συνεργασία με τους δασκάλους τους γονείς των παιδιών και μεταξύ των σπουδαστών/στριών.

γ) ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΡΙΩΝ

Ερώτηση 1. Κατά την εκπαίδευση των σπουδαστών/στριών στο σχολείο ποιές μέθοδοι κοινωνικής εργασίας εφαρμόζονται;

- Α. Κοινωνική Εργασία με Ατομα.....
- Β. Κοινωνική Εργασία με Ομάδες.....
- Γ. Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα.....
- Δ. Κοινωνική Εργασία με Οικογένεια.....

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), η μια επόπτρια ανέφερε ότι στο σχολείο κατά την εκπαίδευση των σπουδαστών/στριών δεν έχει εφαρμοστεί καθόλου η μέθοδος της Κ.Ε.Α. και Κ.Ε. με οικογένεια, ενώ και οι τρεις επόπτριες, ανέφεραν ότι στα σχολεία εφαρμόστηκαν οι μέθοδοι της Κ.Ε.Ο. και Κ.Ε.Κ.

Ερώτηση 2. Αν κάποια ή κάποιες από τις παραπάνω μεθόδους δεν εφαρμόζονται, γιατί (ξεχωριστή απάντηση για κάθε μια μη εφαρμοζόμενη μέθοδο).

Απάντηση: Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), η μια επόπτρια ανέφερε ότι δεν εφαρμόστηκε στο σχολικό πλαίσιο η μέθοδος της Κ.Ε.Α. και η μέθοδος της Κ.Ε.Ο. γιατί το πλαίσιο λειτούργησε πειραματικά και ήταν λίγος ο χρόνος που είχαν οι σπουδαστές/στρίες, για να εφαρμόσουν αυτές τις μεθόδους.

Ερώτηση 3. Αξιολογήστε τη συνεισφορά του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας στο ρόλο σας σαν επόπτριες της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης.

- A. Κακή.....
 B. Μέτρια.....
 Γ. Καλή.....
 Δ. Πολύ καλή.....

Πίνακας 3

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Κακή	0	0
Μέτρια	2	66,66
Καλή	1	33,33
Πολύ καλή	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 66,66% αξιολόγησε τη συνεισφορά του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας ως "Μέτρια", ενώ το 33,33% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε ως "καλή".

Ερώτηση 4. Αξιολογήστε τη θεωρητική κατάρτιση των σπουδαστών/στριών, σε σχέση με τις απαιτήσεις της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης στο σχολείο

- A. Κακή.....
- B. Μέτρια.....
- Γ. Καλή.....
- Δ. Πολύ καλή.....

Πίνακας 4

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Κακή	0	0
Μέτρια	2	66,66
Καλή	1	33,33
Πολύ καλή	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 66,66% αξιολόγησε τη θεωρητική κατάρτιση των σπουδαστών/στριών, ως "Μέτρια", ενώ το 33,33% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε ως "Καλή".

Ερώτηση 5. Αξιολογήστε τις θεωρητικές γνώσεις των σπουδαστών/τριών στα παρακάτω θέματα.

- Α. Εκπαιδευτική Νομοθεσία και Εκπαιδευτική Πολιτική
Κακές - Καλές - Πολύ καλές -
- Β. Ιστορική εξέλιξη της δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας.
Κακές - Καλές - Πολύ καλές -
- Γ. Οικονομική πολιτική στην επιχορήγηση των σχολείων.
Κακές - Καλές - Πολύ καλές -
- Δ. Παιδαγωγικές κατευθύνσεις και μεθόδους διδασκαλίας.
Κακές - Καλές - Πολύ καλές -
- Ε. Κουλτούρα σχολείου - κουλτούρα μαθητών και η μεταξύ τους διάσταση
Κακές - Καλές - Πολύ καλές -
- ΣΤ. Προοπτική σύνδεσης του σχολείου με την περιβαλλοντική Κοινότητα
Κακές - Καλές - Πολύ καλές -

Πίνακας 5α

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
A		
Κακές	1	33,33
Καλές	2	66,66
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 33,33% αξιολόγησε τις θεωρητικές γνώσεις των σπουδαστών/στριών σε θέματα εκπαιδευτικής Νομοθεσίας και εκπαιδευτικής πολιτικής, ως "κακές", ενώ το 66,66% των ερωτηθέντων τις αξιολόγησε ως "καλές".

Πίνακας 5β

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
B		
Κακές	2	66,66
Καλές	1	33,33
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 66,66% αξιολόγησε τις θεωρητικές γνώσεις των σπουδαστών/τριών σε θέματα ιστορικής εξέλιξης της δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας, ως "κακές" και το 33,33% των ερωτηθέντων τις αξιολόγησε ως "καλές".

Πίνακας 5γ

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Γ		
Κακές	2	66,66
Καλές	1	33,33
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 66,66% αξιολόγησε τις θεωρητικές γνώσεις των σπουδαστών/στριών σε θέματα Οικονομικής Πολιτικής στην επιχορήγηση των σχολείων, ως "κακές" και το 33,33% των ερωτηθέντων τις αξιολόγησε ως "καλές".

Πίνακας 5δ

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Δ		
Κακές	2	66,66
Καλές	1	33,33
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο τωνερωτηθέντων (3), το 66,66% αξιολόγησε τις θεωρητικές γνώσεις των σπουδαστών/στριών σε θέματα Παιδαγωγικών Κατευθύνσεων και μεθόδων διδασκαλίας, ως "κακές" και το 33,33% των ερωτηθέντων τις αξιολόγησε ως "καλές".

Πίνακας 5ε

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Ε		
Κακές	1	33,33
Καλές	2	66,66
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 33,33% αξιολόγησε τις θεωρητικές γνώσεις των σπουδαστών/στριών σε θέματα κουλτούρας σχολείου - κουλτούρας μαθητών και η μεταξύ τους διάσταση ως "κακές" και το 66,66% των ερωτηθέντων τις αξιολόγησε ως "καλές".

Πίνακας 5στ

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
ΣΤ		
Κακές	0	0
Καλές	3	100
Πολύ καλές	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), όλοι 100% αξιολόγησαν τις θεωρητικές γνώσεις των σπουδαστών/στριών σε θέματα προοπτικής σύνδεσης του σχολείου με την Περιβαλλοντική Κοινότητα, ως "καλές".

Ερώτηση 6. Αξιολογήστε το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. στη διαδικασία της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης.

Α. Αρνητικό.....

Β. Αδιάφορο.....

Γ. Θετικό.....

Δ. Πολύ θετικό.....

Πίνακας 6

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Αρνητικό	0	0
Αδιάφορο	0	0
Θετικό	1	33,33
Πολύ θετικό	2	66,66
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 33,33% αξιολόγησε το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. θετικό, ενώ το 66,66% των ερωτηθέντων "πολύ θετικό".

Ερώτηση 7. Αξιολογήστε την ενημέρωση των δασκάλων για την άσκηση της κοινωνικής εργασίας και το ρόλο του Κ.Λ. στο σχολείο.

- A. Κακή.....
 B. Μέτρια.....
 Γ. Καλή.....
 Δ. Πολύ καλή.....

Πίνακας 7

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Κακή	0	0
Μέτρια	2	66,66
Καλή	1	33,33
Πολύ καλή	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 66,66% αξιολόγησε την ενημέρωση των δασκάλων για το ρόλο του Κ.Λ. στο σχολείο "Μέτρια", ενώ το 33,33% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε "Καλή".

Ερώτηση 8. Αξιολογήστε το ρόλο της διεύθυνσης του σχολείου σε ό,τι αφορά τη διενέργεια της εργαστηριακής Πρακτικής άσκησης.

- Α. Αρνητικός.....
- Β. Αδιάφορος.....
- Γ. Θετικός.....
- Δ. Πολύ θετικός.....

Πίνακας 8

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Αρνητικός	1	33,33
Αδιάφορος	0	0
Θετικός	1	33,33
Πολύ θετικός	1	33,33
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 33,33% αξιολόγησε το ρόλο της διεύθυνσης του σχολείου "Αρνητικό", επίσης ένα 33,33% των ερωτηθέντων

αξιολόγησε το ρόλο της διεύθυνσης "θετικό" και το υπόλοιπο 33,33% των ερωτηθέντων τον αξιολόγησε "πολύ θετικό".

Ερώτηση 9. Αξιολογήστε τη συνεργασία σας και το ενδιαφέρον των δασκάλων του σχολείου για το έργο σας.

- A. Αρνητικό.....
- B. Αδιάφορο.....
- Γ. θετικό.....
- Δ. Πολύ θετικό.....

Πίνακας 9

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Αρνητικό	0	0
Αδιάφορο	1	33,33
θετικό	2	66,66
Πολύ θετικό	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 33,33% αξιολόγησε τη συνεργασία και το ενδιαφέρον των δασκάλων ως "αδιάφορο" και το 66,66% των ερωτηθέντων ως θετικό".

- Ερώτηση 10. Αξιολογήστε τη συνεργασία σας με το Σύλλογο Γονέων και Κληδεμόνων.
- Α. Κακή.....
- Β. Μέτρια.....
- Γ. Καλή.....
- Δ. Πολύ καλή.....

Πίνακας 10

	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Κακή	0	0
Μέτρια	1	33,33
Καλή	2	66,66
Πολύ καλή	0	0
Σύνολο	3	100

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), το 33,33% αξιολόγησε τη συνεργασία του με το Σύλλογο Γονέων και Κληδεμόνων ως "Μέτρια" ενώ το 66,66% των ερωτηθέντων την αξιολόγησε ως "Καλή".

Ερώτηση 11. Με ποιούς φορείς έχετε έρθει σε συνεργασία κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης των σπουδαστών/στριών στα σχολεία;

- A. Τοπική Αυτοδιοίκηση.....
- B. Πολιτιστικό Σύλλογο.....
- Γ. Οικολογικές Οργανώσεις.....
- Δ. Με άλλους φορείς (αναφέρατε ποιούς).....
- E. Με κανέναν φορέα.....

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3), μια επόπτρια ανέφερε ότι δεν έχουν έρθει σε συνεργασία με κανένα φορέα. Μια επόπτρια ανέφερε ότι ήρθαν σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο και η άλλη επόπτρια ανέφερε ότι συνεργάστηκαν με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, Οικολογικές οργανώσεις, τροχαία, υπεύθυνο επαγγελματικού προσανατολισμού.

Ερώτηση 12. Αξιολογήστε τις πρακτικές συνθήκες που προσφέρει το σχολείο για τη σωστή διεκπεραίωση της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης των σπουδαστών/στριών. (αίθουσες, γραφεία κλπ.)

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (3) οι δυο επόπτριες ανέφεραν ότι στο χώρο του σχολείου δεν υπάρχει γραφείο για τους Κ.Λ. Η μια επόπτρια ανέφερε ότι ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου (εναλλασσόμενο πρόγραμμα, πρωί-απόγευμα) δημιουργεί πολλά προβλήματα στην οργάνωση προγραμμάτων.

Ενώ υπάρχει και η απάντηση από μια επόπτρια ότι διατίθεται γραφείο, αίθουσα γενικών εκδηλώσεων και αίθουσα για τη λειτουργία των ομάδων.

Ερώτηση 13. Έχετε συγκεκριμένες παρατηρήσεις ή προτάσεις που αφορούν την εργαστηριακή πρακτική άσκηση των σπουδαστών/στριών στο σχολείο;

Οι προτάσεις που έγιναν είναι οι εξής:

- Όλοι οι σπουδαστές/στρίες να είναι του ίδιου εξαμήνου.
- Να υπάρχει συνεργασία όλων των σχολικών πλαισίων που πραγματοποιούν οι σπουδαστές πρακτική άσκηση.
- Η πρακτική άσκηση των σπουδαστών να γίνεται κοντά σε επαγγελματίες σχολικούς Κοινωνικούς Λειτουργούς.
- Να γίνεται ενημέρωση των δασκάλων για το ρόλο του Κ.Λ. στο σχολείο επίσημα.
- Η συνεργασία με τα σχολεία να μην είναι αποτέλεσμα καλής σχέσης ή γνωριμίας του προσωπικού του σχολείου και του τμήματος Κοινωνικής Εφγασίας ή επιθυμίας μεμονωμένων σχολείων αλλά κατοχυρωμένη από τη Δ/νση Δημοτικής Εκπαίδευσης ή από το Υ.Ε.Π.Θ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Α. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Η ανάλυση του ερωτηματολογίου στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει ως εξής:

Αρχικά θα γραφτούν επιμέρους παρατηρήσεις σε ερωτήσεις ή ομάδες ερωτήσεων και το κεφάλαιο θα ολοκληρωθεί με γενικές παρατηρήσεις και προτάσεις.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΡΙΘΜΟΣ 1 (ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ/ΣΤΡΙΩΝ)Ερωτήσεις 2-3

Στις ερωτήσεις 2-3 θα σημειώσουμε δυο θετικά στοιχεία που προκύπτουν από τα ερωτηματολόγια. Το πρώτο είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών/στριών είναι στο Δ εξάμηνο και έχουν περισσότερο χρόνο να γνωρίσουν τα παιδιά και να ασχοληθούν με περισσότερα πράγματα (περιπτώσεις, συνεργασία με άλλους φορείς κ.α.).

Το δεύτερο είναι ότι για το μεγαλύτερο ποσοστό η τοποθέτηση στο σχολικό πλαίσιο ήταν δική τους επιλογή.

Ερώτηση 4.

Το μεγαλύτερο ποσοστό χειρίστηκε κυρίως προβλήματα σχέσεων. Οι εκπαιδευόμενοι δεν έχουν ασχοληθεί καθόλου με προβλήματα που έχουν σχέση με την ανυπαρξία εκπαιδευτικών και διδακτικών μέσων και με προβλήματα στην Κοινότητα.

Όπως φαίνεται και στις ερωτήσεις 22-25α δεν έχουν εφαρμόσει τη μέθοδο της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα καθόλου στο σχολείο. Αν και οι επόπτριες ανέφεραν ότι έχει εφαρμοστεί η μέθοδος της Κ.Ε.Κ. στο σχολείο υποθέτουμε ότι σπουδαστές/στρίες και επόπτριες αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο την εφαρμογή της μεθόδου της Κ.Ε.Κ. στο σχολείο. Πάντως η Κ.Ε.Κ. στο σχολείο, έχει σαν στόχο να ανοίξει τις πόρτες της τάξης, για να βγούν τα παιδιά έξω και από την άλλη μεριά να μπορέσουν οι κάτοικοι να μπουν μέσα και να γίνει ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών.

Ερωτήσεις 5-18.

Από τις απαντήσεις στην ερώτηση 5 βλέπουμε ότι στο σχολείο λειτουργούν μόνο ομάδες παιδιών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να επωφελούνται κατά κύριο λόγο μόνο οι μαθητές των ομάδων και από την άλλη να μην δίνεται η ευκαιρία στους σπουδαστές/στρίες να αποκτήσουν εμπειρίες δουλεύο-

ντας με Ομάδες Γονέων, δασκάλων, εθελοντών κλπ.)

Η ερώτηση 7α μας δείχνει ότι το κυρίαρχο κριτήριο επιλογής των τάξεων είναι η προθυμία των δασκάλων να συνεργαστούν με τους Κ.Λ.

Αγνοούνται ή υποαντιπροσωπεύονται άλλοι παράγοντες και παρατηρείται το φαινόμενο ότι ορισμένες τάξεις στις οποίες ο δάσκαλος κρατάει αρνητική στάση απέναντι στην άσκηση των σπουδαστών/στριών να μην έχουν καμία επαφή με τις δραστηριότητες των Κ.Λ.

Κεντρικό πρόβλημα στην περίπτωση αυτή θεωρούμε α) την κατοχύρωση της πρακτικής άσκησης στα διάφορα πλαίσια και στην περίπτωσή μας στα σχολεία.

Δυστυχώς ο κυρίαρχος παράγοντας είναι η καλή ή όχι θέληση του διευθυντή και των δασκάλων.

Θα πρέπει να προβάλλουμε ερωτηματικά για την ενημέρωση των δασκάλων γύρω από το ρόλο του Κ.Λ. στο σχολείο ή για την πειστικότητα της οποιασδήποτε ενημέρωσης.

Το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολεί τα παιδιά της ομάδας του για μια μόνο ώρα, που είναι η τελευταία διδακτική, έχει μια μόνο ομάδα, μια συνάντηση τη βδομάδα και υποστηρίζει ότι ο χρόνος αυτός δεν επαρκεί.

Οποιαδήποτε ουσιαστική αναφορά στην επάρκεια των συναντήσεων και της ώρας θα έπρεπε να συσχετισθεί με το περιεχόμενο (παιδαγωγικό-ψυχαγωγικό κλπ.) του προγράμματος των ομάδων, κάτι που δεν αποτέλεσε αντικείμενο της έρευνας και στο βαθμό που γνωρίζουμε δεν περιλαμβάνεται σε προγράμματα της άσκησης των σπουδαστών.

Επιμέρους παρατηρήσεις αφορούν

α) Το ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών/στριών δήλωσαν ότι απασχολούν την ομάδα των παιδιών την τελευταία διδακτική ώρα θα μπορούσε να συσχετιστεί με παρατηρήσεις όπως απασχολώντας την τάξη με τους Κ.Λ. μπορούν οι δάσκαλοι να φεύγουν νωρίτερα.

β) Η μικρότερη διάρκεια της τελευταίας ώρας (35 λεπτά περίπου) δημιουργεί προβλήματα στην επάρκεια του χρόνου παίρνοντας υπόψιν και το ότι οι περισσότεροι σπουδαστές/στρίες πραγματοποιούν μια συνάντηση την εβδομάδα με την ομάδα τους.

Ιδιαίτερα σπουδαστές/στρίες που τοποθετούνται στο πλαίσιο κατά το ΣΤ' εξάμηνο με αυτή τη συχνότητα και τη διάρκεια των συναντήσεων διερωτώμεθα αν θα προλαβαίνουν να γνωρίσουν τους μαθητές, να εντοπίσουν τις ανάγκες τους, να εκπληρώσουν κάποιους στόχους και να έχουν αποτελέσματα στην ομάδα τους.

Θετικό θεωρούμε το γεγονός ότι το μεγαλύτερο

ποσοστό έχει μια μόνο ομάδα μαθητών, αν και στερούνται τις ευκαιρίες να μελετήσουν και να συγκρίνουν δυο ομάδες με τα διαφορετικά χαρακτηριστικά της κάθε ηλικίας.

Στην ερώτηση 9 το μεγαλύτερο ποσοστό των ασκουμένων σπουδαστών/στριών απαντούν ότι δεν γνωρίζουν τι μάθημα έχει το πρόγραμμα του σχολείου την ώρα που αυτοί απασχολούν τα παιδιά.

Η απάντηση αυτή μόνο αρνητικά σχόλια θα μπορούσε να δημιουργήσει για την εμπλοκή και την ενημέρωση των σπουδαστών/στριών για το σχολικό πρόγραμμα.

Στην ερώτηση 11 το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευόμενων απαντήσε ότι στην ομάδα του έχει από 7 έως 12 μέλη. Υπάρχουν όμως σπουδαστές/στρίες που έχουν στην ομάδα τους 22 και 24 παιδιά. Ομάδες όμως με πολλά μέλη απαιτούν ομάδάρχες με μεγάλες ικανότητες. Και όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Μουζακίτης (ΚΟινωνική Εργασία με Ομάδες, 1989, σελ. 10) "Ομάδες που απαρτίζονται πάνω από δέκα μέλη .. τείνουν σε λιγότερη ομοφωνία μεταξύ τους" και συμφωνα με τον Steiner (1972) στον οποίο αναφέρεται ο Μουζακίτης (σελ. 13) ("... υπάρχει έλλειψη συντονισμού, τα μέλη νοιώθουν ότι δεν είναι καλά οργανωμένα και γενικά δεν χρησιμοποιείται σωστά ο χρόνος".)

Αντίθετα, στις μικρές ομάδες υπάρχει συμμετοχή των μελών περισσότερη ατομική εμπλοκή, μεγαλύτερη συμφωνία και αυξημένος έλεγχος των μελών (στο ίδιο, σελ. 12).

Βέβαια το μέγεθος της ομάδας καθορίζεται από έναν αριθμό κριτηρίων (άνεση του ομαδάρχη, χώρο και χρόνο, ατομικές ανάγκες των μελών κ.α.) και δεν υπάρχει ένας μαγικός αριθμός (στο ίδιο, σελ. 15).

Ομάδες 22 και 24 μελών όμως σίγουρα δεν διευκολύνουν το έργο των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. στο σχολείο, σκεπτόμενος μάλιστα, κανείς και το χρόνο που έχουν στη διάθεσή τους.

Ο λόγος της ύπαρξης τόσο μεγάλων ομάδων κατά τη γνώμη μας είναι ο κακός προγραμματισμός από το ΤΕΙ και τους υπεύθυνους.

Οι λόγοι που αναφέρουν οι σπουδαστές/στρίες στις ερωτήσεις 12-12α, σαν κριτήρια τοποθέτησης των παιδιών στην ομάδα είναι: το φύλο, οι φίλιες, η επίδοσή τους στα μαθήματα, επιλογή με αλφαβητική σειρά και η παραμονή των παιδιών στο σχολείο μέχρι να τα παραλάβουν οι γονείς τους.

Οι απαντήσεις αυτές οπωσδήποτε δεν προβάλλουν κάποια συγκεκριμένη μεθοδολογία παιδαγωγική ή άλλη για την επιλογή των μελών των ομάδων.

Κάποιες μάλιστα από αυτές (βαθμολογία) θα μπορούσε να συγκεντρώσει αρνητική κριτική από παιδαγωγική και κοινωνιολογική προσέγγιση.

Ο μηχανισμός επιλογής έχει άμεση σχέση με τον σκοπό και τους στόχους της Ομάδας. Πιθανή ασάφεια ή ανυπαρξία σκοπών και στόχων και συγκεκριμένου προγραμματισμού, για την επίτευξή τους οπωσδήποτε οδηγεί στα κριτήρια που διαπιστώσαμε.

Στην ερώτηση 16 μπορούμε μέσω των απαντήσεων των σπουδαστών/στριών να επιβεβαιώσουμε τα προηγούμενα σχόλια. Βλέπουμε ότι το 50% των σπουδαστών/στριών καθορίζει τους στόχους της ομάδας μόνος του, το 37,5% των σπουδαστών/στριών σε συνεργασία με την επόπτρια.

Πέρα από τον αποκλεισμό του πλαισίου στον καθορισμό των σκοπών και στόχων, που μάλλον φανερώνει το χαμηλό επίπεδο συνεργασίας δασκάλων-εκπαιδευόμενων σπουδαστών/στριών - Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας δείχνει και την απουσία λεπτομερούς και κατευθυντήριου περιγράμματος πρακτικής άσκησης, το οποίο να κατευθύνει τους σπουδαστές/στρίες προς τον καθορισμό σκοπών στόχων και μέσω των πραγματοποιήσεων ανάλογα με την ηλικία, το κοινωνικό περιβάλλον κλπ.)

Ερωτήσεις 19-21.

Οι ερωτήσεις 19, 20 και 21 διερευνούν τη συχνότητα και συνθήκες εφαρμογής της Κοινωνικής Εργασίας με Ατομα στο σχολείο. Βλέπουμε ότι ένα ποσοστό 37,5% δηλώνει ότι έχει αναλάβει περίπτωση ή περιπτώσεις κατά τη διάρκεια της πρακτικής του άσκησης στο σχολείο.

Ο αριθμός αυτός συμπίπτει με την ανακοίνωση της κας Μ. Χαραλάμπους στο Δ' Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικών Λειτουργών. Η αξιολόγηση της άσκησης Κ.Ε.Α. από τους σπουδαστές/στρίες στα σχολικά πλαίσια, οι συνθήκες καθοδήγησης στη δουλειά τους από τις επόπτριες καθώς και η υποστήριξη από επιστήμονες άλλων ειδικοτήτων θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο άλλης πτυχιακής εργασίας.

Σημειώνουμε ότι καθώς αναφέρεται στην ερώτηση 40 αρχείο των περιπτώσεων αυτών δεν τηρείται ούτε στο πλαίσιο ούτε στο Τ.Ε.Ι. πράγμα που περιορίζει τη δυνατότητα έρευνας στο χρόνο της διενέργειάς της.

Στην ερώτηση 20 διαπιστώνουμε ότι εντονότερα προβλήματα κατά την άσκηση της Κ.Ε.Α. θεωρούνται η έλλειψη συνεργασίας με την οικογένεια και η έλλειψη συνεργασίας με τον/την δάσκαλο/λα. Ενώ ένα μικρότερο ποσοστό αναφέρει σαν πρόβλημα την

έλλειψη θεωρητικών γνώσεων. Η αναφορά αυτή δείχνει ότι το τεράστιο ποσοστό δεν θεωρεί αφετηρία προβλημάτων παράγοντες όπως κατευθύνσεις από την επόπτρια, διεπιστημονική υποστήριξη, άμεση σύνδεση θεωρίας και πρακτικής κ.α.

Η αναφερθείσα ήδη ανυπαρξία αρχείου δεν δίνει τη δυνατότητα λεπτομερέστερου σχολιασμού.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών/στριών (ερώτηση 21) -66,66%- πιστεύουν ότι η ανάληψη των περιπτώσεων αυτών ξεκίνησαν από αυτά καθ' εαυτά τα πρόβλήματα των μαθητών, ενώ ένα μικρό ποσοστό - 10,8% - αναφέρεται σε άλλους παράγοντες όπως ανάγκη προβολής του έργου του Κ.Λ. και κάλυψη απαιτήσεων της πρακτικής και της επόπτριας.

Ερωτήσεις 22-25α. Στις ερωτήσεις που αναφέρονται στην εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα (22-25α) διαπιστώνουμε ότι οι σπουδαστές/στρίες αναγκάζονται από τις συνθήκες να βιώσουν αυτό που στη θεωρία χαρακτηρίζεται σαν "ξέκομμα" του σχολείου από τον κοινωνικό περίγυρο. Όλοι οι ασκούμενοι σπουδαστές/στρίες δηλώνουν ότι δεν έχουν εφαρμόσει τη μέθοδο της Κ.Ε.Κ.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές δικαιώνεται ίσως μια κριτική άποψη που θεωρεί την Κοινωνική Εργασία σαν εξατομικεύουσα και ανίκανη να συνδέσει

τα κοινωνικά προβλήματα με τον τρόπο που κάθε άτομο τα βιώνει.

Προβλήματα όπως έλλειψη πλατείας, πάρκου, πεζοδρομίων, σηματοδότησης δρόμων κλπ. δεν έχουν χρησιμοποιηθεί από τους Κ.Λ. σαν αφετηρίες δράσης για την δημιουργία κοινωνικής συνείδησης.

Παρατηρείται επίσης απουσία συνεργασίας με φορείς όπως Τοπική Αυτοδιοίκηση, Πολιτιστικός Σύλλογος, Οικολογικές Οργανώσεις κλπ. καθώς επίσης και παντελής απουσία χρησιμοποίησης της Κοινωνικής Έρευνας, του Κοινωνικού Σχεδιασμού κλπ..

Οι συνθήκες αυτές δημιουργούν μια εικόνα άσκησης, της Κοινωνικής Εργασίας σε ένα δοκιμαστικό σκιλήνα (σχολείο-οικογένεια) αποξενωμένο εντελώς από τις πολιτιστικές, πολιτικές, οικολογικές κ.α. συνθήκες του περιβάλλοντος.

Ερωτήσεις 27-28.

Οι ερωτήσεις 27-28 έχουν στόχο να μετρήσουν την εκτίμηση που έχουν οι σπουδαστές/στρίες για τις παιδαγωγικές τους γνώσεις. Παίρνοντας υπόψιν την παντελή απουσία μαθημάτων παιδαγωγικής στο πρόγραμμα του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, δεν αποτελεί έκπληξη το πολύ χαμηλό ποσοστό αυτοεκτίμησης των γνώσεων σαν "πολύ καλές". Παρόλα αυτά σε δυο μόνο από τις έξι ερωτήσεις εκτιμούν

τις γνώσεις τους σαν "κακές" ενώ στις υπόλοιπες στην πλειοψηφία εκτιμούν σαν "καλές", ενώ υπάρχει και μια ισοκατανομή των απαντήσεων "καλές-κακές". Κατά τη γνώμη μας η πιθανότερη εξήγηση της υπερεκτίμησης των γνώσεών τους μπορεί να εξηγηθεί με αναφορές στη μεγάλη άγνοια και σε μια αμυντική στάση.

Αντίθετα στην ερώτηση 28 που έχει στόχο να μετρήσει την αυτοεκτίμηση των γνώσεων που απέκτησαν από τη θεωρία, για την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας στο σχολείο, τα ποσοστά κατανέμονται εξίσου, μεταξύ των απαντήσεων "ελλιπής" και "ικανοποιητικές", ενώ κανείς δεν έχει επιλέξει την απάντηση "πολύ καλές".

Ερωτήσεις 29-30.

Συνδέοντας τις απαντήσεις στην ερώτηση 29 με προηγούμενες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου δεν αποτελεί έκπληξη η προτίμηση σε τόσο μεγάλο ποσοστό της απάντησης Β. (Η παρέμβαση στο σχολείο απευθύνεται στους μαθητές των ομάδων) με δεύτερη σε προτίμηση την απάντηση Α (στον αριθμό των ευάλωτων παιδιών). Τα πολύ μικρά ποσοστά των απαντήσεων στο Γ και Δ δείχνουν εδώ μια σωστή εκτίμηση του ρόλου τους στο σχολικό πλαίσιο. Οι απαντήσεις στην ερώτηση 30 δεν έρχονται σε με-

γάλη αντίφαση με τις απαντήσεις των ερωτήσεων 27, 28 και 29 ενώ ένα 31,25% δέχεται ότι δεν έχει γνώσεις που να επιτρέπουν την άσκηση παιδαγωγικού ρόλου, ποσοστό μεγαλύτερου του 60% χαρακτηρίζει το ρόλο του σαν παιδαγωγικό (συμπληρωματικό 37,5% - δευτερεύοντα 25%).

Η λειτουργία των ομάδων σαν κατ' εξοχήν μέσων εκπαίδευσης των σπουδαστών/στριών στα σχολικά πλαίσια οδηγεί την πλειοψηφία των σπουδαστών/στριών να χαρακτηρίζει το ρόλο του παιδαγωγικό, όμως θα χαρακτηρίζαμε σαν υπερεκτίμηση του ρόλου τους, τους σπουδαστές/στρίες που χαρακτηρίζουν τον ρόλο αυτό συμπληρωματικό.

Ερωτήσεις 31-31α.

Θετική μπορούμε να εκτιμήσουμε τη χρησιμοποίηση διαφόρων υλικών για την επίτευξη των στόχων της ομάδας από όλους τους ασκούμενους σπουδαστές/στρίες. Δυστυχώς όμως, βλέπουμε ότι ένα ποσοστό 30,43% αναγκάζεται να προμηθεύεται αυτό το υλικό με δικά του έξοδα.

Ερωτήσεις 32, 32α και 33

Οι παραπάνω ερωτήσεις μας δείχνουν ότι κανένας από τους εκπαιδευόμενους δεν έχει ασχοληθεί με Ομάδες Γονέων.

Ερωτήσεις 34-35α.

Το συμπέρασμα που βγαίνει από την ερώτηση 34 είναι ότι οι εκπαιδευόμενοι περιορίζουν τη δραστηριότητά τους μέσα στο σχολείο κατεξοχήν και στις καθημερινές δραστηριότητες του προγράμματος, γι' αυτό δεν υπάρχει καμμία συνεργασία με τον Σχολικό Σύμβουλο, τη Δ/νση πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και ελάχιστη συνεργασία με άλλους φορείς.

Αυτό όχι μόνο αφαιρεί τη δυνατότητα των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. να μάθουν τις αρμοδιότητες και άλλων φορέων, αλλά δεν τους δίνεται και η ευκαιρία να μάθουν να συνεργάζονται.

Ο Κ.Λ. άσχετα από το ποιά μέθοδο χρησιμοποιεί, χωρίς την ικανότητα συνεργασίας -επαγγελματικής σχέσης - δεν μπορεί να φέρει σε πέρας τους στόχους του.

Ερώτηση 36.

Αντίθετα με το επίπεδο συνεργασίας με άλλους φορείς, το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευόμενων χαρακτηρίζει τη συνεργασία του με τους συναδέλφους του "πολύ καλή".

Ερώτηση 32.

Στο επίπεδο της συνεργασίας θα μπορούσαμε να εντάξουμε και την ερώτηση 37, όπου κανείς από

τους εκπαιδευόμενους σπουδαστές/στρίες δεν δήλωσε ότι συμμετείχε σε συσκέψεις με το Σύλλογο Γονεών και Κηδεμόνων, το Σύλλογο δασκάλων κλπ.

Παράλληλα αυτό μπορεί να σημαίνει ή ότι οι παραπάνω Σύλλογοι δεν ενδιαφέρονται για τη γνώμη των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. στο σχολείο, ή, ότι οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι δεν επιδιώκουν να συμμετέχουν σε τέτοιου είδους συσκέψεις.

Ερωτήσεις 38-39.

Οι απαντήσεις στην ερώτηση 38 δείχνουν ότι οι σπουδαστές/στρίες πιστεύουν πως η ενημέρωση των δασκάλων προέρχεται κατά κύριο λόγο από τη δική τους δραστηριότητα ενώ θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το χαμηλότερο ποσοστό προσφοράς ενημέρωσης για το ρόλο του Κ.Λ. στο σχολείο, συγκεντρώνει το τμήμα Κοινωνικής εργασίας.

Μπορεί ένα ποσοστό των δασκάλων να δείχνει κάποια ευαισθησία και να συνεργάζεται με τους εκπαιδευόμενους Κ.Λ. (ερώτηση 39) αλλά μετά από λίγο καιρό θα διερωτώνται τι κάνουν οι Κ.Λ στο σχολείο, αφού δεν υπάρχει μια συστηματική προσπάθεια ενημέρωσης για το ρόλο και τις δραστηριότητες του σχολικού Κ.Λ.

Ερώτηση 42.

Η ερώτηση 42 κάνει φανερή την ανυπαρξία κάποιου γραφείου για την παραμονή των Κ.Λ. κάτι που όχι μόνο δυσχεραίνει την εποπτία ή την άσκηση της Κ.Ε.Α. αλλά κάνει εμφανή τα προβλήματα της άσκησης της Κοινωνικής Εργασίας στο σχολείο και την κατοχύρωση της πρακτικής άσκησης.

Το πρόβλημα χώρου έχει επισημανθεί και από την κα. Μ. Χαραλάμπους που αναφέρεται σε εμπειρίες από την εφαρμογή προγραμμάτων Κοινωνικής Εργασίας σε σχολεία της Πάτρας (βλέπε παράρτημα Α σελ.192).

Συγκεκριμένα αναφέρει ότι μερικές φορές χρειάζεται να διακοπεί προσωρινά ή μόνιμα η συνεργασία με ένα σχολείο, λόγω στενότητας, ακαταλληλότητας και μη σωστής αξιοποίησης των χώρων.

Ερωτήσεις 43-46

Στην ερώτηση που αφορά τη συμβολή των εποπτριών η κυρίαρχη επιλογή είναι "ικανοποιητική", ενώ επίσης υπάρχουν αναφορές στο "ελλιπής" και στο "πολύ καλή". Δεν υπάρχει καμμία έκφραση γνώμης στην ερώτηση 43γ μια και οι σπουδαστές/στριες σε αντίθεση με την επόπτρια πιστεύουν ότι δεν εφαρμόζεται Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα.

Σε μέσα περίπου επίπεδα κυμαίνονται και οι απαντήσεις στις ερωτήσεις 45 και 46. Το 50% των σπουδαστών/στριών θεωρεί αντικειμενικά τα κριτήρια αξιολόγησης της επόπτριας, ενώ το υπόλοιπο 50% αμφισβητεί αυτήν την αντικειμενικότητα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών/στριών που είχαν ατομική εποπτεία τοποθετούν την αποτελεσματικότητά της στο μέσον της κλίμακας, ενώ αντίθετα πιο θετική θεωρούν την αποτελεσματικότητα της ομαδικής εποπτείας.

Ερωτήσεις 47-48.

Δεν διαφέρουν από τη προηγούμενη αξιολόγηση Οι αξιολογήσεις της δουλειάς που προσφέρουν και των γνώσεων και των εμπειριών από την πρακτική άσκηση οι σπουδαστές/στρίες.

Και στις δυο περιπτώσεις το κέντρο της κλίμακας συγκεντρώνει τις περισσότερες προτιμήσεις.

Ερωτηματολόγιο αριθμός 2 (ΔΑΣΚΑΛΩΝ)

Ερωτήσεις 1-2

Από τις ερωτήσεις 1-2 βλέπουμε ότι τόσο η εκτίμηση της προσφοράς των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. στο σχολείο όσο και η εκτίμηση της συνεργασίας με την επόπτρια, μοιράζεται στο επίπεδο "καλή" ή "πολύ καλή", ενώ υπάρχει ένα σοβαρό ποσοστό (30,30%) το οποίο δεν έχει γνώμη.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι καμία από τις απαντήσεις δεν χαρακτήρισε την προσφορά ή τη συνεργασία "κακή".

Ερωτηματικά μπορούν να υπάρξουν στο κατά πόσο το επίπεδο της συνεργασίας και η εκτίμησή τους οφείλεται στην ποιότητά της και τη θετική στάση των δασκάλων ή στο ότι λόγω της μη κατοχύρωσης των πλαισίων και της ανάγκης ύπαρξής τους για την εκπαίδευση των Κ.Λ., οι δραστηριότητες των σπουδαστών/στριών και εποπτριών πρυτανεύονται από τη σκέψη να μην ενοχλήσουν και δημιουργήσουν προβλήματα.

Ερωτήσεις 3-3β.

Σε ένα από τα σχολεία λειτούργησε πρόγραμμα αίμασχόλησης μαθητών πέραν του κανονικού ωραρίου. Οι Κ.Λ. είναι υπεύθυνοι για τη λειτουργία του προγράμματος, που στην πλειονότητά τους οι εκπ/

κοί θεωρούν απλά και μόνο ότι ο ρόλος αυτών των προγραμμάτων και σε αντιστοιχία, ο ρόλος του Κ.Λ. περιορίζεται στην απασχόληση των παιδιών μέχρι να τα παραλάβουν οι γονείς τους.

Ερωτήσεις 4-6.

Στις ερωτήσεις 4, 5 και 6, όπου γίνεται μια προσπάθεια εκτίμησης της ενημέρωσης των δασκάλων για την Κοινωνική Εργασία και το ρόλο του Κ.Λ. Βλέπουμε ότι σχετικά μικρό είναι το ποσοστό που δείχνουν μια σχετικά ενημέρωση. Το μεγαλύτερο ποσοστό των δασκάλων είτε με την απάντησή του εκφράζει άγνοια είτε δεν απαντά.

Το χαμηλότερο ποσοστό που φανερώνει μια κάποια ενημέρωση αφορά το ρόλο του Κ.Λ. στη σχέση του σχολείου με την περιβάλλουσα Κοινότητα.

Οι προηγούμενες αναφορές μας για την άσκηση της Κ.Ε.Κ. στο σχολείο, νομίζουμε ότι δίνουν απάντηση.

Ερωτήσεις 7-7β.

Από τις ερωτήσεις που αφορούν τη δημιουργία Συμβουλευτικών Σταθμών στην εκπαίδευση διαφαίνεται ότι υπάρχει γενικά μια θετική στάση των δασκάλων, απέναντι στη λειτουργία των Σταθμών αυτών.

Εχει συνειδητοποιηθεί σε ένα βαθμό η ανάγκη της διεπιστημονικής στελέχωσης, τους καθώς και μια πολύ γενική - αν και ασαφής - γνώση του αντικειμένου.

Ερωτηματολόγιο αριθμός 3 (ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΡΙΩΝ)

Ερωτήσεις 1-2

Από τις απαντήσεις των ερωτήσεων 1 και 2 διαπιστώνουμε ότι όλες οι επόπτριες δηλώνουν ότι έχουν εφαρμόσει Κ.Ε.Ο. και Κ.Ε.Κ. μια ότι δεν έχει εφαρμόσει Κ.Ε.Α. και Κ.Ε. με οικογένεια, λόγω του λίγου χρόνου από την έναρξη της πρακτικής. Οι υπόλοιπες δυο έχουν εφαρμόσει όλες τις μεθόδους.

Βλέπουμε ότι συγκρίνοντας με το ερωτηματολόγιο των σπουδαστών/στριών υπάρχει αντίφαση ως προς την άσκηση της Κ.Ε.Κ.

Η ανάλυση που έχει προηγηθεί στην αντίστοιχη ερώτηση του ερωτηματολογίου των σπουδαστών/στριών ίσως είναι μια πιθανή εξήγηση της αντίφασης αυτής.

Πάντως παραμένουν έντονα ερωτηματικά δεδομένου ότι και οι δυο ομάδες απάντησαν σε ποσοστό 100% οι μεν ότι δεν έχει εφαρμοστεί η Κ.Ε.Κ. οι δε ότι έχει εφαρμοστεί.

Ερώτηση 3.

Στην ερώτηση 3 ο χαρακτηρισμός της συνεργασίας σαν "Μέτρια" (2) ή "Καλή" (1) γεννάει ερωτηματικά μια και κατά τη γνώμη μας οι δραστηριότητες του τμήματος Κ.Ε. σε ό,τι αφορά το πλαίσιο

πρακτικής άσκησης, τόσο στον τομέα ενημέρωσης των εργαζομένων στα πλαίσια, όσο και στους τομείς αξιολόγησης προσδιορισμού ενός εκπαιδευτικού περιγράμματος και των στόχων της εκπαιδευτικής δοκιμασίας, είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

Η όλη δραστηριότητα του Τμήματος σχεδόν περιορίζεται στην πρώτη επαφή του Γραφείου πρακτικής άσκησης με τους υπεύθυνους του πλαισίου, ενώ ελάχιστες είναι οι συναντήσεις που το Τμήμα έχει οργανώσει για ενημέρωση και συντονισμό. Δεν υπάρχει έντυπο υλικό απευθυνόμενο στους εργαζόμενους-διοικήσεις και πελάτες των πλαισίων που θα βοηθούσε στην ενημέρωση αυτή.

Ενώ είναι γνωστό ότι μια προσπάθεια συνάντησης των υπευθύνων της πρακτικής με δασκάλους των σχολείων - πλαισίων κατά το έτος 1992-1993 δεν πραγματοποιήθηκε λόγω μη ύπαρξης ενδιαφέροντος των δασκάλων.

Κατά τη γνώμη μας ο χαρακτηρισμός που θα περιέγραφε τη συνεισφορά του τμήματος Κ.Ε. στο ρόλο των εποπτριών είναι "Κακή".

Ερωτήσεις 4-6.

Οι εκπαιδευτικοί-επόπτριες του τμήματος Κ.Ε. στην ερώτηση 4 εκτιμούν τη θεωρητική κατάρτιση των σπουδαστών/στριών σε σχέση με τις απαιτήσεις

της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης σαν "Μέτρια" (2) και "Καλή" (1).

Σε αντίστοιχη ερώτηση οι σπουδαστές/στρίες έχουν χαρακτηρίσει τις γνώσεις που προσφέρει το Τ.Ε.Ι. για την εφαρμογή της Κ.Ε. στο σχολείο από "ελλιπείς" (50%) έως "ικανοποιητικές" (50%). Βλέπουμε ότι οι σπουδαστές/στρίες είναι περισσότερο αυστηροί στην αξιολόγηση των προσφερόμενων θεωρητικών γνώσεων. Και δική μας διαπίστωση είναι η μη ικανοποιητική σύνδεση θεωρίας και πρακτικής άσκησης.

Θεωρία και πρακτική είναι δυο εντελώς ξεχωριστές ενότητες που δεν συνδέονται ούτε μέσω του προγράμματος σπουδών, αλλά το κυριότερο ούτε μέσω κάποιας ιδιαίτερης δραστηριότητας των εκπαιδευτικών του τμήματος Κ.Ε.

Κάνοντας μια αντιπαράθεση των απαντήσεων σπουδαστών/στριών και εποπτριών στην ερώτηση 5, που ζητάει την αξιολόγηση των θεωρητικών γνώσεων γύρω από παιδαγωγικά θέματα θα δούμε ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις απαντήσεις σπουδαστών/στριών και εποπτριών εκτός δυο ερωτήσεων (Δ και ΣΤ) όπου στην με ερώτηση Δ οι εκτιμήσεις είναι εντελώς αντίθετες και η πλειοψηφία των εποπτριών εκτιμά τις γνώσεις των σπουδαστών - σπουδαστριών σε ό,τι αφορά τις

παιδαγωγικές κατευθύνσεις και μεθόδους διδασκαλίας σαν "κακές" ενώ η πλειοψηφία των σπουδαστών/στριών εκτιμά τις γνώσεις αυτές σαν "καλές".

Στην ερώτηση ΣΤ ενώ το 100% των εποπτριών αξιολογεί τις γνώσεις για τις προοπτικές σύνδεσης του σχολείου με την περιβάλλουσα Κοινότητα σαν "Καλές" το 50% των σπουδαστών/στριών εκτιμά τις γνώσεις αυτές σαν "Κακές" .

Η ερμηνεία που δώσαμε στην αντίστοιχη για τους σπουδαστές/στρίες ερώτηση παραμένει.

Μέσω της ερώτησης 6 διαπιστώνουμε ότι οι επόπτριες όλες έχουν μια "θετική" (1) ως "πολύ θετική" (2) εκτίμηση του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής των εκπαιδευόμενων στη διαδικασία της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης.

Μπορούμε να συγκρίνουμε την ερώτηση αυτή με την ερώτηση 48 στο ερωτηματολόγιο για τους σπουδαστές/στρίες όπου η πλειοψηφία (50%) των απαντήσεων των σπουδαστών/στριών για την αξιολόγηση των γνώσεων και των εμπειριών που απέκτησαν στη πρακτική βρίσκεται στη μέση της κλίμακας.

Οποσδήποτε γεννώνται ερωτηματικά στη σύγκριση της εκδήλωσης ενός πολύ θετικού ενδιαφέροντος και μιας μέτριας αξιολόγησης των γνώσεων και εμπειριών που αποκτήθηκαν.

Ερωτήσεις 7-9

Οι απαντήσεις στην ερώτηση 7 που τοποθετούν την ενημέρωση των δασκάλων μεταξύ "Μέτριας" (2) και "Καλής" (1) έρχεται οπωσδήποτε σε αντίφαση όχι μόνο με τις απαντήσεις που έδωσαν οι δάσκαλοι στο ερωτηματολόγιο που τους υποβλήθηκε αλλά και με τη στάση τους για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, όπου ένα ποσοστό περίπου 50% αρνήθηκε να απαντήσει.

Πιθανόν οι επόπτριες αξιολογούν την ενημέρωση των δασκάλων με τους οποίους συνεργάζονται και αγνοούν στην απάντησή τους το σύνολο των δασκάλων.

Στην ερώτηση 8 βλέπουμε εντελώς διαφορετικές αξιολογήσεις για το ρόλο της διεύθυνσης του σχολείου στη διενέργεια της πρακτικής άσκησης.

Εχουν συμπληρωθεί απαντήσεις που χαρακτηρίζουν το ρόλο σαν "Αρνητικό", "Θετικό" και Πολύ Θετικό".

Η στάση της διεύθυνσης του σχολείου απέναντι στην εκπαίδευση των σπουδαστών/στριών του τμήματος Κ.Ε. συνδέεται τόσο με την ενημέρωση και διαρκή συνεργασία στην οποία αναφερθήκαμε όσο και με το σημαντικό πρόβλημα της κατοχύρωσης της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης, στο οποίο θα

αναφερθούμε στη συνέχεια.

Στην ερώτηση 9, μια σχετική αντιστοιχία με την αξιολόγηση της ενημέρωσης των δασκάλων βρίσκεται και η αξιολόγηση της συνεργασίας και του ενδιαφέροντός τους.

Πιστεύουμε ότι έμφαση στη προσπάθεια ενημέρωσης θα οδηγήσει όχι μόνο στην αύξηση συνεργασίας των δασκάλων που εμπλέκονται στην εκπαίδευση των Κ.Λ. αλλά γενικώτερα όλων των δασκάλων.

Ερωτήσεις 10-11.

Ιδια αξιολόγηση υπάρχει και για τη συνεργασία της επόπτριας με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων και οπωσδήποτε θα μπορούσε να γίνουν οι ίδιες παρατηρήσεις που αφορούν το ρόλο του Τ.Ε.Ι. στην καλλιέργεια της συνεργασίας αυτής αλλά και την έμπρακτη απόδειξη του θετικού ρόλου του Κ.Λ. στο χώρο της εκπαίδευσης.

Η αναφορά των φορέων με τους οποίους έχουν έρθει σε συνεργασία οι επόπτριες κατά τη διάρκεια της πρακτικής επιβεβαιώνει την παρατήρηση που αφορά την άσκηση της Κ.Ε.Κ. στα σχολεία.

Γίνεται σαφές ότι η εκπαίδευση των σπουδαστών/στριών περιορίζεται κατ' εξοχήν μέσα στους τέσσερις τοίχους του σχολείου και ελάχιστα είναι τα ανοίγματα που γίνονται στην Περιβάλλουσα Κοινό-

τητα.

Ερώτηση 12. Τα προβλήματα που αναφέρθηκαν σε σχέση με την ενημέρωση και τη συνεργασία των δασκάλων και τη διεύθυνση του σχολείου γίνεται φανερά και στην αξιολόγηση των πρακτικών συνθηκών που προσφέρει το σχολείο για τη σωστή διεκπεραίωση της πρακτικής άσκησης.

Η απουσία χώρων εργασίας, η ύπαρξη προβλημάτων στην οργάνωση και προγραμμάτων κλπ. δίνουν μια εικόνα του γενικότερου πλαισίου λειτουργίας που οπωσδήποτε μπορεί να δεχτεί σημαντικές βελτιώσεις.

B. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ

Η πρώτη γενική παρατήρηση έχει σχέση με την απουσία εφαρμογής της μεθόδου της Κ.Ε.Κ. σε όλα τα σχολικά πλαίσια πρακτικής άσκησης της Πάτρας σε αντίθεση με την έμφαση που δίνει ένα μέρος της βιβλιογραφίας στο σημείο αυτό.

Συγκεκριμένα ο καθηγητής Α. Ζωγράφου στο βιβλίο του "Σχολική Κοινωνική εργασία" και στις διδακτικές σημειώσεις "Θεωρία και πράξη της Κοινωνικής Εργασίας με Κοινότητα", δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο που έχει ο Κ.Λ. σαν συνδετικός κρίκος μεταξύ σχολείου και Περιβάλλουσας Κοινότητας. Συγκεκριμένα "πρέπει να ανοίξουν οι πόρτες της τάξης για να βγούν τα παιδιά έξω, να γνωρίσουν και να ζήσουν τον κόσμο και από την άλλη μεριά να μπορέσουν οι κάτοικοι να μπουν μέσα να χρησιμοποιήσουν τους χώρους και τις συχνότητες μάθησης και επί πλέον για την ανταλλαγή εμπειριών, πληροφοριών και να ψυχαγωγηθούν όλες οι μετέχουσες ομάδες".

Οι δραστηριότητες της Κ.Ε.Κ. σύμφωνα με τον κ. Ζωγράφου επεκτείνονται και σε προβλήματα της συνοικίας (κατοικία, κυκλοφοριακό, πολιτιστικά περιβάλλον κλπ.) (Ζωγράφου, 1991, σελ. 50-51).

Αντίθετα από τις απαντήσεις των σπουδαστών/

στριών στο ερωτηματολόγιο προκύπτει σαφώς ότι δεν υπάρχει καμμία δραστηριότητα, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν άσκηση της μεθόδου της Κ.Ε.Κ.. Οι σπουδαστές/στρίες βιώνουν παράλληλα με τους μαθητές και τους δασκάλους (και ίσως σε μεγαλύτερο βαθμό, μια και αυτοί δεν κατοικούν στην Κοινότητα που περιβάλλει το σχολείο) ένα σχολείο που περιορίζεται μέσα στο σχολικό κτίριο και αγνοεί τις σχέσεις που εκ των πραγμάτων έχει και τις επιδράσεις που δέχεται από τη ζωή που εκτυλίσσεται στον περιβάλλοντα χώρο.

Ο σπουδαστής-στρία ολοκληρώνει την πρακτική του άσκηση χωρίς να έχει αντιληφθεί την παιδαγωγική σημασία που θα είχε για τους μαθητές η καλλιέργεια εμπειριών από τον περιβάλλοντα χώρο και χωρίς να έχει αποκτήσει την παραμικρή εμπειρία για ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της μεθοδολογίας της Κοινωνικής Εργασίας (Κ.Ε.Κ.) και σε προέκταση αποκτώντας μια περιορισμένη αντίληψη των στόχων και του νοήματος της Κοινωνικής Εργασίας.

Αν δεχτούμε τις αναφορές του κ. Ζωγράφου στην άσκηση της Κ.Ε.Κ. στο σχολικό περιβάλλον θα χαρακτηρίζαμε σαν παράδοξη την αντίφαση που εμφανίζεται στο ερωτηματολόγιο για τις επόπτριες,

όπου όλες δηλώνουν ότι οι σπουδαστές/στρίες εκπαιδεύονται και στη μεθοδολογία της Κοινότητας.

Η επόμενη παρατήρηση αναφέρεται στην απουσία παιδαγωγικών μαθημάτων από το πρόγραμμα της εκπαίδευσης των Κ.Λ. Οι εκπαιδευόμενοι σπουδαστές/στρίες λόγω της έλλειψης εξειδικευμένων γνώσεων, αφενός στερούνται τις δυνατότητες μιας έντονης και δυναμικής παρουσίας που η γνώση των εκπαιδευτικών μοντέλων και στόχων των επιμέρους εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Ιστορίας της εκπαίδευσης κλπ. θα επέτρεπε, αφετέρου κατά τη δημιουργία και λειτουργία ομάδων μαθητών δεν έχουν γνώση και δεν συνειδητοποιούν τις παιδαγωγικές προεκτάσεις (θετικές ή αρνητικές) που εμπεριέχονται στη δραστηριότητά τους αυτή.

Επιπλέον βασικές γνώσεις παιδαγωγικής θα επέτρεπαν τη δημιουργία καλύτερων σχέσεων με τους εκπαιδευτικούς των σχολείων.

Εάν υπήρχε μια βασική γνώση παιδαγωγικής στους ασκούμενους/νες σπουδαστές/στρίες και στους επαγγελματίες Κ.Λ. θα αποκτούσε περιεχόμενο η παρατήρηση του κ. Ζωγράφου ότι "η κριτική απαίτηση της Κοινωνικής Εργασίας απέναντι στο δάσκαλο είναι μονοδρομική γιατί ο Κ.Λ. ασκεί μια κριτική λειτουργία απέναντι στο σχολείο και τη διδασκαλία με κοινωνικοπαιδαγωγικά κριτήρια, ενώ

οι δάσκαλοι σαν ειδήμονες στη διδακτική και μεθοδολογία της διδακτικής θα είχαν μεγάλη δυσκολία να εκφέρουν επιστημονικά θεμελιωμένη γνώμη πάνω στα κοινωνικοπαιδαγωγικά μέτρα και τους χρόνους εργασίας των Κ.Λ. (Ζωγράφου, 1991, σελ. 194).

Η τρίτη γενική παρατήρηση αφορά την οργάνωση της πρακτικής άσκησης.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί παρατήρηση στον τομέα αυτό, η οποία σχετίζεται με την ύπαρξη επαρκών σαφών και λεπτομερών κατευθύνσεων για τους στόχους της πρακτικής, της αξιολόγησης και της εποπτείας.

Ιδιαίτερα σε ό,τι έχει σχέση με τη διασάφηση των στόχων και του περιεχομένου της εκπαίδευσης μέσω της πρακτικής άσκησης, θα πρέπει να τονιστεί ο θετικός ρόλος που θα έπαιζαν ενημερωτικά φυλλάδια - σημειώσεις γύρω από το κάθε πλαίσιο πρακτικής άσκησης, δεδομένης της απουσίας εξειδικευμένων θεωρητικών μαθημάτων, σπνδιαζόμενων με τους διάφορους χώρους άσκησης της Κοινωνικής Εργασίας (εκπαίδευση, υγεία, πρόνοια, ψυχική υγεία κλπ.).

Συνήθως με πρωτοβουλία του/της σπουδαστή/στριας ή της επόπτριας γίνεται μια κάποια μικρή ενημέ-

ρωση από σχετική βιβλιογραφία ή αρθρογραφία, η οποία όμως απέχει από αυτό που θα λέγαμε συστηματική και μεθοδευμένη προσπάθεια.

Σε σχέση με την αξιολόγηση και την εποπτία των σπουδαστών/στριών υπάρχουν ερωτηματικά που σχετίζονται με τη γνώση των σπουδαστών/στριών για τα υπάρχοντα κριτήρια καθώς και την αντικειμενικότητα των κριτηρίων αυτών.

Η τελευταία γενική παρατήρηση αναφέρεται στη συνεργασία των πλαισίων πρακτικής άσκησης με το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας και στη μεταξύ τους συνεργασία.

Κεντρικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή έχει το Γραφείο Πρακτικής άσκησης και οι αρμοδιότητές του οι σχετιζόμενες με την τοποθέτηση των σπουδαστών/στριών στα πλαίσια και την προώθηση των σχέσεων με τα πλαίσια αυτά, όπου το πιο σημαντικό κομμάτι της δραστηριότητας αυτής σχετίζεται με την ενημέρωση των εργαζόμενων στα πλαίσια για τους στόχους και το περιεχόμενο της Κοινωνικής Εργασίας.

Στην περίπτωση συνεργασίας με σχολεία και ειδικότερα το ερωτηματολόγιο για τους δασκάλους έδειξε ότι ένα πολύ χαμηλό ποσοστό δασκάλων που είχαν μια σχετική γνώση των ανωτέρω και ένα πολύ υψηλό ποσοστό δασκάλων που δεν δέχτηκαν να ξο-

δέψουν λίγα λεπτά για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, θεωρώντας την παρουσία μας ενοχλητική.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο κ. Ζωγράφου (1989, σελ. 64-71) "όταν οι Κ.Λ. μπαίνουν στο σχολείο αρχίζει μια διαδικασία σύγκρουσης με το σχολείο. Η επικοινωνία δασκάλων - Κοινωνικών Λειτουργών δυσχεραίνεται και από το γεγονός ότι η Κοινωνική Εργασία είναι τελείως άγνωστη στους δασκάλους".

Γ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Μετά από τις διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε παραθέτουμε τις ακόλουθες προτάσεις.

- Να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη όλων των μεθόδων στο σχολικό πλαίσιο. Διαφορετικά πλαίσια, παρέχουν διαφορετικές δυνατότητες εκπαίδευσης στις διάφορες μεθόδους της Κοινωνικής Εργασίας.

Πιστεύουμε ότι το πλαίσιο της Εκπαίδευσης προσφέρεται ιδιαίτερα και για την εφαρμογή της μεθόδου της Κ.Ε.Κ. πράγμα που δεν έχει μέχρι τώρα αξιοποιηθεί.

- Το πρόβλημα της αναμόρφωσης του προγράμματος των Κ.Λ. πρέπει να προσεγγιστεί και από τη διάσταση των γνώσεων παιδαγωγικής, που είναι απαραίτητες για την άσκηση Κοινωνικής Εργασίας στο σχολείο. Επίσης η δημιουργία εξειδίκευσης καθώς και η προσπάθεια καλλιέργειας σχέσεων και κοινών δραστηριοτήτων με το παιδαγωγικό Τμήμα της Πάτρας, θα βοηθούσε σημαντικά προς την κατεύθυνση αυτή.

- Περισσότερο μεθοδευμένη, ενημέρωση των σπουδαστών/στριών ιδιαίτερα, σε γνωστικές περιοχές που υποαντιπροσωπεύονται στο πρόγραμμα σπουδών και σχετίζονται με χώρους άσκησης της Κοινωνικής Εργασίας θα οδηγούσε στη βελτίωση της απόδοσης και του ωφέλους που θα είχε ο σπουδαστής/στρία από την πρακτική άσκηση.

- Η συστηματικότερη λειτουργία του Γραφείου Πρακτικής άσκησης με έμφαση στην ενημέρωση Ατόμων και φορέων με τους οποίους συνεργάζεται το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας θα είχε θετικά αποτελέσματα στη μεταξύ τους αυτή συνεργασία.

- θεωρία και πρακτική να συνδέονται μεταξύ τους και να μην είναι δυο εντελώς ξεχωριστές ενότητες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Εμπειρίες της κ. Χαραλάμπους από την εφαρμογή προγραμμάτων Κοινωνικής Εργασίας σε σχολεία της Πάτρας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Ερωτηματολόγιο για τους σπουδαστές.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Ερωτηματολόγιο για τους δασκάλους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Ερωτηματολόγιο για τις επόπτριες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΤΗΣ κ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ
ΠΑΤΡΑΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ Δ' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Μ.Χαραλάμπος Καθ.εφαρμογών-Τμήματος Κ.Ε.

Τ.Ε.Ι. Πάτρας.

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩ-
ΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

Σκοπός αυτής της παρουσίασης είναι να δώσει μερικές βασικές πληροφορίες για τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας προγραμμάτων Κοινωνικής Εργασίας, που εφαρμόστηκαν ή εφαρμόζονται σε σχολεία της Πάτρας, να περιγράψει το περιεχόμενο τους και να κάνει γνωστές τις διαπιστώσεις, που έχουν γίνει στην πορεία αυτού του έργου από το ξεκίνημα του μέχρι σήμερα.

Στην Πάτρα, η εφαρμογή προγραμμάτων Κοινωνικής Εργασίας σε σχολεία ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 1976 με την τοποθέτηση μικρών ομάδων σπουδαστών Κοινωνικών Λειτουργών για πρακτική άσκηση σε έξι (6) εκπαιδευτικά ιδρύματα (Δημοτικά σχολεία & τεχνικές σχολές). Δύο χρόνια αργότερα τον Δεκέμβριο του 1978 στο Β' Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος ανακοινώνονται από την Κ. Στ. Ζαγούρα τα πρώτα δείγματα από αυτή την εργασία με αρκετά αισιόδοξα μηνύματα.

Από τότε, μέσω της πρακτικής άσκησης των σπουδαστών η εφαρμογή προγραμμάτων Κοινωνικής Εργασίας συνεχίζεται και στο διάστημα αυτό έχουν δοκιμαστεί διάφοροι τρόποι εργασίας, με κοινή πάντα την επιδίωξη της καλύτερης εκπαίδευσης των σπουδαστών και της πώθυσης της εισαγωγής της Κοινωνικής Εργασίας στα σχολεία θεσμικά.

Μιλώντας για το οργανωτικό πλαίσιο της άσκησης των προγραμμάτων θα δώσω χρονολογικά τα διάφορα στάδια, που ακολουθήθηκαν και θα σχολιάσω επ'αυτού αργότερα.

Στα πρώτα χρόνια και μέχρι το 1981 η διοικητική οργάνωση μεθοδεύτηκε μέσω των τοπικών Διευθύνσεων της Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης. (Διαφάνεια σχ. 1α).

Στη συνέχεια από το 1982, μετά από επανειλημμένες προσπάθειες με έγγραφα και προσωπικές επικοινωνίες το Υπ. Ε.Π.Θ. παραινεί τα μέσα στους σπουδαστές του τμήματος Κοινωνικής εργασίας για την πρακτική τους άσκηση. (Διαφάνει σχ. 1β).

Το 1984 βάσει σχετικών διατάξεων του Ν. 1404/83 "Δομή και λειτουργία των Τ.Ε.Ι." υπογράφεται κοινή απόφαση των υπουργών παιδείας και Υγείας & Πρόνοιας, που αφορά τις προϋποθέσεις & τους όρους λειτουργίας των Κεντρων Πρακτικής Άσκησης. Σύμφωνα με αυτή την απόφαση οι διάφορες υπηρε-

σίες επιλέγονται και εγκρίνονται για να χρησιμοποιηθούν για την άσκηση των σπουδαστών. Η επιλογή και έγκριση γίνεται από το υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας μετά από σχετική εισήγηση του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας. (Διαφάνεια σχ.1γ).

Για την αντιμετώπιση της ανάγκης που προκύπτει από την έλλειψη σχολικής Κοινωνικής Υπηρεσίας σε σχέση με την κατεύθυνση & εποπτεία των σπουδαστών το τμήμα καθιερώνει το εξής σχήμα:

Μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού, ειδικότητας κοινωνικού λειτουργού, αναλαμβάνουν την εποπτεία των σπουδαστών μαζί με την ευθύνη της οργάνωσης του αντικειμένου εργασίας τους σε κάθε σχολείο. Σταδιακά προστίθενται ή αφαιρούνται αρμοδιότητες και σήμερα οι εκπαιδευτικοί κοινωνικοί λειτουργοί βρίσκονται τους χώρους εργασίας (στα σχολεία) όσες ώρες και οι σπουδαστές δηλ. 12-15 ώρες εβδομαδιαίως και είναι διοικητικά υπεύθυνοι για την εργασία των σπουδαστών, τους εποπτεύουν και συχνά αναλαμβάνουν έργα (π.χ. την λειτουργία μιας ομάδας γονέων) καλύπτοντας έτσι ανάγκες, που προκύπτουν στα σχολεία ή εκπαιδευτικές σκοπιμότητες.

Στά χρόνια που έχουν περάσει, προγράμματα κοινωνικής εργασίας έχουν εφαρμοστεί στα περισ-

σότερα από τα μισά δημοτικά σχολεία της Πάτρας (η Πάτρα αριθμεί 65 δημ. σχολεία) σε ένα Γυμνάσιο και 2 Λύκεια, 2 τεχνικές σχολές, τις σχολές του ΟΑΕΔ & τα ειδικά σχολεία. Το περιεχόμενο αυτών των προγραμμάτων συμπεριλαμβάνει όλων των ειδών τις δραστηριότητες, που θα ανταποκρίνονται στο αντικείμενο εργασίας των κοινωνικών λειτουργών στην εκπαίδευση όπως αυτό καθορίζεται στο Π.Δ. 891/78. Δηλαδή δραστηριότητες που αποσκοπούν "στην πρόληψη και αντιμετώπιση εκείνων των ατομικών & οικογενειακών καταστάσεων ή καταστάσεων περιβάλλοντος, που μπορεί να εμποδίζουν ή να εμποδίσουν τους μαθητές να ωφεληθούν περισσότερο από ότι μπορεί να προσφέρει το σχολείο".

Η κοινωνική εργασία ασκείται διαμεθοδικά και παρά τις ιδιαιτερότητες, που μπορεί να παρουσιαστούν σε κάθε σχολείο, υπάρχουν κάποιοι άξονες κεντρικοί, που είναι κοινοί στη εκπαιδευτική διαδικασία και στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας στο σχολείο.

Αυτοί είναι: (διαφάνεια σχ. 2)

1. Μελέτη της κοινότητας του σχολείου
2. Μελέτη της ευρύτερης κοινότητας (γειτονιά, συνοικία)
3. Εργασία με περιπτώσεις ατόμων, οικογενειών - παραπομπές

4. Εργασία με ομάδες παιδιών - γονιών
5. Δραστηριότητες για όλη την μαθητική κοινότητα (ενημερωτικού, εκπαιδευτικού, ψυχαγωγικού χαρακτήρα.
6. Δραστηριότητες αναλόγου περιεχομένου για την γύρω κοινότητα.
7. Συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό, και τους σχολικούς συμβούλους.
8. Επικοινωνία - συνεργασία με άλλους φορείς στην ευρύτερη κοινότητα.

Για μια ποσοτική εικόνα του πραγματοποιούμενου έργου θα δώσω κάποια ενδεικτικά στοιχεία σχετικά με μερικά από τα παραπάνω προγράμματα: (διαφάνεια σχ. 3).

Κάθε ακαδ. έτος, λοιπόν, συνολικά στα χρησιμοποιούμενα σχολεία οι σπουδαστές:

- α) εργάζονται με 10-15 περιπτώσεις (εκτός των παραπομπών)
- β) εργάζονται με 6-16 ομάδες παιδιών
- γ) εργάζονται με 3-5 ομάδες γονιών

Επίσης πραγματοποιούν προγράμματα για την ευρύτερη κοινότητα (4-5).

Οι αριθμοί αυτοί μπορεί να ποικίλουν ανάλογα με τον αριθμό των χρησιμοποιούμενων σχολείων και

τον αριθμό των ασκούμενων σπουδαστών.

Στο χρονικό διάστημα που εφαρμόζονται αυτά τα προγράμματα - που δεν είναι λίγο ούτε πολύ - οι πληροφορίες που αποκτήσαμε και τα πράγματα που ανακαλύψαμε γύρω από την άσκηση της κοινωνικής εργασίας στο σχολείο, αλλά και γενικά, έχουν ιδιαίτερη σημασία και είναι αναγκαίο να γίνουν γνωστά και να αξιοποιηθούν βέβαια σε

Μια μεθοδευμένη και συντονισμένη προσπάθεια για την οργάνωση σχολικών κοινωνικών υπηρεσιών.

Το ξεκίνημα της εφαρμογής προγραμμάτων κοινωνικής εργασίας στα σχολεία ήταν εξερεύνηση σε άγνωστη γη. Τα οργανωτικά πλαίσια για αρκετό καιρό δεν ήταν πολύ βοηθητικά -όπως προαναφέρθηκαν- για την ομαλή ένταξη της κοινωνικής εργασίας στο σχολικό χώρο, και στην οποία εναπόθεταν όλη την ευθύνη στο τμήμα κοινωνικής εργασίας να διαπραγματευτεί την εισαγωγή των προγραμμάτων.

Σε αντιδιαστολή στα ειδικά σχολεία, που ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού θεσμοθετήθηκε, η κατάσταση παρουσιάζεται πολύ διαφορετική.

Μεγάλο μέρος του χρόνου δαπανήθηκε και δαπανάται ακόμη σε συνεργασίες με τις διευθύνσεις Α' βαθμίας και Β' βαθμίας εκπαίδευσης με τους διευ-

θυντές των σχολείων και τους συλλόγους διδασκόντων, προκειμένου να κατανοηθεί ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού. (Αυτό δεν είναι νέο ακόμη σαν επάγγελμα δεν έχουμε κάνει αισθητή την παρουσία μας, στο χώρο, και οι δραστικοί αρμόδιοι φορείς ευκαιριακά μόνο κάνουν μνεία της αναγκαιότητας μας).

Είναι ενδιαφέρον όμως να πούμε, ότι οι μαθητές του σχολείου και η κοινότητα σαν αποδέκτες και καταναλωτές των υπηρεσιών σταδιακά αντιλαμβάνονται ευκολώτερα το έργο και ανταποκρίνονται.

Αυτό θα λέγαμε ότι είναι μια συμβολή σε ότι αφορά την προβολή του επαγγέλματος σε τοπικό επίπεδο.

Η ανάγκη να δίδεται ακόμη χρόνος για την ενημέρωση των εκπαιδευτικών του σχολείου για το ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού προκύπτει και από τις συχνές αλλαγές που συμβαίνουν στο προσωπικό των σχολείων. (Για παραδειγμα μετά από εργασία ενός χρόνου σε ένα σχολείο επανερχόμενοι την νέα χρονιά μπορεί να βρούμε έναν μόνο εκπαιδευτικό από τους προηγούμενους συνεργάτες).

Στο σχολείο υπάρχει μια αυστηρά καθορισμένη δομή και πειθαρχία.

Ο τρόπος λειτουργίας του επηρεάζει σοβαρά τον τρόπο λειτουργίας των δικών μας προγραμμάτων.

Μέχρι τώρα έχουμε εργαστεί και στις ώρες, που λειτουργεί το σχολείο και σε διαφορετικό ωράριο απ' αυτό. Εδώ υπάρχουν ορισμένες δυσκολίες. Στις ώρες, που γίνονται μαθήματα μπορούν να αναπτυχθούν μερικές μόνο δραστηριότητες, όπως επισκέψεις στις οικογένειες, συνεργασία με φορείς, συνεντεύξεις στο γραφείο με γονείς.

Επειδή όμως τα περισσότερα σχολεία λειτουργούν σε δύο βάρδιες (ιδιαίτερα στο κέντρο της πόλης) δεν είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί το υπόλοιπο της ημέρας για κάποια άλλα προγράμματα παρά μετά τις 7.00 το απόγευμα, πράγμα που φέρνει άλλα εμπόδια.

Το σχολείο μετά τις 2.00 μ.μ., αν δεν λειτουργεί άλλη βάρδια, κλειδώνει και πολλοί από τους διευθυντές είναι διστακτικοί -και ίσως δίκαια- στο να επιτρέψουν τη χρήση του σχολείου αν οι ίδιοι δεν είναι εκεί. (Ήσχετα αν οι μαθητές έχουν βρει τρόπους να μην εμποδίζονται από τα κάγκελα για να παίξουν στην αυλή του σχολείου, μια και στη γειτονιά συχνά δεν υπάρχει άλλος διαθέσιμος χώρος).

Οι συνεργασίες με το εκπαιδευτικό προσωπικό, γίνονται στις ώρες λειτουργίας του σχολείου αλλά ο χρόνος δεν είναι ποτέ επαρκής και μέχρι τώρα συναντάμε πολλές δυσκολίες στο να συνεργα-

στούμε με τους δασκάλους εκτός ωρών εργασίας τους.

Ένα άλλο θέμα, που επηρεάζει την εργασία μας, είναι οι χώροι των σχολείων. Εκτός από την στενότητα μιλάμε και για την ακαταλληλότητα των χώρων ή για την όχι σωστή αξιοποίηση τους.

Μερικές φορές ένας από τους λόγους της προσωρινής ή μόνιμης διακοπής της συνεργασίας μας με ένα σχολείο είναι αυτός. (Για παράδειγμα δεν είναι εύκολο να λειτουργήσουν ταυτόχρονα σε ένα σχολείο περισσότερες από δύο ομάδες την ίδια ώρα και τα προβλήματα είναι ευνόητα όταν δίπλα από την αίθουσα της συνάντησης γίνεται μάθημα).

Σε σχέση με την αποτελεσματικότητα της εργασίας τώρα θα πω τα εξής:

Επειδή το μεγαλύτερο και συχνά όλο το μέρος της εργασίας στο σχολείο γίνεται από τους σπουδαστές κοινωνικής εργασίας είναι επόμενο (για εκπαιδευτικές ανάγκες ή σκοπούς) να υπάρχει μια αργή πορεία στην εξέλιξη της εργασίας, παρ'όλο, που οι σπουδαστές πραγματικά κοπιάζουν και εργάζονται εντατικά.

Αυτό έχει το δικό του κόστος, σχετικά με το τί αντιλαμβάνεται το σχολείο για την αποτελεσματικότητα της κοινωνικής εργασίας. Από την άλλη

ένα σοβαρότατο θέμα που παρουσιάζεται σαν εμπόδιο στην πορεία της εργασίας είναι το ελλιπές και μη συντονισμένο δίκτυο κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο. Π.χ. μια οικογένεια για να εξυπηρετηθεί από άλλη αρμόδια οργάνωση, θα πρέπει να περιμένει για το πρώτο ραντεβού 3-6 μήνες. Ευνόητο είναι ότι αυτό αναστέλλει την πορεία της συνεργασίας. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια, αναποτελεσματικότητα της κοινωνικής εργασίας στο σχολείο. Επισημαίνεται μάλλον πάλι το πρόβλημα, του πώς είναι οργανωμένη η κοινωνική πρόνοια στη χώρα και αυτή τη φορά η επίπτωση εμφανίζεται στο χώρο του σχολείου, και στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας εκεί.

Αυτά είναι μερικά από τα βασικά εμπόδια, που υπάρχουν στην εφαρμογή των προγραμμάτων κοινωνικής εργασίας στα σχολεία.

Παρ'όλα αυτά γνωρίζουμε ότι η άσκηση της κοινωνικής εργασίας στα σχολεία μέχρι τώρα έχει δώσει και θετικά αποτελέσματα:

- α) Αρκετοί μαθητές και οι οικογένειες τους έχουν βοηθηθεί να ξεπεράσουν προβλήματα και δυσκολίες
- β) Οι μαθητές έχουν ευκαιρίες για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που βοηθούν την εξέλιξη τους
- γ) Οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων και οι

κοινότητες σταδιακά ευαισθητοποιούνται στην διαπίστωση και την διατύπωση των αναγκών και προβλημάτων τους και στην προσπάθεια για ανάληψη δράσης σχετικά με την κάλυψη ή επίλυσή τους.

Το θέμα είναι, πώς τα εμπόδια που υπάρχουν θα ξεπεραστούν ή καλύτερα, με ποίο τόπο θα μπορεί να οργανωθεί ή κοινωνική υπηρεσία στο σχολείο με γνώση αυτών των εμποδίων. Εδώ θα πρέπει να επισημάνω ότι ορισμένες από τις δυσκολίες, που προαναφέρθηκαν είναι λιγότερες σε σχολεία που λειτουργούν έξω από το κέντρο της πόλης. Και οι κάτοικοι και το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων ευκολότερα αντιλαμβάνονται και δέχονται τα προγράμματα και αυτό επιβεβαιώνεται από τις προσπάθειες που γίνονται για να διευκολυνθεί το έργο μας. Οι χώροι πιο εύκολα είναι διαθέσιμοι ή αν δεν υπάρχουν εξευρίσκονται οι εκπαιδευτικοί περισσότερο συνεργάσιμοι και ενισχυτές της προσπάθειας.

Θα ήταν παράλειψη εάν δεν ανέφερα και ένα άλλο κομμάτι εμπειρίας, που έχουμε από την συνεργασία μας με σχολεία. * Αυτό δεν το σχεδιάσαμε αλλά το συναντήσαμε στο δρόμο μας και το αξιοποιούμε. Σε μερικές συνοικίες της Πάτρας λειτουργούν προγράμματα κοινοτικής ανάπτυξης, μέσω κάποιων

φορέων ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ιδιωτικών (π.χ. πολιτιστικοί σύλλογοι) και είναι κέντρα-πρακτικής άσκησης για τους σπουδαστές. Στα πλαίσια αυτά είναι αυτονόητη και η προσέγγιση των σχολείων της συνοικίας. Η κατάσταση εδώ παρουσιάζεται διαφορετική. Το σχολείο φαίνεται πιο πρόθυμο να υποστηρίξει τις αναπτυσσόμενες δραστηριότητες και μετέχει πιο ουσιαστικά. Ακόμη επιζητά να κάνει χρήση των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων και έχουν υπάρξει φορές που έχει ζητηθεί η δημιουργία κάποιων άλλων αναγκαίων για την μαθητικήκοινότητα ή για την γύρω κοινότητα, από το σχολείο.

Αυτό είναι ένα θέμα, που χρειάζεται περισσότερη διερεύνηση και μελέτη μια και ανασύρει αρκετά ερωτηματικά και ένα ίσως πιο ενψιαφών: Είναι πράγματι το σχολείο δύσκαμπτο - και δεν αναφερομαι καθόλου σε πρόσωπα- να δεχθεί ένα άλλο θεσμό μέσα στο χώρο του; Μήπως θα πρέπει να δούμε κάποια άλλη μορφή οργάνωσης από αυτή που ξεκινήσαμε;

Εδώ θα τελειώσω με την παράθεση των πληροφοριών και την περιγραφή της εμπειρίας μας επισημαίνοντας ότι αυτά, που είναι διαθέσιμα από την εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής εργασίας σε

σχολεία στο χώρο της Πάτρας ή αλλού θα πρέπει ολοκληρωμένα να αξιοποιηθούν.

Η εργασία στο σχολείο είναι κάτι, που το πιστεύουμε και το ξεκινήσαμε με ενδιαφέρον και επιθυμούμε να προχωρήσει σωστά. Θέλαμε να δηλώσουμε στο Σ.Κ.Λ.Ε., την διάθεση μας για συνεργασία στον τομέα της προώθησης του θεσμού της κοινωνικής εργασίας στα σχολεία. Ευχαριστώ.

**ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ
Κ.Ε. ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΠΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ**

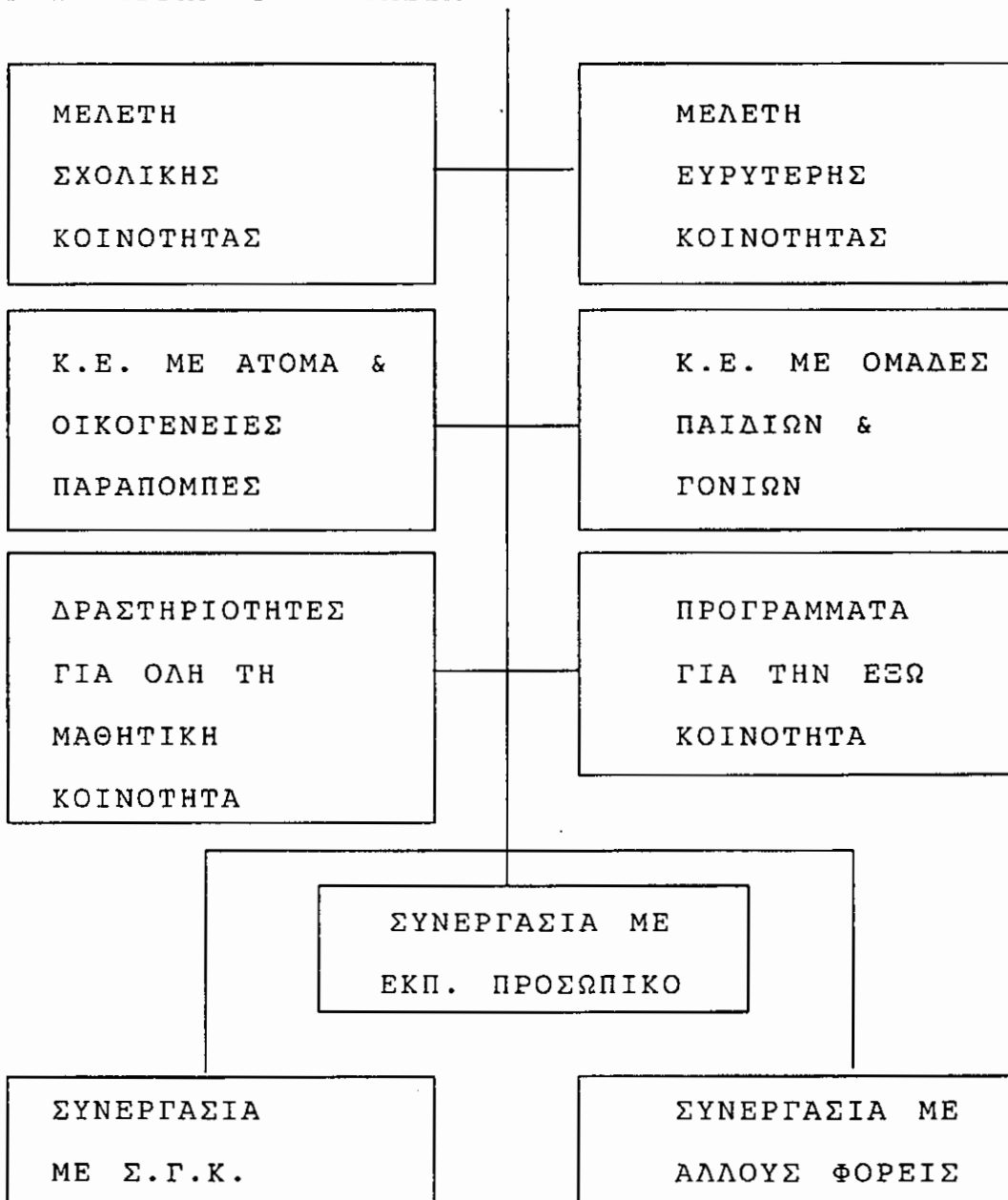
1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ
ΑΤΟΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ	10 - 15 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ
(εκτός παραπομπών)
2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ
ΟΜΑΔΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	6 - 16 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ
(20 συναντήσεις κα-
θε ομάδα)
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ
ΟΜΑΔΕΣ ΓΟΝΙΩΝ	3 - 5 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ
(15 συναντήσεις)
4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ
ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ	4 - 5 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ
ενημερωτικού, εκπαι-
δευτικού, ψυχαγω-
γικού, περιεχομένου

5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

4 - 5 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ
ενημερωτικού,
εκπαιδευτικού,
ψυχαγωγικού,
περιεχομένου

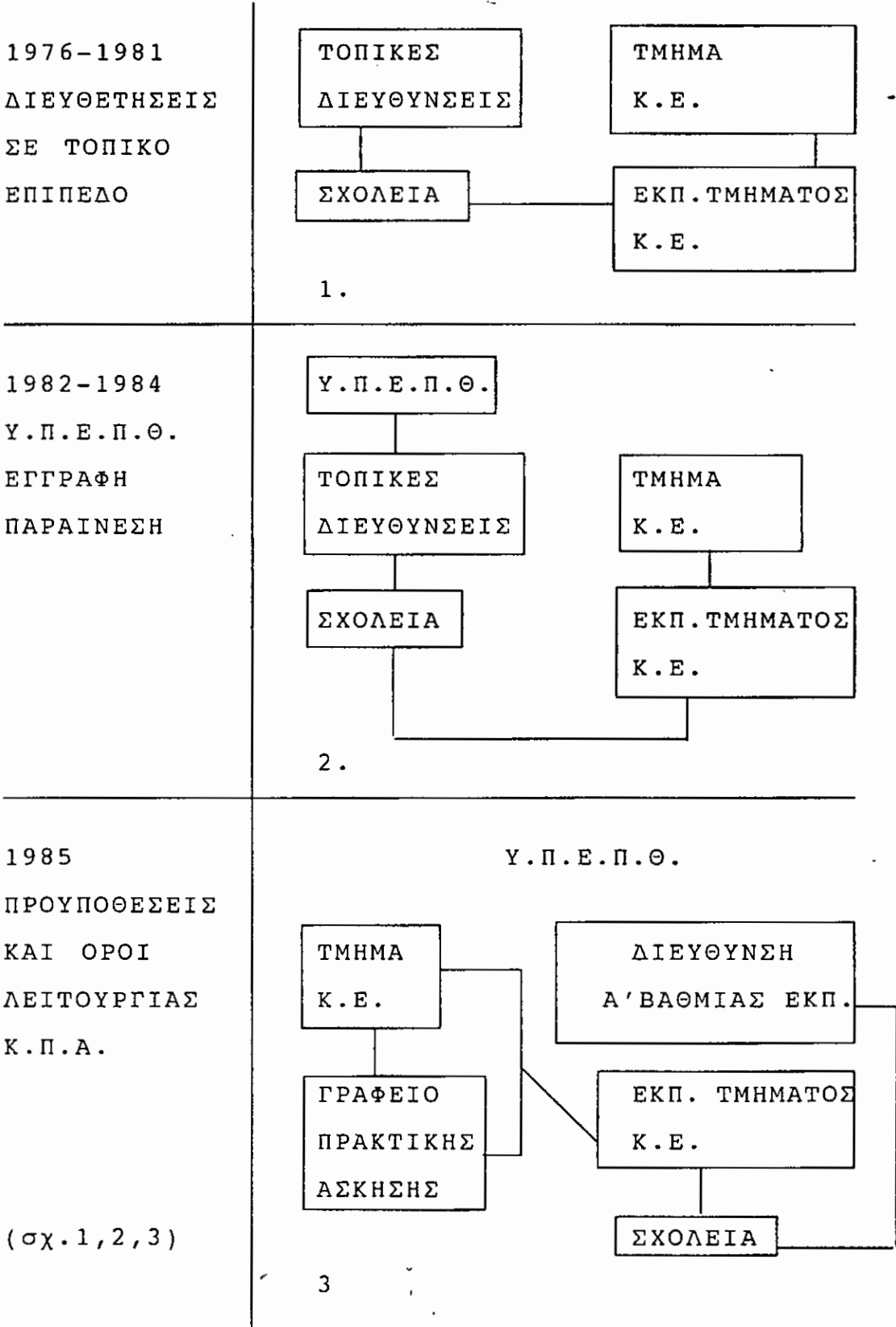
(σχ. 5)

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ

(σχ. 4)

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

Το ερωτηματολόγιο αυτό δίνεται για την συλλογή πληροφοριών, που θα μου χρησιμεύσουν στην πτυχιακή μου εργασία που έχει θέμα:

"Πρακτική άσκηση των σπουδαστών του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας σε Δημοτικά Σχολεία"

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να διερευνηθούν οι συνθήκες πρακτικής άσκησης στα Δημοτικά Σχολεία της Πάτρας.

Το ερωτηματολόγιο αυτό είναι ΑΝΩΝΥΜΟ, θα χρησιμοποιηθεί μόνο για την εκπλήρωση του παραπάνω στόχου και στα συμπεράσματα θα υπάρχουν μόνο ποσοτικά στοιχεία.

Παρακαλώ να απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις.

Ευχαριστώ για
τη συνεργασία σας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Σπουδαστής -----
Σπουδάστρια-----

2. Σε ποιά εξάμηνο φοιτάς; -----

3. Η παραμονή σου στο σχολικό πλαίσιο ήταν:
 - A. Διική σου επιλογή-----
 - B. Επιλογή του τμήματος κοινωνικής εργασίας παρά την διαφορετική σου επιθυμία -----
 - Γ. Δεν είχα ιδιαίτερη προτίμηση για κάποιο συγκεκριμένο πλαίσιο πρακτικής άσκησης-----

4. Τα προβλήματα που μέχρι στιγμής χειρίστηκες σχετίζονται με:
 - A. Αρνητικές οικογενειακές συνθήκες-----
 - B. Δυσκολίες σχέσεων γονέων - παιδιών -----
 - Γ. Δυσκολίες σχέσεων παιδιού με τους δασκάλους μέσα στο σχολείο. -----
 - Δ. Δυσκολίες σχέσεων παιδιού με συνομήλικους όπως έλειψη παραδοχής, απόμόνωση κ.λ.π.-----

Ε. Ανεπάρκεια του σχολικού προγράμματος
π.χ. απαρχαιωμένοι τρόποι διοίκησης και
διδασκαλίας. -----

ΣΤ. Ακαταλληλότητα κτιρίου, αιθουσών, προαυ-
λίου κ.τ.λ.-----

Ζ. Ανεπαρκής εκπαιδευτικών και διδακτικών
μέσων (βιβλιοθήκη, ραδιοκασετόφωνο κ.λ.π)

Η. Συνθήκες σχολικής υγιεινής.-----

Θ. Προγράμματα απασχόλησης μαθητών, πέραν
του κανονικού ωραρίου του σχολείου

Ι. Προβλήματα στην Κοινότητα (ύπαρξη πλα-
τείας, πεζοδρομίων, Κοινοτικά προγράμματα
Νεότητας κ.λ.π.) -----

Κ. Κάτι άλλο-----

(ανέφερε τί) Δημιουργία ομάδων με σκοπό
ενημερωτικό-ψυχαγωγικό.

5. Στην μέθοδο της κοινωνικής εργασίας με
Ομάδες στο σχολείο λειτουργούν:

Α. Ομάδες Γονέων -----

Β. Ομάδες Παιδιών -----

Γ. Ομάδες Δασκάλων -----

Δ. Ομάδες Εθελοντών -----

Ε. Άλλες ομάδες-----

(ανέφερε ποιές)

6. Σε ποιές τάξεις γίνονται ομάδες μαθητών.

Α. Στην Α' τάξη -----

Β. Στην Β' τάξη -----

Γ. Στην Γ' τάξη -----

Δ. Στην Δ' τάξη -----

Ε. Στην Ε' τάξη -----

ΣΤ. Στην ΣΤ' τάξη -----

7. Γνωρίζεις με ποιά κριτήρια έγινε η επιλογή των τάξεων;

Α. ΝΑΙ-----

Β. ΟΧΙ-----

7α. Αν ΝΑΙ ανέφερε με ποιά;

8. Σε ποιά ώρα διδασκαλίας απασχολείς τα παιδιά της ομάδας σου;

Α. Την πρώτη διδακτική ώρα-----

Β. Την δεύτερη διδακτική ώρα-----

Γ. Την τρίτη διδακτική ώρα-----

Δ. Την τέταρτη διδακτική ώρα-----

Ε. Την πέμπτη διδακτική ώρα-----

ΣΤ. Την τελευταία διδακτική ώρα-----

9. Τί μάθημα έχει το πρόγραμμα του σχολείου για εκείνη την ώρα της τάξης;
10. Υπάρχει αντίρρηση από τα παιδιά να τ'α-
πασχολείς εκείνη την ώρα, γιατί θέλουν να
κάνουν το μάθημα που προβλέπεται από το
πρόγραμμα του σχολείου;
- A. ΝΑΙ-----
- B. ΟΧΙ-----
- Γ. Μερικές φορές-----
11. Πόσα παιδιά έχει η ομάδα σου;

12. Υπάρχουν κριτήρια τοποθέτησης των παιδιών
στην ομάδα;
- A. ΝΑΙ-----
- B. ΟΧΙ-----
- 12.α) Αν ΝΑΙ ποια είναι αυτά;

13. Πόσες ομάδες παιδιών έχεις;

14. Πόση διδακτική ώρα διαρκεί η ομάδα μαθη-

τών;

- A. Μία διδακτική ώρα-----
 - B. Δύο διδακτικές ώρες-----
 - Γ. Περισσότερο (ανέφερε πόσο)-----
 - Δ. Λιγότερο (ανέφερε πόσο)-----
15. Επαρκεί ο χρόνος συνάντησης με την ομάδα για την εκπλήρωση του καθορισμένου σκοπού;
- A. ΝΑΙ-----
 - B. ΟΧΙ-----
16. Ποιός επιλέγει τον σκοπό συνάντησης με την ομάδα μαθητών;
- A. Μόνος σου-----
 - B. Η ομάδα σπουδαστών -----
 - Γ. Η επόπτρια-----
 - Δ. Σε συνεργασία με την επόπτρια-----
 - Ε. Σε συνεργασία με τους δασκάλους-----
 - ΣΤ. Σε συνεργασία με τους μαθητές της ομάδας-----
 - Ζ. Κάποιος άλλος (ανέφερε ποιός)-----
17. Πόσες συναντήσεις πραγματοποιείς την εβδομάδα με την ομάδα (-ες) μαθητών;
- A. Μία συνάντηση-----

- B. Δύο συνάντησεις-----
- Γ. Τρείς συναντήσεις-----
- Δ. Περισσότερες συναντήσεις (ανέφερε πόσες)-----

18. Λειτουργούν ομάδες για όλους τους μαθητές του σχολείου;

- A. ΝΑΙ -----
- B. ΟΧΙ -----
- Γ. Δέν γνωρίζω-----

18.α. Αν ΝΑΙ τί περιεχόμενο έχουν;

- A. Ενημερωτικό-----
- B. Εκπαιδευτικό-----
- Γ. Ψυχαγωγικό-----
- Δ. Κάτι άλλο (ανέφερε τι)-----

19. Κατά την διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο πόσες περιπτώσεις (κοινωνική εργασία με Ατομα) έχεις αναλάβει;

- A. Καμία-----
- B. Μία-----
- Γ. Δύο-----
- Δ. Τρείς-----
- Ε. Περισσότερες-----

20. Για την διεκπεραίωση της κοινωνικής εργασίας με Ατομα τα προβλήματα που πιθανών αντιμετώπισες ήταν:

- A. Ελλειψη συνεργασίας με την οικογένεια.....
- B. Ελλειψη συνεργασίας με τον/την κάσκαλο/λα.....
- Γ. Ελλειψη θεωρητικών γνώσεων.....
- Δ. Ελλειψη κατευθύνσεως από την επόπτρια.....
- Ε. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

21. Σε σχέση με τις περιπτώσεις που έχει αναλάβει κατά την διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο, ο κύριος λόγος ανάληψης αυτών των περιπτώσεων νομίζεις ότι είναι:

- A. Αυτό καθ'αυτό το πρόβλημα του μαθητή.....
- B. Ανάγκη προβολής του έργου του Κοινωνικού Λειτουργού στο σχολικό πλαίσιο.....
- Γ. Τάση των Κοινωνικών Λειτουργών να ερμηνεύουν φυσιολογική συμπεριφορά στον ένδειξη προβλήματος.....
- Δ. Ανάληψη περιπτώσεων για την κάλυψη απαιτήσεων της πρακτικής και της επόπτριας και όχι το συγκεκριμένο πρόβλημα ή περιστατικό.....
- Ε. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

22. Κατά την διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο έχει εφαρμόσει την μέθοδο της

κοινωνικής εργασίας με Κοινότητα;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

22.α). Αν ΝΑΙ χειρίστηκες προβλήματα όπως:

A. Την κακή συγκοινωνία.....

B. Την μη σηματοδότηση των δρόμων.....

Γ. Την έλλειψη δρόμων και πεζοδρο-
μίων.....

Δ. Την έλλειψη πλατείας, πάρκου
κ.λ.π.....

Ε. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

23. Ποιές τεχνικές χρησιμοποίησες κατά την εφαρμογή της Κοινωνικής εργασίας με Κοινότητα;

A. Την έρευνα.....

B. Τον Κοινωνικό Σχεδιασμό.....

Γ. Δημόσιες σχέσεις (αφίσσες, ενημέρωση μέσω
ραδιοφωνικών σταθμών κ.λ.π.).....

Δ. Άλλες τεχνικές (ανέφερε ποιές).....

24. Με ποιούς φορείς ήρθες σε συνεργασία κατά την εφαρμογή της Κοινωνικής εργασίας με Κοινότητα;

A. Με την Τοπική Αυτοδιοίκηση.....

B. Με τον Πολοτιστικό Σύλλογο.....

Γ. Με τον Δήμο.....

Δ. Με οικολογικές Οργανώσεις....

Ε. Με κανέναν.....

ΣΤ. Με κάποιους άλλους (ανέφερε ποιούς).....

25. Κατά την εφαρμογή της Κοινωνικής εργασίας με Κοινότητα, έχουν λειτουρήσει Κοινοτικά προγράμματα;

A. ΝΑΙ....

B. ΟΧΙ....

25.α). Αν ΝΑΙ περιλαμβάνουν:

A. Δημιουργικές δραστηριότητες όπως εκδρομές και επισκέψεις σε μουσεία.....

B. Επαγγελματικό προσανατολισμό για νέους.....

Γ. Ενημέρωση γύρω από θέματα όπως Ναρκωτικά, AIDS, Αθλητισμός, βία κ.α. από ειδικούς.....

Δ. Εθελοντική Αιμοδοσία.....

Ε. Μαθήματα Υγιεινής Διατροφής.....

ΣΤ. Μαθήματα Κυκλοφοριακής αγωγής σε συνεργασία με την Τροχαία.....

Z. Περιβαλλοντικές δραστηριότητες.....

H. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

26. Κατά την διάρκεια της πρακτικής σου άσκη-

σης στο σχολείο έχεις συνεργαστεί με την οικογένεια για την διεκπεραίωση περιπτώσεων;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

26.α). Αν ΝΑΙ ποιός ήταν ο ρόλος της οικογένειας:

A. Όταν συνεργάσιμη μαζί σου.....

B. Όταν υποστηρικτική προς το παιδί.....

Γ. Αμφισβητούσε την δουλειά σου.....

Δ. Δεν δέχτηκε καμιά συνεργασία μαζί σου.....

27). Αξιολόγησε της γνώσεις που έχεις σε ότι αφορούν τη δυνατότητα παρέμβασής σου.

A. Εκπαιδευτική Νομοθεσία και εκπαιδευτική πολιτική

Κακές..... Καλές..... πολύ καλές.....

B. Ιστορική εξέλιξη της δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Κακές..... Καλές..... πολύ καλές.....

Γ. Οικονομική πολιτική στην επιχορήγηση των σχολείων.

Κακές..... Καλές..... πολύ καλές.....

Δ. Παιδαγωγικές κατευθύνσεις και μεθόδους

διδασκαλίας.

Κακές..... Καλές..... πολύ καλές.....

Ε. Κουλτούρα σχολείου - κουλτούρα μαθητών
και η μεταξύ τους διάσταση

Κακές..... Καλές..... πολύ καλές.....

ΣΤ. Προοπτικών σύνδεσης του σχολείου με την
περιβαλλοντική Κοινότητα.

Κακές..... Καλές..... πολύ καλές.....

28. Πιστεύεις πως οι γνώσεις που απέκτησες από
τη θεωρία για την εφαρμογή της κοινωνικής ερ-
γασίας στο σχολείο ήταν:

Α. Ελλιπείς

Β. Ικανοποιητικές.....

Γ. Πολύ καλές.....

29. Η παρέμβασή σου στο σχολείο απευθύνεται:

Α. Στον αριθμό των ευάλωτων παιδιών.....

Β. Στους μαθητές των ομάδων.....

Γ. Σε όλη τη λειτουργία του σχολείου.....

Δ. Σε θέματα που αφορούν το σχολείο και την
Περιβάλλουσα Κοινότητα.....

Ε. Κάπου αλλού (ανέφερε πού)

.....

30. Από την πείρα σου στο σχολείο θα χαρακτηρίσεις το ρόλο σου

A. Συμπληρωματικό Παιδαγωγικό.....

B. Σαν δευτερεύοντα Παιδαγωγικό.....

Γ. Σαν Πρωτεύοντα Παιδαγωγικό.....

Δ. Δεν έχω γνώσεις που να επιτρέπουν την άσκηση παιδαγωγικού ρόλου

E. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

.....

31. Χρησιμοποιείς υλικό (π.χ. παιχνίδια, χρώματα, παραμύθια κλπ.) για την απασχόληση των παιδιών στην ομάδα σου, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της κάθε συνάντησης;

A. ΝΑΙ

B. ΟΧΙ.....

31α) Αν ΝΑΙ από που το προμηθεύεσαι;

A. Από τη σχολή σου.....

B. Από δικά σου έξοδα

Γ. Από έξοδα του σχολείου.....

Δ. Από έξοδα των γονέων.....

E. Από κάπου άλλου (ανέφερε από πού).....

.....

32. Έχεις δουλέψει με ομάδες Γονέων;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

32α) Αν ΝΑΙ πόσες φορές τον προηγούμενο μήνα;

A. Μια φορά.....

B. Δυο φορές

Γ. Περισσότερες (ανέφερε πόσες).....

.....

33) Πιστεύεις ότι η δουλειά σου με τις Ομάδες Γονέων αφορούσε

A. Τη δημιουργία επιμορφωτικών Ομάδων Γονέων

.....

B. Την εργασία με το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων.....

Γ. Τη δημιουργία Συμβουλευτικών Ομάδων Γονέων

.....

Δ. Κάτι άλλο (ανέφερε τι).....

.....

34) Κατά τη διάρκεια της πρακτικής σου άσκησης στο σχολείο με ποιούς φορείς ήρθες σε συνεργασία;

A. Με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων.....

B. Με το εκπαιδευτικό προσωπικό.....

Γ. Με το Σχολικό Σύμβουλο.....

Δ. Με επιθεώρηση της δημοτικής εκπαίδευσης

Ε. Με άλλος φορείς (ανέφερε ποιούς)

.....

35) Κατά την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας με Ατομα παραπέμφθηκαν κάποιες από τις περιπτώσεις σε άλλες υπηρεσίες;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

35α) Αν ΝΑΙ σε ποιιά υπηρεσία;

A. Στο Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής.....

B. Στην Πρόνοια.....

Γ. Στο Π.Ι.Κ.Π.Α.

Δ. Στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο.....

Ε. Σε κάποια άλλη (ανέφερε σε ποιιά)

.....

36) Αξιολόγησε τη συνεργασία σου με τους συναδέλφους σου (σπουδαστές) που ασκούνται στο ίδιο πλαίσιο:

A. Κακή.....

B. Καλή.....

Γ. Πολύ καλή.....

37) Συμμετέχεις σε συσκέψεις που γίνονται:

A. Με το Σύλλογο Δασκάλων.....

B. Με το Σύλλογο Γονέων.....

Γ. Σε άλλες (ανέφερε ποιές)

38) Πιστεύεις πως η ενημέρωση των δασκάλων για το ρόλο του Κ.Λ. στο σχολείο προέρχεται κατά κύριο λόγο από:

A. Δική σας ενημέρωση.....

B. Δικό τους ενδιαφέρον.....

Γ. Προηγούμενα σπουδαστές.....

Δ. Από την επόπτρια.....

E. Το τμήμα Κοινωνικής εργασίας.....

(Αξιολόγησε με κλίμακα 1-2-3-)

39. Κατά την εφαρμογή της Κοινωνικής εργασίας με άτομα, ποιός ήταν ο ρόλος του/της δασκάλου/λας;

A. Ήταν συνεργάσιμος/μη.....

B. Είχε αντιρρήσεις.....

Γ. Ήταν αδιάφορος/η.....

40) Τηρείται αρχείο ιστορικών των περιπτώσεων που έχεις αναλάβει;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

40) α) Αν ΝΑΙ από ποιόν;

.....
;

41) Είναι ασφαλισμένο ως προς το απόρρητο;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

42) Υπάρχει στο σχολικό χώρο αποκλειστικά γραφείο των Κ.Λ.;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

43. Αξιολόγησε τη συμβολή του επόπτη/τριας κατά

A. Την εφαρμογή της Κ.Ε.Α.

Ελλιπής.... Ικανοποιητική.... Πολύ καλή....

B. Την εφαρμογή της Κ.Ε.Ο.

Ελλιπής.... Ικανοποιητική.... Πολύ καλή....

Γ. Την εφαρμογή της Κ.Ε.Κ.

Ελλιπής.... Ικανοποιητική.... Πολύ καλή....

Δ. Την εφαρμογή της Κ.Ε. με οικογένεια

Ελλιπής.... Ικανοποιητική.... Πολύ καλή....

Ε. Τη συνεργασία με τους δασκάλους

Ελλιπής.... Ικανοποιητική.... Πολύ καλή....

ΣΤ. Τη συνεργασία του με τους σπουδαστές του
 πλαισίου

Ελλιπής.... Ικανοποιητική.... Πολύ καλή....

44) Πιστεύεις ότι η αξιολόγηση από τον/την επόπτη/τρια γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια;

A. ΝΑΙ.....

B. ΟΧΙ.....

45) Αν είχες ατομική εποπτεία, αξιολόγησε την αποτελεσματικότητά της.

(Σημείωσε με κύκλο τον αριθμό που ανταποκρίνεται κατά τη γνώμη σου στην αποτελεσματικότητά της)

Ανεπαρκής 0, 1, 2, 3, 4, 5. Επαρκής.

46) Αν είχες ομαδική εποπτεία, αξιολόγησε την αποτελεσματικότητά της.

(Σημείωσε με κύκλο τον αριθμό που ανταποκρίνεται κατά τη γνώμη σου στην αποτελεσματικότητά της)

Ανεπαρκής 0, 1, 2, 3, 4, 5. Επαρκής.

47) Αξιολόγησε τη δουλειά που πρόσφερες, όσο χρονικό διάστημα είσαι στο σχολείο.

(Σημείωσε με κύκλο τον αριθμό που ανταποκρίνεται κατά τη γνώμη σου στην προσφορά σου).

Ανεπαρκής 0, 1, 2, 3, 4, 5. Επαρκής.

48) Αξιολόγησε τις γνώσεις και εμπειρίες που

σου προσφερε η πρακτική σου άσκηση στο σχολικό πλαίσιο.

(Σημείωσε με κύκλο τον αριθμό που ανταποκρίνεται κατά τη γνώμη σου στην απόκτηση γνώσεων και εμπειριών)

Ανεπαρκής 0, 1, 2, 3, 4, 5. Επαρκής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

Το ερωτηματολόγιο αυτό δίνεται για τη συλλογή πληροφοριών, που θα μου χρησιμεύσουν στην πτυχιακή μου εργασία που έχει θέμα.

"Πρακτική άσκηση των σπουδαστών του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας σε Δημοτικά Σχολεία ".

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να διερευνηθούν οι συνθήκες πρακτικής άσκησης στα Δημοτικά Σχολεία της Πάτρας.

Το ερωτηματολόγιο αυτό είναι ΑΝΩΝΥΜΟ, θα χρησιμοποιηθεί μόνο για την εκπλήρωση του παραπάνω στόχου και στα συμπεράσματα θα υπάρχουν μόνο ποσοστικά στοιχεία.

Παρακαλώ να απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις.

Ευχαριστώ για τη συνεργασία σας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1) Πώς εκτιμάτε την προσφορά των εκπαιδευόμενων Κοινωνικών Λειτουργών στο σχολείο σας.

- α) κακή.....
- β) καλή.....
- γ) πολύ καλή.....
- δ) δεν έχω γνώμη.....

2) Πώς εκτιμάτε τη συνεργασία σας με την Κοινωνική Λειτουργό επίπτρια των εκπαιδευόμενων σπουδαστών.

- α) κακή.....
- β) καλή.....
- γ) πολύ καλή.....
- δ) δεν έχω γνώμη.....

3) Λειτουργούν στο σχολείο σας Προγράμματα απασχόλησης μαθητών, πέραν του κανονικού ωραρίου του σχολείου.

- α) ΝΑΙ.....
- β) ΟΧΙ.....

ΑΝ ΝΑΙ

3α) Τί ρόλο έχουν τα παραπάνω Προγράμματα

- α) Ρόλο προπαρασκευαστικό

για τα μαθήματα.....

β) Την απασχόληση των παιδιών
μέχρι να τα παραλάβουν οι γονείς
τους.....

γ) Κάτι άλλο (αναφέρατε τι)
.....

3β) Ποιοί απασχολούνται για τη λειτουργία του
παραπάνω προγράμματος:

α) Ασκούμενοι Κοινωνικοί Λειτουργοί.....

β) Δάσκαλοι.....

γ) Γονείς.....

δ) Κάποιοι άλλοι. (Αναφέρατε ποιοί).....
.....

4) Τι είναι σύμφωνα με τη γνώμη σας και την
ενημέρωσή σας, Κοινωνική Εργασία;

.....
.....
.....
.....
.....

5) Ποιά είναι σύμφωνα με τη γνώμη σας και την
ενημέρωσή σας, τα καθήκοντα του Κοινωνικού Λει-
τουργού στο σχολείο;

.....
.....
.....
.....
.....

6) Σε τι νομίζετε ότι θα μπορούσε να βοηθήσει ο/η Κοινωνικός-ή Λειτουργός στη σχέση του σχολείου με την Περιβάλλουσα Κοινότητα;

.....
.....
.....
.....
.....

7) Εξαγγέλθηκε από τον Υπουργό Παιδείας η ίδρυση Συμβουλευτικών Σταθμών στην εκπαίδευση.

α) Ποιό κατά τη γνώμη σας είναι το αντικείμενο των Συμβουλευτικών Σταθμών;

.....
.....
.....
.....
.....

β) Από ποιές επαγγελματικές ειδικότητες πι-

στεύετε ότι θα έπρεπε να στελεχωθούν;

.....
.....
.....
.....
.....

8) Έχετε κάποιες προτάσεις ή παρατηρήσεις
σχετικές με την απασχόληση των εκπαιδευόμενων
Κοινωνικών Λειτουργών στο σχολείο σας;

.....
.....
.....
.....
.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΟΠΤΡΙΕΣ

Το ερωτηματολόγιο αυτό δίνεται για τη συλλογή πληροφοριών, που θα μου χρησιμεύσουν στην Πτυχιακή μου εργασία που έχει θέμα:

"Πρακτική άσκηση των σπουδαστών του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας σε Δημοτικά Σχολεία".

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να διερευνηθούν οι συνθήκες πρακτικής άσκησης στα Δημοτικά Σχολεία της Πάτρας.

Το ερωτηματολόγιο αυτό είναι ΑΝΩΝΥΜΟ, θα χρησιμοποιηθεί μόνο για την εκπλήρωση του παραπάνω στόχου και στα συμπεράσματα θα υπάρχουν μόνο ποσοτικά στοιχεία.

Παρακαλώ να απαντήσετε με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις.

Ευχαριστώ για τη συνεργασία σας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1) Κατά την εκπαίδευση των σπουδαστών στο σχολείο ποιές μέθοδοι Κοινωνικής Εργασίας εφαρμόζονται:

- A. Κοινωνική εργασία με Ατομα
- B. Κοινωνική εργασία με Ομάδες.....
- Γ. Κοινωνική εργασία με Κοινότητα.....
- Δ. Κοινωνική εργασία με Οικογένεια.....

2) Αν κάποια ή κάποιες από τις παραπάνω μεθόδους δεν εφαρμόζονται απαντήστε γιατί (ξεχωριστή απάντηση για κάθε μια μη εφαρμοζόμενη μέθοδο).

.....

.....

.....

.....

.....

3) Αξιολογήστε τη συνεισφορά του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας στο ρόλο σας σαν επόπτριες της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης.

- A. Κακή.....
- B. Μέτρια.....
- Γ. Καλή.....

Δ. Πολύ καλή.....

4) Αξιολογήστε τη θεωρητική κατάρτιση των σπουδαστών/στριών σε σχέση με τις απαιτήσεις της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης στο σχολείο:

Α. Κακή.....

Β. Μέτρια.....

Γ. Καλή.....

Δ. ΠΟΛΥ καλή.....

5) Αξιολογήστε τις θεωρητικές γνώσεις των σπουδαστών/στριών στα παρακάτω θέματα:

Α. Εκπαιδευτική Νομοθεσία και εκπαιδευτική Πολιτική

Κακές..... Καλές..... Πολύ καλές.....

Β. Ιστορική εξέλιξη της δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Κακές..... Καλές..... Πολύ καλές.....

Γ. Οικονομική Πολιτική στην επιχορήγηση των σχολείων.

Κακές..... Καλές..... Πολύ καλές.....

Δ. Παιδαγωγικές κατευθύνσεις και μεθόδους διδασκαλίας.

Κακές..... Καλές..... Πολύ καλές.....

Ε. Κουλτούρα σχολείου - κουλτούρα μαθητών και η μεταξύ τους διάσταση.

Κακές..... Καλές..... Πολύ καλές.....

ΣΤ. Προοπτικές σύνδεσης του σχολείου με την Περιβαλλοϋτική Κοινότητα.

Κακές..... Καλές..... Πολύ καλές.....

6) Αξιολογήστε το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων Κ.Λ. στη διαδικασία της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης.

Α. Αρνητικό.....

Β. Αδιάφορο.....

Γ. θετικό.....

Δ. Πολύ θετικό.....

7) Αξιολογήστε την ενημέρωση των δασκάλων για την άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας και το ρόλο του Κ.Λ. στο σχολείο

Α. Κακή.....

Β. Μέτρια.....

Γ. Καλή.....

Δ. Πολύ καλή.....

8) Αξιολογήστε το ρλο της διεύθυνσης του σχολείου σε ό,τι αφορά τη διενέργεια της εργαστηριακής Πρακτικής άσκησης.

Α. Αρνητικός.....

Β. Αδιάφορος.....

Γ. θετικός.....

Δ. Πολύ θετικός.....

9) Αξιολογήστε τη συνεργασία σας και το ενδιαφέρον των δασκάλων του σχολείου για το έργο σας.

- A. Αρνητικό.....
- B. Αδιάφορο.....
- Γ. θετικό.....
- Δ. Πολύ θετικό.....

10) Αξιολογήστε τη συνεργασία σας με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων

- A. Κακή.....
- B. Μέτρια.....
- Γ. Καλή.....
- Δ. Πολύ καλή.....

11) Με ποιούς φορείς έχετε έρθει σε συνεργασία κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης των σπουδαστών στο σχολείο.

- A. Τοπική Αυτοδιοίκηση.....
- B. Πολιτιστικό Σύλλογο.....
- Γ. Οικολογικές Οργανώσεις.....
- Δ. με άλλους φορείς (Αναφέρατε ποιούς).....

E. Με κανέναν φορέα.....

12) Αξιολογήστε τις πρακτικές συνθήκες που

προσφέρει το σχολείο για τη σωστή διεκπεραίωση της εργαστηριακής πρακτικής άσκησης των σπουδαστών-τριών (Αίθουσες, Γραφεία κλπ.)

.....
.....
.....
.....
.....

13) Έχετε συγκεκριμένες παρατηρήσεις ή προτάσεις που αφορούν την εργαστηριακή πρακτική άσκηση των σπουδαστών/τριών, στο σχολείο;

.....
.....
.....
.....
.....

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ζωγράφου Ανδρέας, "Σχολική Κοινωνική Εργασία" (Θεωρία-Προγράμματα-Πράξη-Προβλήματα), δακτυλογραφημένες σημειώσεις, Πάτρα 1989.
- Ζωγράφου Ανδρέας, "Θεωρία και Πράξη της Κ.Ε.Κ.", Πάτρα 1991, σελ. 50-51, 185-199.
- Καλλιόπη Παπαϊωάννου, "Κοινωνική Εργασία σε σχολικό πλαίσιο", Περιοδικό Εκλογή, Τεύχος 59, Δεκέμβριος 1982.
- Robert S. McGill, "Ο Σχολικός Κοινωνικός Λειτουργός και το Κοινοτικό Σχολείο", μετάφραση Χριστίνα Βάγια, Σεπτέμβριος 1975.
- Θ. Παπαφλέσσα, "Τομείς Κοινωνικής Εργασίας", Αθήνα Φεβρουάριος 1977.
- Δρ. Χρήστος Μουζακίτης, "Κοινωνική Εργασία με Ομάδες", Πάτρα 1989, σελ. 11-20.
- Α.Ε. Γκότοβος, "Η λογική του υπαρκτού σχολείου", Αθήνα 1986.

- Κατσιδονιώτη Π. - Μακαντάση Ε. - Παπανικολάου Μ., "Η προσωπικότητα, οι ρόλοι και οι σχέσεις του εκπαιδευτικού", Πτυχιακή Εργασία, Τ.Ε.Ι. Πάτρας, Δεκέμβριος 1991.
- Φ. Κατσαρού, "Πρότυπα Κοινωνικής Εργασίας με Ομάδες και πλαίσια εφαρμογής τους", Αθήνα 1985, σελ. 29-42.
- Ζωγράφου Ανδρέας, "Κοινωνική Εργασία στην εκπαίδευση - Θεωρία, Εφαρμογή, Προοπτικές, Περιοδικό Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 170, Αθήνα 1991, σελ. 9-33.
- Βασιλείας Κούρου, "Αναζητούμε λύσεις δημιουργούμε προβλήματα", Προγράμματα Απασχόλησης, ΟΛΜΕ.
- Σταυρούλα Ζαγούρα - Κορνάρου, " Η Κοινωνική Εργασία σε σχολικά πλαίσια", Εισηγήσεις 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνικών Λειτουργών, Αθήνα 1981, σελ.242-245.

